

Pedagogická
fakulta
Faculty
of Education

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích

Pedagogická fakulta

Katedra pedagogiky a psychologie

Bakalářská práce

Faktory ovlivňující umístění dítěte do Montessori školky

Vypracovala: Andrea Smékalová, DiS.

Vedoucí práce: doc. Stanislav Suda, Ph.D.

České Budějovice 2015

Prohlášení

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně, pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury. Dále prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č.111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě, elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce.

Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce.

Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

Ve Vlašimi dne 23.6.2015

Andrea Smékalová, DiS.

Poděkování

Děkuji doc. Stanislavu Sudovi Ph.D. za podporu a cenné rady, za optimistický přístup a v neposlední řadě za to, že mi, když jsem se cítila bezradně, dodal odvalu a chuť do dalšího psaní. Vždy mě svým přístupem uměl pozitivně motivovat, za což jsem mu vděčná.

Dále děkuji mé sestře Barboře za povzbuzující dodávání chybějících sil a psychickou podporu.

V neposlední řadě děkuji svým dětem Rozálii, Jonatánovi a Floriánovi, že to se mnou po dobu psaní mé bakalářské práce vydrželi.

Manželovi Štěpánovi děkuji za láskyplnou trpělivost.

Abstrakt

V této práci se zabývám hledáním motivů, které vedly rodiče k výběru alternativního předškolního zařízení pro jejich dítě, konkrétně Montessori mateřské školy ve Vlašimi. V teoretické části popisuji Montessori pedagogiku, neopomenu ani její zakladatelku Mariu Montessori. Dále čtenáře seznamuji s modrou Montessori třídou v Mateřské škole Vorlina. Věnuji se tématu motivace jakožto psychologickému jevu. Tuto část uzavírá deskripce použité metodologie, kterou je kvalitativní výzkum prováděný formou polostrukturovaných rozhovorů. V praktické části analyzuji data získaná od konkrétních respondentů pomocí kódování a kategorizace. Následuje tvorba samotného analytického příběhu, který shrnuje celkový výstup z provedených rozhovorů. V závěru práce se zamýšlím nad výsledky provedeného zkoumání.

Klíčová slova

Montessori pedagogika, předškolní vzdělávání, osobnost pedagoga, dítě, motivace.

Abstract

This thesis deals with the search of motives that lead parents to search for alternative pre-school facilities for their child. In particular, in kindergarten Vlasim. In the theory section I describe Montessori pedagogy but I also mention the foundress Maria Montessori. In the next chapter I introduce the blue Montessori classroom in the kindergarten Vorlina. In later chapter, I address motivation as a psychological phenomenon. This section concludes a description of used methodology which is a qualitative research conducted by semi-structured interviews. In the implementation section, I analyse data gained from particular respondents using coding and categorization. Upon this knowledge is built a particular analytical story. In conclusion of this study, I sum up the results of this research.

Key words

Montessori pedagogy, pre-school education, teacher personality, child, motivation

OBSAH

Úvod	7
1 Úvod do výzkumu	9
1.1 Montessori pedagogika	9
1.1.1 Marie Montessori	10
1.1.2 Principy Montessori pedagogiky	12
1.1.3 Metodika systému Marie Montessori	16
1.1.4 Dospělý versus dítě	17
1.1.5 Osobnost pedagoga	19
1.2 Montessori mateřská škola Vlašim	20
1.2.1 Pedagogika Marie Montessori v Modré třídě	21
1.3 Motivace	24
1.4 Metodologie	25
1.4.1 Sběr dat	26
1.5 Formulace výzkumných otázek	28
2 Popis dat	31
2.1 Kódování rozhovorů	31
2.2 Kategorizace kódů	42
3 Diskuze	45
4 Závěr	51
Zdroje	53
Seznam příloh	55

ÚVOD

Nejdřív jsem tu byla já, bytost jdoucí jakousi životní cestou. Tu cestu vydláždili moji rodiče, moji příbuzní, učitelé a jistě mnoho dalších lidí. Můj podíl nebyl nijak velký, nemám pocit, že bych se jakkoliv zasloužila o to, jaká jsem. Byla jsem „utvořená“ působením různých sil. Nepřipadalo mi to nijak zvláštní, ani jsem se nad tím nezamýšlela. Rodiče tvořili v lásce, a jak nejlépe uměli. Mé dětství bylo, řekla bych, standardní a úměrné době, ve které jsem vyrůstala. Jako každý, i já jsem měla několik bolavých témat, které jsem pak v dospělosti musela zpracovávat. Upřímně řečeno ne, že bych se sebou byla úplně spokojená. Bez ohledu na kohokoliv teď otevřeně přiznám, že jsem si vlastně vůbec nevěřila a rozhodně jsem si sama sebe neuměla vážit. Často jsem viděla kouzlo osobnosti v jiných lidech a nenapadlo mě, že já se můžu mít také ráda a že také stojím za zmínku.

Velká změna přišla ve chvíli, kdy se mi narodilo mé první dítě. Najednou se přede mnou otevřela nová realita. A v této realitě jsem nesla velkou odpovědnost za malou křehkou duši, která přišla poznat tento svět. A já jsem si nevěděla rady. Nějak podvědomě a instinktivně jsem cítila, že moje dcera má žít ve větší svobodě, že může přirozeně rozvinout svůj potenciál a že já mám být „pouze“ jejím průvodcem. Vnitřně jsem odmítala výchovu, která by jí měla jakkoliv ovládat, deformovat, či přetvářet k obrazu kohokoliv. Naomi Aldort (2010, s. 12) výchovu bez omezování přirovnává k zahradníkovi, který své květiny zalévá, ale neotvírá jim květy, ani nemění jejich barvy a tvary. Došlo mi ale, že budu muset nejdříve zpracovat sama na sobě a také to, že to rozhodně nebude nic jednoduchého. Jak vypnout staré vzorce, tak zakořeněné uvnitř mě a dát prostor intuici a vlastní moudrosti? V ten správný čas jsem se setkala s filozofií italské lékařky Marie Montessori. S radostí jsem přijímala vše, co tato pedagogika nabízela a zjišťovala jsem, že opravdu mohu vést dítě respektujícím způsobem bez zákazů, křiku a bolestivých okamžiků. Vydala jsem se Montessori cestou, která nejen že mi otvírala nové obzory ve vztahu rodič a dítě, později pedagog a třída plná dětí, ale také mi umožňovala přetvářet sama sebe a nahlížet do svého nitra s větším pochopením a láskou.

Dnes mám děti tři a rozhodně nemůžu říci, že jsem dokonalá matka, ale snažím se, pracuji na sobě a rostu. Jsem si vědoma svých chyb, ale umím se i ocenit. Stále dokola si připomínám výrok Marie Montessori:

„Osobnost člověka se formuje především v raném dětství, a je na nás dospělých, v jakých barvách dětem jejich svět vykreslíme.“

Po pár letech snažení máme ve Vlašimi Montessori školku a přicházejí noví rodiče, kteří chtějí něco jiného pro své dítě. Vnímám je jako „hledající“ tu správnou cestu a „přemýšlející“ o výchově svých dětí. Vždycky ve mně byla fascinace vyplívající z lidské psychiky, z chování lidí, z toho, co je motivuje k určitým činům a tak jsem přemýšlela, co je vedlo k výběru alternativní školky. Své důvody jsem dobře znala a myslela jsem si, že ostatní rodiče to mají podobné jako já, ale postupně jsem zjišťovala, že to jsou jen mé domněnky.

Téma pro mou bakalářskou práci se v podstatě nabídlo samo. Musím přiznat, že jsem plná očekávání, těším se na vyvrácení mých přesvědčení a domněnek a slibuji, že se do práce ponořím bez předem mnou stanovených závěrů, nýbrž jako právě nepopsaný list papíru.

1 ÚVOD DO VÝZKUMU

Hlavním tématem této práce je Montessori pedagogika v předškolním zařízení. Výzkum, který v této práci budu prezentovat, je situován konkrétně do komunity rodičů, kteří zvolili jako předškolní zařízení pro své děti Montessori mateřskou školu ve Vlašimi. Jedná se o velmi speciální typ předškolního zařízení, který dětem mnohé nabízí, ale zároveň klade na děti a na jejich rodiče jisté nároky.

Hlavním cílem uvedené práce je zjistit, jaké faktory tedy skutečně stály za rozhodnutím mnou oslovených rodičů, umístit své děti v rámci předškolní výchovy právě do Montessori školky ve Vlašimi. Domnívám se, že sledovat tyto faktory může být z uvedených důvodů velmi zajímavé.

Pro přehlednost práci rozdělují na část teoretickou a část praktickou, výzkumnou. V následující teoretické části práce se budu zabývat představením Montessori pedagogiky. Čtenáře seznámím s hlavní filosofií celé pedagogiky. Jelikož výzkum sleduje motivační faktory, které stály za rozhodnutím rodičů ohledně volby předškolního zařízení, zaměřím se také na teorii motivace.

Dále se budu věnovat použité metodologii prezentovaného výzkumu. Představím zvolenou metodu polostrukturovaného rozhovoru, postup při jeho vedení, volbu účastníků výzkumu.

1.1 Montessori pedagogika

Po roce 1989 se v České republice objevuje pedagogika Marie Montessori. Díky respektu k osobnosti dítěte, humánnímu obsahu a vstřícnosti se rychle stává vedle jiných reformních pedagogických koncepcí a alternativních pedagogických modelů jednou z nejperspektivnějších a nejrozšířenějších v českém prostředí. Řada pedagogů, ale i rodičů se o tuto pedagogiku začíná zajímat, nečekají na pokyny od vyšší moci, tak jako tomu donedávna bylo zvykem, ale začínají sami od sebe vytvářet síť montessoriovských zařízení. Vydávají se české překlady prací Marie Montessoriové, vzniká i česká montessoriovská literatura. (Ludwig, 2008, str. 6)

Vzniká Společnost Montessori, o.s., ve které probíhají státem certifikované kurzy, zaručující plnou kvalifikovanost absolventům pro metodu Montessori. (Rýdl, 2007, str. 5)

„V dítěti leží osud budoucnosti. Kdokoliv si přeje úspěšnou společnost, musí chránit dítě a pozorovat přirozený způsob jeho jednání. Dítě je tajemné, silné a obsahuje v sobě tajemství lidské povahy. Kdokoliv si přeje následovat moji metodu, potřebuje pochopit, že nesmí uctívat mne, ale sledovat dítě jako svého učitele.“

Maria Montessori

1.1.1 Marie Montessori

O této výjimečné osobnosti se toho napsalo hodně. Já osobně jí považuji za ženu bojovnici, která na tomto světě zanechala obrovskou stopu a poselství. Ukázala nám, že není překážek, pokud za něčím opravdu jdeme a ona to ve své době neměla vůbec jednoduché. Není cílem mé práce do detailu rozebírat její životní cestu, přestože jí jistě nasměrovala k budoucnosti ženy, která ovlivnila mnoho událostí i lidí. Vyzdvihnu pár momentů v jejím životě, které považuji za důležité.

Maria Montessori

Narodila se 31. srpna roku 1870 v italské obci Chiaravalle. V jejích třech letech se rodiče přestěhovali do Říma, otec tam byl převelen. Měla tam později lepší podmínky pro studium, které jí i díky velmi vzdělané matce, nebylo vůbec cizí. Vystudovala matematiku a inženýrství na technické škole a následně se na římské univerzitě začala věnovat studiu medicíny. Její odhodlanost a odvaha se ukazuje právě

v tuto chvíli, kdy se nebojí následovat srdce a studium medicíny zdárně dokončí jako první žena v Itálii. (Ludwig, 2008, str. 7)

Během své kariéry lékařky pracovala s dětmi odmítnutými svými rodiči. Jako lékařka na psychiatrické univerzitní klinice se dostává k pedagogice u postižených dětí. Zjišťuje, že dětem s duševní nemocí se dá pomoci i vhodným pedagogickým přístupem. Pro mentálně postižené děti vymyslela pedagogický program, který rozvíjí duševní potenciál dětí pomocí smyslů. (Ludwig, 2008, str. 7-8)

Měla velké úspěchy s výukou těchto dětí a tak se začala věnovat výchově a vyučování. Když její poznatky fungovaly na děti s postižením, proč by se nedaly aplikovat i na ostatní děti v běžných školách? Aby porozuměla lidskému myšlení, neváhala a ponořila se do studia filozofie a antropologie. Šance zkusit své metody u běžné populace dětí se dostavila, když se Marie Montessori začala starat asi o šedesát dětí z chudého předměstí San Lorenzo v Římě. Byly to děti převážně z chudých a nevzdělaných rodin ve věku od tří do sedmi let. Opět plná odhodlání zakládá pro tyto děti v roce 1907 Dětský dům – Casa dei Bambini. Zde se ještě více utvrzuje ve svém přístupu a její metoda začíná vzkvétat. Později zakládá školu pro děti, jejichž osud byl milosrdnější a vyrostly ve fungujících rodinách. Zde přišla jasná zpráva, tyto děti mají stejnou vrozenou hnací sílu, která je pohání k poznávání a činorodosti, jako její dřívější děti z chudinské čtvrti. Montessori spustila revoluci ve vzdělávání, její systém byl označován za pedocentrický a vychovával nezávislé osobnosti, proto se státům, kde panovala diktatura, či totalitní systém nehodil. Montessori šířila své poznatky přednáškami, učila v Anglii, Spojených Státech, Holandsku, Španělsku, Austrálii a Indii. Velmi se zaslouhovala o mír, díky čemuž byla dvakrát navržena na Nobelovu cenu. Dokonce byla vyhlášena v New York Times za nejpозорuhodnější ženu první poloviny 20. Století. (Rýdl, 2007, str. 12-13)

Zvláštní pro mě je moment, kdy se Montessori musela vzdát svého jediného syna Mária, aby mohla pokračovat ve své práci. V době ve které žila, bylo nepřijatelné, aby se nevдалa a byla svobodná matka. Pokud by se ovšem vdala, musela by opustit svou práci. Těžký životní okamžik. Přemýšlím nad tím, co se muselo v Marii Montessori odehrávat, když se rozhodovala co dál. Kvůli ostatním dětem a práci pro ně v podstatě odsouvá na druhou kolej svého vlastního syna, který šel do jiné rodiny. Ale neodvažuji

se toto jakkoliv posuzovat, k tomu nejsem kompetentní. Každopádně Mário se k matce v šesti letech vrátil a pak už jejich pevný svazek nikdo neporušil.

Ke konci života Marie Montessori mluvila o svém životním dílu. Maria nepovažovala svůj přístup k výuce jako metodu, kterou by vymyslela. Tvrdila, že objevila sílu, která byla v každém dítěti ukryta. Napsala: „*Nevidím žádnou metodu, vidím pouze dítě chovající se dle své vlastní přirozenosti*“. Odkaz Marie Montessori žije dodnes ve vzdělávacích systémech celého světa. Vznikají stále nové programy pro vzdělávání učitelů, píší se nové knihy, jméno Montessori se objevuje v názvech škol ve Spojených Státech, Evropě, Asii, Austrálii i Africe. (Rýdl, 2007, str. 13)

1.1.2 Principy Montessori pedagogiky

Montessoriovská pedagogika se orientuje na individualitu dítěte jako takového. Věří v jeho vnitřní sílu, v jeho schopnost vrůstat do společnosti s využitím vlastního potenciálu, pomocí své vlastní inteligence. Hledí na individuální učební potřeby každého dítěte. Děti jsou méně vedeny podle nějakých společností daných vzorců, jsou ale více podporovány k nalezení své vlastní cesty pomocí svých schopností. Každé dítě je pedagogem pozorováno a diagnostikováno, jaké má momentálně potřeby, co ho právě zajímá, s čím potřebuje pomoci. Slovy Montessori: „*Následuj dítě a dbej znamení, která ti ukáží správnou cestu*“. Samozřejmě malé dítě potřebuje vzor, někoho, kdo mu podá ruku, když je třeba, někoho, kdo mu okolní svět představí. Ale tak, aby opět nenarušil vlastní činnost dítěte. Zde se dítě obrací na dospělého s prosbou: „*Pomoz mi, abych to dokázal sám*“. (Rýdl, 2007, str. 15)

Na jedné straně Marie Montessori vyzdvihuje individualitu dítěte, na druhé straně ale mluví o rovnosti všech dětí na tomto světě v takové souvislosti, že všechny děti ve svém vývoji fungují podle stejných zákonů. Například si všimla toho, že každé dítě v předškolním věku má ohraničitelné období, v němž je velmi vnímavé a schopné naučit se nějakou konkrétní činnost. Dítě pořád dokola opakuje nějakou činnost, dokud jí nedovede k dokonalosti. Když se „nasytí“, činnost odloží a už se k ní třeba nikdy nevrátí. Když citlivé období na něco skončí, začne nové. Tato připravenost, díky které

se dítě naučí něco snadněji, trvá jen nějakou dobu, pak už se znovu neobjeví. Tato období se nazývají *senzitivní fáze*. (Ludwig, 2008, str. 11)

Další zajímavost společnou pro všechny děti popisuje Montessori pedagožka Lilian Bryan: „*Jen málo lidí si uvědomuje důležitost prvních tří let života. Říkají si, že z toho dítě ještě nemá rozum a že si počkají, až bude větší, až začne mluvit. Dítě do tří let má ale tzv. absorbující paměť, nasává veškeré podněty jako houba, vstřebává všechno kolem sebe, i to, o čem si myslíme, že vůbec nevnímá, nebo nechápe. A v šesti letech je dítě hotová, zformovaná osobnost, která bude sice dál doplňovat svoje znalosti, na základních morálně-volných vlastnostech už ale mnoho nezměníme*“.

(Jedelská, 2010)

Není novinkou, že dítě se naučí nejlépe to, co se právě učít chce. Proto se můžeme bavit o dalším termínu a to o volné práci. Každé dítě si může zvolit, co chce dělat a čím se chce zabývat, na kterém místě to chce dělat, s kým to chce dělat a jak dlouho se tím chce zabývat. Ve třídě je vždy jen jeden exemplář pomůcky, děti se spolu musí dohodnout. (Rýdl, 2007, str. 18)

Když se dítě hluboce zabere do práce s nějakou aktivitou, nenechá se ničím vyrušit. Tato polarizace pozornosti způsobí, že dítě dobrovolně setrvává u nějaké činnosti a to má na něj pozitivní vliv. Je veselejší, spokojenější, klidnější a vyrovnanější. Pokud tedy dítě pracuje se zaujetím s nějakou pomůckou, pedagog ho nesmí rušit. Mohl by totiž zničit tvořivý proces, odehrávající se uvnitř dítěte. (Ludwig, 2008, str. 47)

Dlouho jsem se sama snažila pochopit význam pojmu „normalizace“ dítěte. Každý člověk dostane již při početí do vínku skutečnou přirozenost. Pokud ale není dítěti umožněno tuto lidskou přirozenost rozvíjet, vznikají různé odchylky, které znemožňují dítěti normální vývoj. (Montessori, 2012, str. 124)

Je to jakési negativní naprogramování a dá se rozpoznat už v mateřské škole. Může se projevit tak, že se dítě nezapojuje mezi ostatní děti, je smutné, nebo ustrašené, bije ostatní děti, nebo dělá schválně hluk, je roztěkané apod. (Biddulph, 2006, str. 119)

Uvedu příklad ze své praxe. Chlapec, který doma neustále musel žádat o pozornost, matka byla velmi pracovně vytížená a všimla si ho, jen, pokud dělal hluk,

„zlobil“. On brzy pochopil tenhle vzorec, kdy zaujme matku. Kromě pozornosti mu ale chybělo i běžné rodinné teplo domova, objetí, aktivní naslouchání. A pak ve školce měl problém, nemohl se soustředit na aktivity a činnosti, neboť jeho podvědomí neustále konalo rušivé pohyby, nebyl schopen se na chvílku zastavit, ztišit a uvědomit si své vlastní já. Byl tolik zaměstnán hledáním toho, co ostatní děti v rodině získaly, že nemohl dát prostor své vnitřní touze po objevování. Znormalizování tedy chápu jako návrat dítěte ke svému původnímu bytí, nezničenému, nezkaženému okolním světem a nároky dospělých.

Pod označením „family grouping“ chápeme princip věkového mísení dětí ve svých skupinách. Vychází se zde z předpokladu heterogenity, která je ve výchově dětí mnohem cennější, než homogenita. V Montessori třídách se tedy čerpá z různosti ve skupině. (Ludwig, 2008, str. 15)

V dnešní přetechizované době, která je plná elektronických médií, zaměstnávajících primárně zrak a sluch je víc než kdy jindy potřeba u dětí podporovat učení všemi smysly. Pedagogika Marie Montessori má mnoho materiálů, které hojně povzbuzují smysly. Dítě si utvoří pojem poté, co opravdu aktivitu prožije, vyzkouší, projde činností. Psycholog Jean Piaget uvádí, že nejen pozorování je důležité, ale také konkrétní operování, aktivní činnost. (Ludwig, 2008, str. 19)

V Montessori pedagogice má význam výrok „od uchopení k pochopení“. Vznikají různé metody vyučování. Nemohu zde nezmínit spis J. A. Komenského *Svět smyslných věcí namalovaný*. V něm si autor usmyslel, že bude vhodnější dětem svět „vymalovat“, než jim ho pouze stroze popsat slovy. V knize byly obrázky ilustrující všechno, z čeho se skládá svět. Tím podle mě povýšil vzdělávání na vyšší úroveň. Byl to krok správným směrem, krok souznící s dětským smýšlením. Posuneme-li se ještě o kousek dál, dojde nám, že nejlépe pro dítě je vidět věc v reálu. Žádný obrázek se totiž nemůže rovnat skutečnosti. Vezmeme-li dítě do lesa, uvidí, jak jsou stromy vysoké a majestátné, obejmeme strom a může vnímat energii, ucítí jejich vůni, uvidí barvu, a zjistí, že to nejsou jen stromy, ale celá soustava vzájemně provázených živých organismů. Myšlenkou je vzít děti ven ze škol, z budov a ukázat jim svět. „*Okolním světem omezená škola, tak, jak jí dnes rozumíme, nemůže dětem stačit.*“ (Montessori, 2011, str. 31)

Velké neustále dokola probírané téma je hodnocení v Montessori pedagogice. Rozhodně se děti nehodnotí navzájem, neposuzují se srovnáváním mezi sebou. Hodnotí se pokroky jednotlivce, co mu jde oproti minulému období lépe, nepracuje se pro odměnu ve formě známky, a pochvaly ale pro vlastní radost a uspokojení z výsledku činnosti. Důležitá je tedy vnitřní motivace dítěte, ta přijde, pokud dítě může tvořit a poznávat co chce, je hnáno vnitřní silou. Dělá to z vlastní touhy, ne proto, že mu to někdo přikázal. Nehledě na to, že lidé by měli umět ohodnotit sami sebe, a k tomu dítě v Montessori přijde velmi brzy. Již ve smyslovém materiálu je zabudována možnost kontroly vlastních chyb, díky čemuž se dítě učí kontrolovat svou práci a opravovat své chyby. V Montessori se za chybu netrestá, chyba je možností k růstu. Naopak soutěživost zde nemá místo, neboť vytváří v dětech tlak, pod kterým se špatně tvoří a nakonec zanechává nespokojenost a zlobu. (Rýdl, 2007, str. 19)

Nemohu opomenout náboženskou výchovu, kterou Montessori považuje za důležitou, víru vnímá jako něco, co člověka žene dopředu, za jeho základní potřebu. Díky víře lidé jdou po smyslu věcí, po hodnotách světa a přitom se mohou otevírat transcendenci. Marie Montessori byla sama katolicky orientovanou křesťankou. Je ale potřeba říci, že v dnešní době se v praxi našich škol náboženská výchova většinou neuplatňuje. (Rýdl, 2007, str. 20)

Dítě má právo na svobodný vývoj a na projevy své vlastní spontánnosti. Ač nám to může přijít zvláštní, dítě se v této svobodě učí a nás dospělé nepotřebuje. My bychom mu jen měli umožnit pozorovat okolní svět se vším, co skýtá. (Ludwig, 2008, str. 52)

Dítě nás žádá: „Pomoz mi, abych to udělal sám.

Ukaž mi, jak to jde.

Nedělej to pro mě.

Umím a chci to udělat sám.

Měj trpělivost pochopit mé cesty.

Asi jsou delší, snad potřebují více času, protože chci vykonat více pokusů.

Připisuj mi také chyby, neboť se z nich mohu učit.“   Maria Montessori

1.1.3 Metodika systému Marie Montessori

Metodika ve výchovném systému je rozdělena do pěti oblastí:

Praktický život – děti pracují se skutečnými věcmi, které v běžném životě používáme. Dítě díky cvičením a pomůckám pochopí, jak pečovat o vlastní osobu, o okolí ve kterém žije, také procvičí zdvořilostní formy chování. Děti tato oblast velmi baví, mohou v ní vlastně tvořit jako dospělí. Nadšeně přesypávají, zavazují tkaničky, míchají, umývají, zametají, čistí, přelévají, sází, šijí.....mohou zkrátka dělat činnosti, které jsou jim doma často zakazovány. A zvládají je perfektně. Stačí opět vložit do dítěte trochu důvěry. (Šebestová, Švarcová, 1996, str. 21)

Smyslová výchova - chceme-li, aby se dítě správně psychicky vyvíjelo, musíme mu dopřát dostatek zkušeností získaných prostřednictvím smyslového vnímání. Zde právě prochází cestou „od uchopení k pochopení“, věci bere do rukou a prohmatává je, ohýbá, prohlíží si je, může je i ochutnat, poslechnout si. Získané zkušenosti se uchovávají v paměti dítěte a nové smyslové vjemy jsou pak přiřazovány k těm, které jsou již v psychice uloženy. Jean Piaget tvrdí, že na počátku vývoje myšlení je praktická činnost. Didaktický smyslový materiál je zaměřen na zrakové, hmatové a sluchové vnímání, dále se podporuje smysl pro vnímání váhy a teploty, smysl pro chuťové a čichové vnímání a stereognostické vnímání. (Šebestová, Švarcová, 1996, str. 28)

Řeč - význam řeči pro člověka je zcela zásadní. Má určující vztah k myšlení, je dorozumívacím prostředkem. Není člověku vrozená. Je nositelem příběhů, názorů, přenáší naše myšlenky a city, může pohladit, i ublížit. Dítě na základě vlastního pozorování a díky slovní zásobě může pojmenovávat věci a vztahy mezi nimi. Učí se novým pojmům, jak při řízených praktických jazykových cvičeních, tak během celého dne. Jazyková výchova probíhá ve školce od rána do odpoledne. Z vlastní zkušenosti vím, že děti v Montessori třídě kolem pěti let píší a znají písmena, před vstupem do školy někteří plynule čtou.(Šebestová, Švarcová, 1996, str. 36)

Matematika – Marie Montessori říká, že lidský duch je duchem matematickým. Prolíná se celým naším životem, neboť člověk pořád potřebuje odhad podle oka a smysl pro matematické poměry. Dětem prý v matematice nezpůsobují potíže abstrakce, ani čísla, nýbrž styl, jakým je dítěti matematika vysvětlována. Dítě se

v Montessori matematickém materiálu nejdříve seznamuje s kvantitou, teprve potom se symboly (Šebestová, Švarcová, 1996, str. 43)

Kosmická výchova – kosmem je nazván celistvý obraz našeho světa. My jsme součástí tohoto celku a měli bychom znát a dodržovat určité zákony. Tato výchova dítěti umožňuje poznat a pochopit svět v jeho souvislostech, uvědomit si, že živá i neživá příroda i člověk jsou ve vzájemné souhře. I v předškolním věku může dítě poznávat přírodní zákonitosti a zkoušet různé pokusy (sníh se rozpustí ve vodu, plamínek nehoří bez vzduchu...) Marie Montessori pokládala souhru přírody za působení boží síly. Její víra měla na pedagogické myšlení velký vliv, především láska k druhému, pokora, klid a soucit jí nasměrovali k nemocným, chudým a postiženým dětem. Součástí kosmické výchovy je i vedení k míru. Přála si, aby nedocházelo ke konfliktům mezi dospělým a dítětem a v širším kontextu, aby všichni lidé na celém světě žili v míru a přátelství. (Šebestová, Švarcová, 1996, str. 48)

1.1.4 Dospělý versus dítě

Výchova dítěte je velká práce. V první řadě práce na sobě samém, v řadě druhé v souvislosti s dítětem. Slovo práce nemá zde být chápáno v negativním slova smyslu, naopak je to vyjádření nějaké cesty, po které jdeme a k tomu musíme vyvíjet určitou energii. Pokud je nám jedno kam a jak jdeme, tak se ani snažit nemusíme, stačí bez myšlenek zvedat nohy. Záleží- li nám ale na cíli, musíme do toho dát velký kus sebe a to není jen tak.

Mnoho rodičů se v dnešní době zamýšlí nad výchovou svých dětí a hledají „recept“ jak na to. Chtějí instrukce a rady, které by pak mohli aplikovat. Dospělí jsou tak trochu poškození školou a výchovou, bojí se dělat chyby, protože po chybě následuje trest. Přitom, jak již bylo řečeno v předešlých kapitolách, dělání chyb je tolik důležité pro veškerý rozvoj. (Wildová, 2012, str. 51)

Mám pocit, že dalším aspektem ovlivňujícím naši vlastní nejistotu, je jakási malá „vřelost“ se kterou nás vychovávali naši rodiče. Oni tak byli vychováni jejich rodiči. Jak říká Steve Biddulph, doba padesátých let, kdy narození dítěte a kojenecké období měla plně v rukou lékařská věda a laskavé chování k dítěti se považovalo pomalu za

rozmazlování, nebyla asi ideální. Rodiče nechávali dle doporučení dítě vyplakat, krmili ho pouze v určených hodinách, mazlení nebylo zrovna na denním pořádku. Děti byly zajištěné materiálně, bylo postaráno o jejich zdraví (ne ale o psychiku), ale nedařilo se projevovat lásku a vřelý vztah. (Biddulph, 2006, str. 22)

Generace našich rodičů to také ještě neuměla. Pamatuji si, jak jsem jednou na střední škole přijela na návštěvu k mé kamarádce a doslova mi vzalo dech, když jsem viděla, jak si kamarádka sedla ke své matce, ta jí objala, dala pusku na tvář, pohladila po vlasech a vyslechla si, jaký měla dcera den. Zpětně mohu říct, že to byl okamžik, který se velmi promítl do výchovy mých dětí. Moji rodiče nás milovali, ale objímání, hlazení a aktivní naslouchání se u nás takřka nedělo. Osobně si myslím, že tohle je jedna z důležitých složek výchovy, vědomí dítěte, že ho milujeme, že nám na něm skutečně záleží.

Recept na výchovu neexistuje, každý rodič by měl použít svou vlastní intuici a rodičovskou moudrost, nejlépe totiž ví, co jeho dítě potřebuje. Rebeca Wild přišla s myšlenkou, že rodič by tu měl pro dítě prostě vždy být. Přirovnává to k letišti, které je pro letadla také vždy k dispozici. Na letišti je vše, co letadlo potřebuje k letu, palivo, rádiové spojení, radar, letenky, vše, co můžeme ze země zajistit. Dítě můžeme přirovnat k pilotovi, který se učí řídit letadlo. Pokud na letišti něco zanedbají, mohou ohrozit pilota i letadlo. Pilot se vše teprve učí, aby se mohl stát zodpovědným. Letiště mu do pilotování nezasahuje. Letiště má za úkol prostě být vždy připraveno. Stejně jako rodiče: „Vždy tu pro tebe jsme, můžeš se na nás spolehnout, klidně létej, uč se, poznávej, pevné zázemí máš“. Rodiče se mohou ale zaleknout, že nejsou dokonalí, že vše nezvládnou, tak, jak mají. Ale nemusí se bát, pokud zastáváme správné postoje, pochopíme-li životní procesy, máme možnost vlastní regenerace a spolu s dítětem můžeme růst. Budeme dělat chyby, ale jak už víme, chyba nám otevře dveře k dalším pokusům. (Wildová, 2012, str. 52)

Kromě toho, co bylo řečeno, je ještě jedna důležitá věc, kterou by se měl dospělý naučit, a to snížit se směrem k dítěti, uvědomit si, že dítě je dítě a není možné to přehlížet. Jinými slovy: „*Dospělý musí přestat s projektováním svého způsobu bytí do dítěte a měl by místo toho vnímat osobitost dítěte.*“ (Wildová, 2012, str. 58)

Měl by zpomalit své tempo a vnímat potřeby dítěte. Měl by svému dítěti aktivně naslouchat. Měl by přestat vytvářet člověka dle svých představ, neboť dítě má potenciál k tomu stát se člověkem již od narození. Dospělý by měl dítěti vytyčit prostor, kde se bude moci svobodně pohybovat, měl by být dítěti milujícím, vnímajícím, naslouchajícím průvodcem. *„Zvláštním objektem, k němuž se upírá cit dítěte, je dospělá osoba. Dítě od dospělého získává materiální podporu, kterou potřebuje k zachování svého života, a naléhavě ho žádá i o různé další věci, jež jsou nutné pro jeho rozvoj. Dospělý je pro dítě jakousi posvátnou bytostí. Dospělí si této hluboké lásky dítěte neumějí vážít. Měli bychom si však pamatovat, že to malé dítě, které nás teď tak hluboce miluje, jednou vyroste a zmizí. Kdo nás pak bude milovat tak, jako nás dítě miluje teď?“* (Montessoriová, 2012, str. 90-91)

1.1.5 Osobnost pedagoga

Vychovatel podle Marie Montessori by měl splňovat vše, co obsáhla ve svém „dvanáctěru“:

Vychovatel musí vytvořit předem připravené prostředí a starat se o něj.

Vychovatel musí sám ovládat užívání a využití didaktického materiálu a umět dětem

zprostředkovat jeho používání.

Vychovatel je aktivním, když zprostředkovává dítěti vztah s okolím, je pasivní, pokud se tento vztah již uskutečnil.

Vychovatel musí děti neustále pozorovat a diagnostikovat, aby uměl pomoci v okamžiku, kdy je požádán o pomoc.

Vychovatel musí a smí podat pomocnou ruku jen tehdy, když je požádán o pomoc.

Vychovatel musí umět naslouchat a potom se ptát, avšak jen tehdy, když je o pomoc požádán.

Vychovatel musí respektovat dítě, když pracuje a nevyrušovat ho.

Vychovatel musí respektovat dítě, když dělá chyby, aniž by ho hned opravoval.

Vychovatel musí respektovat dítě, které odpočívá a přihlíží práci jiných, aniž by ho rušil a nutil do práce.

Vychovatel se musí stále pokoušet nadchnout děti pro práci s materiálem v jejich okolí.

Vychovatel musí nechat děti pocítit, že se na jeho pomoc mohou kdykoliv spolehnout, nesmí ale svoji pomoc nikdy vnucovat.

Vychovatel nabízí dítěti, které dokončilo svoji práci a vyčerpalo své síly, mlčky svoji duši. (Rýdl, 2007, str. 7)

Mluví-li Marie Montessori o učiteli, popisuje ho jako „nového pedagoga“. Pod tímto názvem si můžeme představit člověka, který respektuje práva dítěte na jeho svobodný vývoj, vkládá v něj důvěru, nesnaží se ho předělat k obrazu svému a nevnučuje mu své názory. Učitel by měl své děti individuálně znát, měl by je neustále pozorovat a být vždy připraven pomoci, pokud je požádán. Měl by být vyrovnaný sám se sebou, trpělivý, pokorný, klidný. (Rýdl, 2007, str. 77)

1.2 Montessori mateřská škola Vlašim

V této kapitole chci seznámit čtenáře s Montessori školkou ve Vlašimi, neboť o ni tady vlastně jde. Chtěla bych vysvětlit co je na ní zvláštního, proč je to místo ve vlašimském školském systému tak ojedinělé.

V září roku 2011 se otevřela nová dvoutřídní mateřská škola ve Vlašimi. Byla to nová moderní budova, umístěná na konci města, příjemně zasazená do okolní přírody. Její prostory jsou čisté, prosvětlené s velkými okny vedoucími do zahrady. Zvláštní byla v tom, že jedna třída, Oranžová, fungovala klasicky, používala pouze prvky Montessori pedagogiky a třída druhá, Modrá, byla koncipována dle Montessori filozofie celá.

Otevření školky předcházelo dlouhodobé působení rodičů, kteří od roku 2007 hledali ve Vlašimi pro své děti jiný výchovný směr, než nabízela klasická předškolní zařízení. Na úplném počátku jsme začínali s Montessori pedagogikou v rodinném

centru Světýlka a bylo nás kolem patnácti rodin. Naše působení šlo opět „zdola“ od rodičů odhodlaných něco změnit.

1.2.1 Pedagogika Marie Montessori v Modré třídě

Marie Montessori byla pozorovatelkou dítěte a velmi citlivě sledovala všechny dětské projevy, vnímala jedinečnost každého a přála si, aby bylo dětem umožněno vyrůstat podle individuálních potřeb a tempa. Věděla, že dítě potřebuje dospělého, současně ale tvrdila, že není prázdná nádoba, která čeká, až jí vychovatel zaplní. Dítě je vnitřně velmi silné a je nastaveno na to informace z okolí doslova hltat. (Ludwig, str.22)

Stejně jako Marie Montessori, tak i já si myslím, že nejdůležitější pro dítě je právě prvních šest let života. Můžeme říci, že v tomto období se dítě „rozhodne“, jaký život bude mít. Eric Berne tvrdí, že dítě si v hlavě vytvoří jakýsi scénář svého života. Klíčovou věcí, která tento scénář ovlivňuje, je výchova a způsob, jakým se rodiče k dítěti chovají do jeho šesti let. Představme si, že stavíme domeček z kostek a každá kostička představuje důležitou součást ve výsledné stavbě. Když nepoužiji všechny potřebné kostky, domeček bude stát nakřivo, nebo spadne, prostě nebude to pevná konstrukce, čili bude se v něm špatně bydlet. Když dítěti nedáme dost lásky, pocit bezpečí, prostor pro vlastní zkoumání apod., dítě nebude vnitřně spokojené, něco tam bude chybět, nebude pevně a jistě stát na obou nohou a pak se mu bude špatně poznávat svět. Bude se mu uvnitř sebe těžko bydlet. A to jen proto, že mu ty základní ingredience někdo v dětství nedal, právě v době do šesti let, kdy jak říká paní Montessori nasává informace z okolí jako houba. Já si uvědomuji tu zodpovědnost, kterou v sobě jako pedagog nesu. *„Nikdy v životě už není člověk tak citlivý a vnímavý jako ve věku do šesti let. Proto mimořádně silně reaguje na podněty z okolí, stejně silně s nimi pak dále pracuje ve svém vnitřním světě. Dítě je v tomto věku bezmocné a neobejde se bez rodiny, která je vychovává. Do šesti let věku dítěte se utváří až 85% osobnosti člověka.“* (Herman, 2008, str. 124)

K dětem se chováme respektujícím způsobem, jednoduše nezraňujeme jejich lidskou důstojnost. Snažíme se být pozorovatelé a průvodci, kteří dětem v předem připraveném prostředí a v rámci nastavených hranic a pravidel nechají dostatek

svobody k poznávání a rozvoji dětské fantazie. Hranice a pravidla si utváříme společně s dětmi tak, aby bylo vše pochopitelné a děti znaly důvody, proč to tak je. „*Hranice považujeme ve výchově za naprosto nezbytné. Když děti nemají jasné a pevné hranice, ztrácejí pocit bezpečí. Když zjišťují, že hranice někdy platí a jindy tak docela ne, vyvolává to v nich nejistotu a úzkost.*“ (Kopřiva, 2008, str.13)

Snažíme se, aby každé dítě u nás ve třídě cítilo pocit lásky, bezpečí a důvěry, to je pro nás zásadní. Aby každé dítě vědělo, že si ho vážíme. Dle mého názoru je pro něj toto podstatné a pak se může ve školce cítit dobře.

V Modré třídě mají děti připravené prostředí, místo, které je vhodné k jeho věku, je bezpečné a plné podnětů, které probudí v dítěti vnitřní touhu po rozvoji.

Každé dítě si vybírá materiály a hry, které jsou pro jeho další vývoj důležité. Ve třídě najdeme Montessori pomůcky a didaktické aktivity.

Do připraveného prostředí počítáme i pedagogy. S kolegyní jsme samozřejmě absolvovaly Diplomovaný Montessori kurz. Já považuji za nutnost, aby se pedagog neustále vzdělával, rozšiřoval své obzory co se pedagogiky i psychologie týče a jaksí neustrnul v pocitu, že vše umí a ovládá nejlépe. Proto je dle mého nezbytné neustálé samostudium. Líbilo by se mi, kdyby každý pedagog v předškolní výchově musel absolvovat kurz „Respektovat a být respektován“. Já osobně jsem jím prošla dvakrát a stále mám hodně co zlepšovat.

Modrá třída je uzpůsobena tak, aby v ní dítě mohlo projít pěti oblastmi vzdělávání. Konkrétně praktickým životem, smyslovou výchovou, českým jazykem, matematikou i kosmickou výchovou.

Ve třídě máme samozřejmě elipsu, kolem ní sedíme, scházíme se na ní v deset hodin každý den. Uprostřed elipsy na zemi bývá položená aktivita, nebo věc, která se týká projektu, nebo tématu právě probíraného. Elipsa je v Montessori třídě velmi důležitá, je to takové srdce třídy. Po elipse chodíme, je to cvičení kdy se dítě musí zklidnit, jinak z elipsy spadne, cvičí koordinaci svého těla. Je to chvíle, kdy si dítě uvědomí své vlastní já a dochází ke zklidnění a celkovému uvolnění, k návratu do přirozenosti. Na elipse řešíme, pokud má někdo nějaký problém, nebo přání, nebo chce ostatním něco ukázat, vysvětlit.

Jak již bylo řečeno, děti vychováváme respektujícím způsobem, pracujeme na jejich normalizaci, na začátku roku hrajeme hry na ztišení, na spolupráci ve skupině, na trpělivost a klid. Učíme se chodit po elipse a vydržet program na elipse (pro malé děti se program přizpůsobuje). Máme třídu věkově smíšených dětí, což považujeme od začátku za velkou výhodu – děti si navzájem pomáhají, učí se respektu k mladšímu a naopak mladší se učí od starších.

V naší práci se odráží znaky alternativní pedagogiky, důraz klademe na možnost volby, respektujeme přirozený vývoj dítěte, necháme dítě svobodně se pohybovat. Dětem aktivně nasloucháme.

Výuka probíhá v projektech, které trvají týden, nebo klidně tři. Dopoledne mají děti prostor pro volnou hru, nebo je nějaká řízená např. výtvarná činnost, vztahující se k projektu, který právě probíhá. Na elipse máme každý den v deset hodin společný program, věnujeme se zde ale také jiným důležitým věcem, jako např. když děti mají nějaký problém a chtějí s námi něco řešit apod.

Pracujeme na principu „od uchopení k pochopení“. Znamená to, že dítě musí nejdřív věc ohmatat, očíkat, vidět a pochopit, vše vysvětlujeme a ukazujeme názorně, co nejvíc opravdově. Pracovní list musí přijít až po pochopení určitého jevu. Pracovní list je záležitost abstraktní.

Děti mají ke všemu dostatek prostoru a času. Pracujeme podle školního vzdělávacího plánu.

Za velmi důležité považuji spolupráci s rodinou. Myslím si, že rodina je ve výchově dítěte prioritní, proto je důležité neodstříhnout jí, nezavřít rodiči dveře a nenechat ho na pochybách, co že se to uvnitř školky děje. Je potřeba umět s rodiči efektivně komunikovat, slyšet jejich prosby a reagovat na ně. Spolupráci s rodinami hodnotíme velmi kladně. Aktivně se zapojují do všeho, co je možné. Rodiče reagují na naše výzvy a prosby, o všem se rozumně domluvíme, důležité pro obě strany je hlavně dítě. Rodiče pomáhají i pomocí sponzorských darů, pomocí organizování různých akcí. Rodiče z Modré třídy jsou aktivní a jsme za to moc rádi, neboť je toto pro nás velmi důležité. Musím tady ještě zmínit, že jako učitelky si téměř se všemi rodiči tykáme a

toto platí i ve vztahu pedagog – dítě. Máme vyzkoušené, že tykání nesnižuje přirozenou autoritu pedagoga a nenarušuje respektující vztah mezi rodiči a učiteli.

1.3 Motivace

V této práci uvažuji nad faktory, které vedou mnou oslovené rodiče k volbě montessori systému. Uvažuji tedy nad jejich motivací k určité volbě a k určitému jednání. Proto se domnívám, že je důležité se u pojmu “motivace” zastavit. Na tomto místě nejde o vyčerpávající podrobný popis tohoto poměrně složitého psychického fenoménu, ale o jeho stručné představení v rámci potřeb této práce.

Pojem motivace označuje jeden ze základních psychických procesů. Motivační procesy jsou duševní síly, které aktivizují a usměrňují chování. Představitelé psychodynamických škol se tradičně domnívají, že většina motivů je nevědomá, naopak fenomenologické školy věří ve schopnost člověka se záměrně a zodpovědně rozhodovat a cílevědomě jednat. (Plháková, 2007, str. 45)

Podle Plhákové (2007, str. 319) psychologové tradičně ke studiu motivace přistupují ze dvou různých hledisek. První z nich vnímá motivy jako vnitřní pohnutky. Tento přístup vnímá autorka jako důležitější a užitečnější. Druhý behavioristický pohled se snaží zjistit, jak chování ovlivňují vnější podněty, neboli pobídky - incentive.

Motivace lidského chování je velmi složitá a podílí se na ní jak vrozené tak získané faktory. Vnitřní často protichůdné motivy se prolínají, dostávají do konfliktu, jejich výslednou podobu a efekt ovlivňuje mnoho různých okolností. Jak jsem již uvedla, podle některých autorů jsou mnohé lidské motivy i cíle navíc nevědomé, a nebo jen částečně uvědomované. Motivace je velmi úzce propojena s emocemi. Obojí se prolíná a společně výrazně ovlivňují lidské chování a prožívání.

Důležitým pojmem v oblasti teorie motivace je potřeba. Tento termín do psychologie motivace zavádí slavný americký psycholog Henry Murray. Jeho teorie rozděluje potřeby do dvou hlavních skupin: na potřeby primární a sekundární, neboli psychogenní. Primární potřeby jsou, zjednodušeně řečeno, potřebami fyziologickými, jako například potřeba uspokojit žízeň, hlad, zahřát se v zimě, nebo dýchat kyslík.

Psychogenní potřeby jsou potřebami “vyššími”, jejich vzorce tvoří podstatu osobnosti. (Plháková, 2007, str. 366).

O potřebách hovoří také možná nejznámější psycholog z oblasti motivace Abraham Maslow. Ten představil takzvanou pyramidu potřeb, ve které jsou potřeby názorně rozděleny od nejzákladnějších po ty nejsložitější. Podle něj člověk nejdříve uspokojuje potřeby nižší, a posléze se ozývají ty vyšší (v extrémních situacích, kdy základní potřeby není možné naplnit, se ale paradoxně může mysl člověka upínat k těm vyšším). Maslow hovoří o fyziologických potřebách, potřebě bezpečí, potřebě lásky a náklonnosti, o potřebách seberealizace a o potřebách estetických, potřebách vědění a porozumění. (Plháková, 2007, str. 368-371).

Plháková ve své knize věnuje tématu motivace opravdu velký prostor a dopodrobna ji představuje. Já považuji za zajímavé ještě rozdělení lidských motivů do čtyř velkých okruhů. Jsou jimi sebezáchovné motivy, stimulační motivy, sociální motivy a individuální psychické motivy. V těchto čtyřech oblastech bychom našli například potřebu proměnlivých a pestrých podnětů, sexuální potřeby, nebo také potřebu poskytování a přijímání rodičovské péče. (Plháková, 2007, str. 320-360)

Je tedy zřejmé, že motivace je něčím, co skutečně sahá do všech oblastí lidského života.

1.4 Metodologie

Základním výzkumným přístupem této práce je kvalitativní metodologie. Volba této metodologické orientace vychází ze samotné reality, kterou chci zkoumat, a z mé pozice před touto realitou. Zajímají mě subjektivní motivy rodičů, jejich představy, přesvědčení, ze kterých předpokládám, že tyto motivy vychází. Pokud chci vstoupit do tohoto neprobádaného terénu a pokusit se ho zkoumat, je důležité vycházet z vlastní nepředpojaté pozice. Zásadní zde bude můj postoj, co možná nejvíce oproštěný od vlastních představ a předpokladů. Kvalitativní přístup mi umožňuje vstoupit do výzkumného terénu s “čistým štítem” bez nutnosti formulace hypotéz a jejich ověřování. Mou volbu nejlépe vystihuje následující definice.

„Kvalitativní přístup je proces zkoumání jevů a problémů v autentickém prostředí s cílem získat komplexní obraz těchto jevů založený na hlubokých datech a specifickém vztahu mezi badatelem a účastníkem výzkumu. Záměrem výzkumníka provádějícího kvalitativní výzkum je za pomoci celé řady postupů a metod rozkrýt a reprezentovat to, jak lidé chápou, prožívají a vytvářejí sociální realitu“. (Švaříček, Šedová, 2007, str. 17)

Domnívám se, že mou velkou výhodou je moje vlastní žitá zkušenost s Montessori pedagogikou. Díky této zkušenosti mohu skutečně porozumět účastníkům mého výzkumu. Znáám totiž jazyk, jakým rodiče, které jsem oslovila, mluví. Na důležitost tohoto jazykového porozumění upozorňuje známá Sapir-Whorfova teorie. *“Nikdo nemůže porozumět určité kultuře bez porozumění jazyka této kultury, protože lidé používající jiný jazyk odlišně přemýšlejí”* (Švaříček, Šedová, 2007, str. 19).

Je nezbytné proniknout skutečně přímo do zkoumané reality a znát používaný jazyk zevnitř této reality, tak jak je v praxi používán. To je základní předpoklad pro to, abych se jako výzkumník mohla pokusit co možná nejpřesněji porozumět mému partnerovi při rozhovoru.

Samozřejmě, jsem si vědoma toho, že zaujímám ve vztahu k dané problematice vlastní subjektivní stanovisko, ať už z pozice pedagoga v mateřské škole, tak jako rodič, který sám zvolil Montessori přístup pro své děti. Podle Švaříčka a Šedové (2007, str. 18) se však badatelé v sociálních vědách nemohou bez hodnocení obejít, subjektivita badatele do jeho úvah samozřejmě vstupuje. Důležité pro badatele však zůstává systematické a precizní zkoumání, jasnost vyjadřování, verifikovatelnost, kritičnost k vlastním závěrům a vlastním kognitivním a hodnotovým předpokladům.

1.4.1 Sběr dat

Jako metodu sběru dat jsem použila rozhovor. Zvolila jsem rozhovor polostrukturovaný. Podle Svobody (2010, str. 37) je v tomto typu rozhovoru záměr a cíl rozhovoru pevně stanoven, avšak uvolňuje se taktika jeho vedení - není nutné dodržovat pořadí a formulaci otázek, nezbytné však je dotknout se všech předem stanovených oblastí. Při vedení výzkumného rozhovoru je velmi důležitá technika

kladení otázek. Smyslem je získat co nejvíce informací, snažila jsem se tedy otázky formulovat tak, aby odpovědi byly souvislé a co možná nejširší. Je vhodné vyhnout se otázce proč, která může být partnerem v rozhovoru vnímána jako ohrožující (obviňující). Dále je vhodné formulovat otázky tak otevřeným způsobem, aby odpovědi nezněly ano/ne. Do rozhovoru také patří pomlky a pauzy, které umožňují oběma stranám odpověď promyslet, zvážit, doplnit. Pomocnou technikou také může být nenásilné parafrázování toho, co bylo partnerem v rozhovoru vysloveno, toto přeformulované zopakování vysloveného nám umožňuje ujistit se, že jsme správně rozuměli, a poskytuje jistou zpětnou vazbu pro obě strany.

Polostrukturovaný rozhovor jsem zaznamenávala na diktafon a posléze pořídila přesný přepis. Osloveno bylo celkem 7 rodičů, nebo rodičovských párů.

S žádostí o spolupráci na mé výzkumné práci jsem se obrátila na rodiče dětí, které navštěvovali, nebo v současné době navštěvují Montessori třídu ve Vlašimi. Předpokládám, že tyto rodiče mají poměrně v čerstvé paměti způsob, jakým o volbě školky uvažovali.

Rozhovor jsem vedla ve čtyřech případech pouze s matkou, ve třech případech se do rozhovoru zapojili i otcové. Původně jsem měla v plánu zvolit jako účastníky mého výzkumu matky, nikoliv otce, všechny oslovené matky totiž jsou nebo byly s dětmi na rodičovské dovolené. Lze proto předpokládat, že o volbě školky pro své dítě, stejně tak jako o okolnostech výchovy v rodině, budou schopny přiléhavěji referovat. Ve třech případech se ale chtěli zapojit i otcové, v čemž jsem později spatřovala pozitivum, neboť přinesli jiný pohled na danou problematiku.

Oslovené rodiče osobně znám, jelikož jsem pedagogem v Montessori třídě ve Vlašimi (v současné době na rodičovské dovolené). Předpokládám, že náš vzájemný vztah s účastníky výzkumu je naplněn důvěrou, a proto mohu očekávat větší otevřenost rodičů ke mně, než by tomu bylo v případě jisté vzájemné anonymity. Samozřejmě počítám i s možností určitého ostychu rodiče směrem k mé osobě, který naopak může otevřenosti bránit. S tímto vědomím jsem do rozhovorů vstupovala a snažila jsem se toto nebezpečí eliminovat, jak bude popsáno níže.

Rozhovor probíhal ve večerních hodinách, aby při rozhovoru byl co možná největší klid, nerušený péčí o rodinu nebo denními povinnostmi. Setkání probíhala vždy u mě, nebo u osloveného rodiče doma, v závislosti na přání rodiče. Před započítím samotného rozhovoru jsem rodiči/rodičům dítěte krátce představila cíl mého výzkumu, ponechala jsem jim prostor pro případné dotazy. Ujistila jsem je, že veškeré informace, které v rozhovoru i mimo něj zazní, jsou pro mě přísně důvěrné a budou použity jen pro účely mé bakalářské práce. Dále jsem rodiče ujistila, že v bakalářské práci nebude uvedeno jejich osobní údaje, nebo osobní údaje jejich dětí. Požádala jsem oslovené rodiče o vyslovení souhlasu s nahráváním rozhovoru na diktafon, které mi umožní věnovat plnou pozornost rozhovoru, bez nutnosti záznamu, a samozřejmě velmi přesné zaznamenání dat. Rodiče byli ujištěni, že záznam z diktafonu je určen jen pro mě, jeho přepis bude přílohou bakalářské práce, a nahrávka následně smazána. V průběhu celého rozhovoru jsem rodiče oceňovala za upřímnost a otevřenost a povzbuzovala k jejímu pokračování.

Při vedení rozhovoru jsem se soustředila na mimoslovní projev, na intonaci hlasu a její průběžnou změnu, důležité postřehy jsem měla možnost si zaznamenat do poznámkového bloku. Výsledná data byla získávána přepisem nahraného rozhovoru, doplněna o zaznamenané postřehy.

1.5 Formulace výzkumných otázek

V této kapitole chci čtenáři vysvětlit, jaké otázky si ve svém výzkumu kladu. Na základě toho, co bylo výše popsáno o Montessori pedagogice se domnívám, že se nejedná pouze o školský systém, kteří si rodiče volí, ale že jde i o životní styl, který musí být aplikován ve výchově nejen v mateřské škole, ale i v domácím prostředí. Jde o jiný přístup k dítěti, ale souvisí s tím jistě i přemýšlení nad vlastní osobou a možná jde i o změnu životních hodnot. Kladu si tedy otázku, zda to tak opravdu je, otevřeně se ptám, jak to vlastně ostatní rodiče, kteří dávají děti do tak speciálního systému, mají? Výzkumným problémem tedy zůstává otázka, proč rodiče zvolili pro výchovu svých dětí tento alternativní směr, jaká v něm vidí pozitiva či negativa a zda se podle této filosofie řídí i v běžném životě.

Zajímají mě tedy tyto výzkumné otázky:

- Jaké motivy a úvahy stály za rozhodnutím zvolit Montessori mateřskou školu ve Vlašimi?
- Je možné říci, že všech sedm oslovených rodin vnímá Montessori filosofii jako životní přístup, nebo můžeme spatřit jiné hodnotové vnímání, kdy nejde tolik o systém, ale spíše o jiné faktory?
- Mají dnešní rodiče pocit, že v jejich dětství měla být výchova jiná a řídí se podle toho v působení na své vlastní děti? Může i tento faktor ovlivnit volbu pro alternativní školství? Nebo naopak uplatňují směrem ke svým dětem přístup dle modelu, který zažívali sami jako děti?
- Co rodiče od předškolní výchovy očekávají?
- Jaké požadavky by měl dle rodičů splňovat pedagog, kterému svěří své dítě?

V návaznosti na toto jsem si vytvořila tyto okruhy otázek:

Otázky týkající se zkušeností respondenta ohledně jeho vlastního dětství a souvislosti z toho vyplývající:

- Bylo by možné nějakým způsobem popsat, jak jste prožíval/a výchovu od svých rodičů? Jaká byla výchova matky, jaká otce?
- Napadá Vás nějaká podobnost s tím, jak se chováte k Vaším dětem? Něco konkrétního?
- Je něco rozdílného mezi výchovou, jak ji znáte z dětství a tou, kterou prožívají vaše děti?

Otázky týkající se školní historie respondenta:

- Nejdříve bych se Vás zeptala na Vaši školní docházku. Napadne Vás něco k tomuto tématu, co byste mi chtěl/a říci? (jen pro jistotu, třeba má respondent nějakou špatnou zkušenost, či naopak pozitivní zážitek, který ovlivnil jeho další rozhodování v otázkách školství)

- Navštěvoval/a jste školku a můžete mi říct, jaké to bylo? Pamatujete si na to?
- Domníváte se, že je zkušenost dítěte z předškolního zařízení nějakým způsobem důležitá?
- Jak si představujete ideální místo, kam byste svěřil/a dítě, když není s Vámi? Na čem záleží? Co je pro Vás důležité?

Otázky týkající se přímo výchovy vlastního dítěte respondenta:

- Je možné popsat Váš výchovný styl, který uplatňujete u svého dítěte?
- Jak byste charakterizoval/a výchovný styl otce Vašeho dítěte?
- Jaké hodnoty by Vaše dítě mělo získat ve výchovném procesu? (v rodině či ve školce)
- Kdy jste poprvé navštívil/a s dítětem nějaký kolektiv, instituci? (kroužek apod.)
- Kdy přišla myšlenka na školku a jaký byl důvod dát dítě do školky?
- Jaký by měl být pedagog, kterému byste svěřil/a své dítě?
- Kde se vzala myšlenka na Montessori školku?
- Popište mi, co jste věděl/a o Montessori pedagogice a Montessori školce, když jste se rozhodoval/a o umístění Vašeho dítěte do školky.
- Je něco, co na Montessori pedagogice oceňujete? Je něco, co oceňujete méně, nebo Vám vadí?
- Kdo se podílel na rozhodování, které vedlo k volbě Montessori školky ve Vlašimi?
- Bylo toto rozhodnutí jednoznačné, nebo byla nějaká proti?
- Dokážete vyjmenovat nejdůležitější momenty, které stály za tímto rozhodnutím?
- Zvolil/a byste u dalšího dítěte znovu tento typ školky?

2 POPIS DAT

V této kapitole bych ráda provedla deskripci dat. Rozhodla jsem se jednotlivé rozhovory analyzovat na menší významové celky, které budu dál nazývat kódy. Kódy jsou vybírány podle mých subjektivních pocitů. Kód je vždy nějaká oblast v rozhovoru, kterou považuji za významnou a nesoucí smysl. Jak bude později vidět, tyto kódy se v jednotlivých rozhovorech stále opakují. Použití kódů mi umožňuje podrobný popis rozhovoru bez rizika, že mi unikne nějaká významná informace. Zároveň mi kódy umožňují přechod mezi rozhovory, naznačují nějakou opakující se významovou linku a umožňují mi se do rozhovorů pružně vracet.

2.1 Kódování rozhovorů

1. Důležitost narození sourozence - Rozhovor 1 (R1), otázka 1(O1), řádek3-4 (Ř3-4) – R1O1Ř3-4
2. Časné objevení mateřského pudu – R1O1Ř8-14
3. Pozitivní vztah k matce – R1O2Ř1, R4O4Ř1, R7O1Ř3, R7O3Ř12
4. Negativní vztah k otci (nechoval se ke mně hezky, nevěnoval se mi, nevěděl si se mnou rady atd.) – R1O2Ř7, R4O4Ř4, R7O3Ř17-20
5. Negativní pocity prožívané v dětství v souvislosti s přístupem rodiče ke mně (nenávisť, pocit odcizení, ponížení, nedostatek lásky, obava, nezdravý respekt před dospělou autoritou, rodiče na nás neměli čas, netrávili jsme společně čas, rodiče nedávali najevo lásku atd.) R1O3Ř1-3, R1O3Ř8, R1O6Ř1, R3O1Ř4-10, R3O34Ř1-5, R4O1Ř3, R5O2Ř1,9-14,R5O5Ř1-5
6. Nejednotnost rodičů respondentů ve výchově (co řekne jeden, neplatí u druhého) - R1O3Ř6
7. Odmítání aplikace výchovných prostředků rodičů na vlastní děti (respondent chce dělat všechno jinak, považuje výchovu rodičů za odstrašující příklad, nechce své děti ponižovat, spíš se tomu vymezuje) – R1O4Ř1-3, R3O12Ř2, R4O7Ř1, R6O5Ř1-6
8. Snaha být s partnerem ve výchově jednotní – R1O4Ř3-4, R2O15Ř1

9. Schopnost vést diskuzi se svými dětmi (možná i přiznání vlastní chyby a zvládnutí omluvy dítěti) R1O4Ř9, R2O18Ř5, R3O10Ř1-6, R3O35Ř1-2
10. Pocit, že já jako dítě jsem byla nemožná, vyplívající i ze způsobu komunikace rodičů (pořád se na mě řvalo) - R1O4Ř14-16
11. Pocit křivdy (já byla ta nejhorší, i sestra z toho vždy vyšla lépe) - R1O4Ř16
12. Výzva k dítěti, aby se aktivně podílelo na komunikaci s rodičem (výzva rodiče k upřímnosti dítěte) - R1O4Ř19-20, R3O10Ř3-5
13. Omluva rodičů respondenta (nedělali to jistě záměrně) - R1O7-8Ř3-7, R3O4Ř1, R3O33Ř1-3, R5O5Ř6-10
14. Pocit lítosti při negativním uvažování o rodičích (respondent by nechtěl, aby se to rodiče dozvěděli) - R1O8Ř6-7
15. Vyzdvižení hezkého vztahu s manželem/partnerem - R1O9Ř1
16. Ocenění manžela/partnera jako otce - R1O9Ř1,4, R2O11Ř1-5, R2O14Ř3, R3O32Ř1-2, R4O37Ř1
17. Vzájemné učení partnerů v otázkách výchovy - R1O9Ř7,8, R2O17Ř3, R3O25Ř1-2, R5O19Ř1-2
18. Touha mít hodně dětí (min. tři) - R1O9Ř10
19. Domov jako bezpečné láskyplné místo pro děti - R1O9Ř15, R2O18Ř2-3, R5O21Ř1-4, R6O16Ř1-4, R7O7Ř1
20. Domov - místo, kam se děti rády vrací - R1O9Ř15
21. Potřeba být rodičem, na kterého se dítě může spolehnout, za kterým může dítě přijít, ať se stane cokoli - R1O9Ř16-23, R2O18Ř7-8
22. Záměrně jiný životní styl, jiné pojetí života, než u rodičů, jiná výchova atd. - R1O11Ř1-5, R5O3Ř1-2, R6O26Ř1-4, R7O5Ř5-9, R7O6Ř7-8
23. Negativní pocity respondenta ze školky/školy, špatné zážitky (nedůvěra, nespravedlnost, zrada, stres) - R1O12Ř1,3, R1O13Ř1-4, R1O15Ř5, R2O19Ř4-6, R2O21Ř1-11, R3O14Ř1-3, R4O3Ř2-5, R5O2Ř4-8, R6O9Ř2-3
24. Pocit křivdy vzhledem k sourozenci (je doma a já musím do školky, na něj se tolik nekřičí apod.) - R1O13Ř1-2, R1O4,Ř16
25. Pozitivní zkušenost dospělého s pedagogem v jeho školních letech - R1O14Ř2, R4O9Ř1

26. Negativní zkušenost dospělého s pedagogem v jeho školních letech - R1O14Ř1, R3O16Ř2-6, R4O9Ř1, R6O10Ř3-6, R6O24Ř1-3
27. Stres a jiné prožitky v dětství přetrvávají až do dospělosti - R1O15Ř2, R2O21Ř10, R2O22, R3O15Ř1-2, R3O16Ř1-3, R4O22Ř4-7, R5O2Ř5, R6O11Ř1, R6O26Ř4-7, R7O1Ř13, R7O2Ř1-10
28. Proměna dospělého člověka zapříčiněná dětmi (upřednostňuji vlastní děti přede mnou, zamyšlení se nad sebou při výchově dětí, změna výchovného stylu) - R1O15Ř3-5, R3O6Ř1-5, R4O24Ř1-5, R5O19Ř3-9
29. Předškolní výchova je důležitá - R1O16Ř1, R2O23Ř1-8, R3O17Ř1, R5O16Ř1-3
30. Zapojení dítěte do kroužku, školky či jiných aktivit z důvodu okolního přesvědčení o vhodnosti tohoto kroku - R1O17Ř, R5O6Ř1
31. Negativní zkušenost dítěte s pedagogem v klasické školce - R1O17Ř6, R1O20Ř1, R6O4Ř3-5
32. Rodič si odmítá zvykat, že dítě špatně prožívá chvíle ve školce - R1O18Ř1-4
33. Nemožnost vstoupit s dítětem do prostoru klasické školky, odtržení dítěte od matky - R1O19Ř1-2
34. Klasická školka mi nestačila - R1O19Ř5, R1O20Ř1, R4O42Ř5-8, R5O8Ř2, R5O22Ř4, R6O20Ř1-4
35. Nálada jít proti proudu - R1O21Ř5, R7O14Ř18-19
36. S manželem/partnerem se na výchově a vzdělávání dětí shodujeme - R1O21Ř6-8, R1O25Ř3, R2O15Ř1, R4O33Ř1-2, R5O12Ř1, R6O17Ř1-3
37. Rodič má alespoň nějaké informace o pedagogice Marie Montessori ještě před vstupem dítěte do školky - R1O22Ř1-2, R2O27Ř1-5, R4O17Ř1
38. Důležitá je znalost pedagoga v té školce, kam dítě jde - R1O23Ř2, R2O37Ř1, R2O37Ř3, R4O10Ř3, R6O12Ř6-7, R7O13Ř1-5, R7O12Ř2-6
39. Očekávání dospělého, že bude dítě ve školce spokojené - R1O23Ř1, R2O28Ř3, R2O37Ř11, R5O9Ř5
40. Na Montessori se mi líbí svoboda dítěte, možnost volby, možnost svobodně vyjádřit názor – R1O26Ř1, R2O34Ř3, R4O22Ř2-3, R5O10Ř1-2
41. V Montessori školce hledám pocit bezpečí a radosti - R1O26Ř2-5, R1O28Ř1, R2O37Ř10,12, R5O11Ř3, R7O12Ř1

42. Školka by měla předat dítěti hodnotu: vážím si samo sebe, věřím si - R1O27Ř1, R2O33Ř6,16, R3O31Ř1
43. Hodnotu: uvědomění si svých silných stránek, své jedinečnosti - R1O27Ř1-3, R1O28Ř1, R3O31Ř6, R4O55Ř3
44. Hodnotu: uvědomění si svých slabých stránek, na kterých může pracovat - R1O27Ř4
45. Dítě by mělo umět vyjádřit svůj názor - R1O27Ř9, R3O31Ř6, R5O14Ř1
46. Dítě by mělo vědět, co chce a co ne (místo aby dělalo, co se má, nebo nemá, věří tomu, co dělá) - R1O27Ř9, R3O31Ř1
47. Dítě by se mělo naučit nést odpovědnost za své činy - R1O27Ř12-16, R5O10Ř2, R7O19Ř6
48. Dítě by mělo mít pocit důvěry a lásky - R1O28Ř1,3, R2O37Ř9-10, R5O11Ř7, R7O19Ř1
49. Dítě by mělo zažívat přátelství - R1O28Ř4
50. Pedagog by měl být empatický - R1O30Ř1, R4O11Ř1, R5O18Ř1
51. Pedagog by měl být pozorovatel a průvodce dítěte - R1O30Ř1-3, R6O12Ř3
52. Pedagog by měl mít děti rád - R1O30Ř5, R2O26Ř9, R3O36Ř1, R4O11Ř1, R7O18Ř8
53. Montessori i pro sourozence - R1O31Ř1, R2O38Ř1, R3O37Ř1, R4O45Ř1, R5O20Ř1
54. Prioritou v tom systému je ten pedagog, ten průvodce - R1O32Ř1-9, R2O25Ř2,16, R3O38Ř1
55. Jeden z faktorů je učitel – R1O32Ř3, R2O32Ř9-12, R2O37Ř1, R2O39Ř1, R3O18Ř1, R4O17Ř2, R4O43
56. Dalším faktorem je znalost pedagogiky - R1O33Ř1
57. Další faktor pro Montessori pedagogiku je chuť se vymykat R1O33Ř2
58. Vyslovení problému matka jako učitelka dítěte v mateřské škole - R2O1Ř2-3, R2O2Ř1-2,
59. Úzkostná a milující výchova ze strany matky respondentky - R2O7-8, R2O10Ř1
60. Otec respondentky je ve výchově nevýrazný, je upozadněn - R2O9Ř1-3, R4O5Ř2-3, R7O1Ř2

- 61.** Strach o své děti - R2O10Ř1
- 62.** Děti vedeme respektujícím způsobem - R2O16Ř1
- 63.** Dětem nasloucháme - R2O17Ř1, R4O7Ř2
- 64.** Děti bereme jako individualitu - R2O17Ř1
- 65.** Nejsme jako rodiče důslední - R3O40Ř3
- 66.** Hodně nám pomáhají prarodiče - R2O18Ř14-15
- 67.** Školka je důležitá kvůli socializaci dítěte - R2O23Ř8, R2O33Ř1, R4O44Ř1, R5O16Ř1, R6O18Ř1-6, R7O11Ř1
- 68.** Školka je důležitá kvůli odpoutání na matku a zvyknutí si na jinou autoritu - R2O23Ř1-4
- 69.** Pedagog by měl efektivně komunikovat, respektující přístup, přirozená autorita - R2O26Ř1,4, R5O18Ř4-5, R6O12Ř2
- 70.** Pedagog by měl být profesionál, měl by být v souladu sám se sebou a dál by se měl vzdělávat - R2O26Ř5-6, R7O18Ř4, R7O18Ř1
- 71.** Pedagog by měl děti umět pozitivně motivovat - R2O26Ř8
- 72.** Pedagog by měl být otevřený spolupráci s rodinou - R2O26Ř7, R2O37Ř4-5, R5O10Ř3, R7O13Ř4
- 73.** Očekávání, že dítě bude ve školce přijaté takové, jaké je, individualita - R2O28Ř4, R2O34Ř1, R3O36Ř3, R4O12Ř1, R4O22Ř1
- 74.** Očekávání, že dítě získá znalosti a dovednosti ve školce - R2O28Ř1-2, R2O33Ř5, R5O14Ř2, R6O19Ř1-2, R7O11Ř10
- 75.** Při vstupu do montessori pedagogiky byly obavy z neznáma, není to sekta, magie, co je elipsa? - R2O31Ř1-5, R4O28Ř7
- 76.** Faktor pro umístění dítěte do školky je možnost vstoupit do školky, osobní zkušenost - R2O32Ř15, R2O39Ř1, R4O28Ř8, R4O29Ř3-6, R5O18Ř5-7
- 77.** Školka by měla naučit dítě řešit konflikty, získat jistotu - R5O16Ř1-2
- 78.** Dítě by mělo mít možnost pořád si ve školce hrát - R2O33Ř7
- 79.** Na Montessori se mi líbí vnímání senzitivních období - R2O34Ř1,
- 80.** Na Montessori se mi líbí pomůcky - R2O34Ř2-3, R4O27Ř1
- 81.** Otázka soutěžení, rodiče neví, zda je dobře, že se soutěživost v Montessori nepodporuje - R2O35Ř5

- 82.** Rodiče řeší nutnost moderátora, který bude mít dohled nad skupinou - R2O35Ř13-18
- 83.** Rodiče mají pochybnosti nad respektující výchovou, přestože jí aplikují - R3O5Ř1-9
- 84.** Jeden z faktorů proč Montessori ano – někdo mi o tom řekl - R3O30Ř1,R5O6Ř1
- 85.** Jako rodiče jsme s dětmi (věnujeme se jim, jsme ve výchově aktivní) - R3O40Ř1-2, R6O16Ř1-3
- 86.** Ve třech letech je brzy na nástup dítěte do školky – R4O2Ř1-2
- 87.** Všeobecně nejde říct, že je školka pro dítě dobrá, záleží na situaci (jaká školka, věk dítěte, dítě jedináček, nebo naopak hodně sourozenců apod.) - R4O13Ř1-11, R7O10Ř1-10
- 88.** Manžel/partner nesouhlasil s nástupem dítěte do Montessori školky – R4O19Ř1-2, R4O20Ř3-6
- 89.** Očekávání, že se s dítětem bude pracovat ve školce respektujícím způsobem - R4O22Ř1, R5O9Ř3
- 90.** Jako rodiče chceme dětem předat nutnost pevných sourozeneckých a rodinných vztahů - R4O26Ř1-3
- 91.** Rodiči vadí přehnaná aktivnost Montessori rodičů, kteří pro děti pořád něco vymýšlejí a moc se zapojují (má pocit, že to není nutné) - R4O34Ř1-5, R4O35Ř1-3
- 92.** Rodiče chtějí dětem předat hodnotu pozitivního vztahu k práci – R4O37-O38,
- 93.** U respondenta převládala výchova otce, matka byla spíše vzadu - R4O40-41
- 94.** V Montessori se mi líbí práce v projektech – R5O10Ř2, R7O20Ř3
- 95.** Jako rodič bych chtěla dětem předat hodnoty jako svoboda, demokracie, odvaha, moudrost - R7O7Ř11
- 96.** Jako rodič bych chtěla předat informaci – nad nikým se nepovyšuj, ale zároveň se neponižuj a trochu si věř, jsi schopný a dobrý! - R7O9Ř5-7
- 97.** Nejdřív byla fascinace lidmi, kteří se kolem Montessori pohybovali, pak šlo teprve o systém - R7O14Ř6-7
- 98.** V Montessori se mi líbí vnímání všemi smysly – R6O23Ř2-3, R7O20Ř1

99. Montessori pedagogika a lidé kolem ní změnily způsob mého přemýšlení ve výchově - R6O27Ř1-9

Po důkladném zakódování konkrétního rozhovoru jsem vždy stručně představila hlavní téma rozhovoru. Tím pádem mi vzniklo sedm stručných shrnutí, která mi posléze dobře poslouží k hledání významů a vztahů mezi získanými fakty.

Zde je nabízím čtenáři:

Rozhovor 1) U prvního rozhovoru jsem měla pocit, že respondentka má nyní, v dospělosti v hlavě srovnané, že výchova jejích rodičů, která jí tolik tíží na srdci nebyla pro ni nejspíš vhodná. Je rozhodnuta a i to s manželem aplikují, jít úplně jiným směrem, jak sama říká: *„Já pevně doufám, že si z dětství nenesu nic“*. Jedna věc je snažit se to s vlastními dětmi dělat jinak, druhá věc je, že uvnitř respondentky zůstává mnoho „poničených“ kusů, které ovlivňují samozřejmě i její momentální život: *„V dětství jsem zažívala to, že se na mě nějakým způsobem řvalo a já jsem byla totálně nemožná, která buď vždycky všechno pokazila, nebo prostě za všechno mohla“*. Respondentka uvádí, že tehdy cítila křivdu a obavu. Je možné, že ten pocit méněcennosti zůstal uvnitř dotazované až do dospělosti: *„Já se dodnes hodně stresuju.“* Nějak instinktivně se rozhodla, že své děti bude vychovávat jinak, že jim dopřeje v dětství jiné životní podmínky a okamžiky. Jak říká: *„Já jsem opravdu změnila radikálně vůbec i pojetí života. Já chci, aby se dítě doma cítilo bezpečně a radostně, bylo tam prostě rádo“*. Z respondentky jsem občas cítila velký smutek a lítost, na druhou stranu i odhodlání s tím vším bojovat a mít lepší pocit ze své výchovy, ze své nové rodiny. Jednoduše teď už chce a jde cíleně za radostným životem se svými dětmi i manželem. S manželem jsou ve výchově jednotní, párkrát vyzdvihla možnost jít proti proudu. Vyloženě s chutí se všemu tomu, co mi vadilo postavit a i trošku „provokativně“ ukázat, že to jde i jiným směrem. To mi přišlo hodně zajímavé. Je to tedy hledání alternativy z mnoha různých důvodů. Svého partnera respondentka vyzdvihuje jako skvělého tátu, možná si je vědoma výhod, které fungující vztah s otcem dětem přináší opět i kvůli svým vzpomínkám: *„Já jsem ho hrozně nesnášela, měla jsem pocit, že to není ani můj táta“*. S manželem se snaží děti vést respektujícím způsobem.

Přiznává, že jí to někdy ujede a nechová se tak, jak by si představovala, ale je tam cítit to velké úsilí o „ozdravení“. Právě i proto hledá nové směry, proto jí do cesty mohla vstoupit pedagogika Marie Montessori. Slova, která pronášela často a leží jí na srdci: Bezpečí, radost, krásný vztah v manželství, jistota dětí v rodičích (bezpodmínečná láska), svoboda, spokojenost, důvěra, sebejistota, empatie.

Rozhovor 2) Tento rozhovor byl pro mě zajímavý především proto, že v druhé půlce vstoupil do našeho konání manžel respondentky, a svou otevřeností a upřímností poodhalil skryté obavy a strach předcházející vstupu do Montessori systému. Upozornil na důležitý faktor a to na možnost vstupu do prostoru třídy, který mohl smazat veškeré pochybnosti. Dalším faktorem byla znalost pedagogů. V rozhovoru je to vyzdvihováno dost důrazně. Dále mě zaujalo dvojí přemýšlení respondentky - na jednu stranu chce svobodnou výchovu dětí, kde se bude moci posouvat dítě dle svého tempa, na straně druhé ale musí být přítomen moderátor hlídající, zda děti postupují a zvládají vše, co by v daném okamžiku měly zvládat. S tím asi souvisí i přemýšlení nad soutěživostí a absencí tohoto prvku v Montessori třídě. Určitě se nedá opomenout stížnost respondentky na křivdu, kterou jí způsobila paní učitelka na základní škole, respondentka uvádí, že je to zkušenost bohužel přenosná do budoucnosti, jak sama říká: *„Takže to fakt bylo skutečně nespravedlivý,.....to je asi takovej pocit, jako že bych řekla, kterej mě zásadně ovlivňuje doted', a pořád mám pocit, že abych něčemu dostála, tak musím odvádět mnohem větší výkon, než ostatní“*. Musím zmínit jednotnost ve výchově dětí těchto rodičů a také vyzdvihnutí partnera jako dobrého otce. Respondentka hodně slyší na názor matky, která sama prošla školstvím a stojí si za názorem, že třídu tvoří učitel, že jde v první řadě o osobnost dospělého. Rodiče se snaží vychovávat respektujícím způsobem, někdy mají problém být důslední. Očekávají, že jejich dítě bude ve školce spokojené, bude ho to tam bavit, bude se cítit bezpečně a radostně, bude se s ním jednat jako s individualitou, bude přijaté takové, jaké je a získá nějaké dovednosti a znalosti. Manžel hodně mluvil o tom, že by chtěl, aby jejich dítě získalo jistotu samo v sebe, sebedůvěru. Obavy na začátku byly spojené s elipsou, to je pro mě nová informace, matka se opravdu bála, zda se nejedná o nějakou magii, či sektu, která s dětmi pomalu „čaruje“, i to může vyvolat neznámá věc, třeba elipsa, u rodiče dítěte. Prozrazeno mi to bylo až manželem respondentky. Respondentka

popisuje, že její matka byla úzkostná a milující a že v podstatě ona si toto nese do výchovy svých dětí.

Rozhovor 3) Mám pocit, že respondentka byla při rozhovoru hodně nervózní a v otázkách týkajících se jejího vlastního dětství se prostě neuměla uvolnit. Zmiňuje, že rodiče byli pořád pryč, měli hospodářství, vychovával děda. Popisuje, že ona byla hrozně hodná holčička, protože si prostě nemohla dovolit, aby to bylo jinak. Po skončení hovoru a vypnutí diktafonu na mě vyhrkla, že ona nemohla vyjádřit nikdy svůj názor. Znělo to až zoufale, ale bylo to velmi opatrné přiznání, zároveň totiž druhým dechem dodává, že výchova byla sice autoritativní: „*ale zas s láskou, víš, já si nemůžu stěžovat na naše, že by mě vychovali nějak špatně, to ne, jak to mám říct...*“ Naopak v respondentce se „pere“ pojetí výchovy jejich rodičů a to, jak vychovávají s manželem teď, a klade si otázky, která výchova je lepší? Bojí se, že respektující výchovu ještě nemá ověřenou a jak to tedy dopadne? Se svými dětmi jsou aktivní, věnují se jim, respondentka vyzdvihuje svého manžela, že se svými dětmi pořád něco podniká. Respondentka si přeje, aby její děti uměly vyjádřit svůj názor a stály si za ním. Vyzdvihuje, že důležitým faktorem je pedagog, pak jde teprve o systém. Popisuje, že učitelka z dětství jí negativně ovlivnila do budoucna. Systém Montessori se jí líbí.

Rozhovor 4) Respondentka uvádí několik pro mě zajímavých informací. Nejdříve jí opravdu vadí, že šla do školky ve třech letech a to pro ni bylo brzy, necítila se dobře a nástup do školy byl pro ni obdobně stresující zážitek, byla nejmladší, a jak sama uvádí: „*Byla jsem spíš takový outsider ze začátku, dětem jsem nestačila, nic moc mi nešlo, byla jsem nejpomalejší...*“. Dále připomíná, že mít děti po čtyřicítce není dobré, protože rodiče nemají tolik energie, mrzí ji, že otec se věnoval starším bratrům a s ní to už pak nějak neuměl. Taky nebyl čas, vychovávali jí bratři, rodiče hodně pracovali. Snaží se tedy dětem naslouchat, vnímat je, zastavit se. S manželem se neshodli na tom, že dítě jde do školky a ještě k tomu s Montessori zaměřením, manžel je zastáncem toho, že dítě by mělo být doma, školka je pro něj spíše „nutné zlo“. Z počátku měli rodiče obavy z neznáma a kladli si otázky, co je elipsa apod. Pomohla možnost vstupu do prostoru třídy. Důležitý faktor pro vstup do školky pro ně byl pedagog. Oba rodiče se ve výchově svých dětí shodují, přiznávají, že je to postupný vývoj, že začátku byl výchovný styl spíše autoritativní, postupem času se mění v respektující přístup.

Rozhovor 5) Rozhovor probíhal téměř beze mě, položila jsem asi o polovinu méně otázek, než jindy, neboť respondentka byla tak otevřená a tolik povídala, že jsem se brzy dověděla vše podstatné. Hovoří o svém dětství, o tom, že ji mrzelo, že s rodiči trávili málo času. Nejezdili na společné dovolené, respondentka říká: *„Chyběly mi společné zážitky, třeba jsme nikdy nepouštěli draka.“* Popisuje i stresy ze školky, několikrát se vrací k incidentu, kdy se jako malá počůrala ve školce a všichni se na ni dívali, bylo jí to nepříjemné, nese si to v sobě dodnes. Výchovu svých dětí popisuje jako běh na dlouhou trať, ví, že někdy se něco nepovede, ale nad vším se zamýšlí a snaží se jít respektující cestou. S manželem si ve výchově rozumí, pochopila jsem z rozhovoru, že hlavní je asi matka, zároveň má ale otcovu podporu a důvěru. Respondentka uvádí, že ji mrzelo, že si nedávali s rodiči najevo lásku. Neumí to vlastně ani dnes: *„I teď kolikrát, když je nějaká situace, tak jsme obě dvě zkoprnělé a přijde mi nepřírozený jí obejmout a dát jí pusku, nejde to...“*. Uvědomuje si, že toto je jedna z věcí, které se snaží dělat ve své výchově jinak. Z Montessori pedagogiky je respondentka nadšená, líbí se jí pomůcky, doma je dětem sama vyrábí, souhlasí s přístupem k dětem, nadchly ji projekty. Montessori volí i pro druhou dceru.

Rozhovor 6) Tohoto rozhovoru se od počátku účastnili oba rodiče. Protože otec není biologický a v rodině žije kolem dvou let, cílí mé otázky spíše na matku, nicméně odpovědi otce jsou jistě také přínosem a jsem za zapojení obou ráda. Respondentka popisuje, jak v dětství prožívala autoritativní výchovu od svých rodičů a z toho vycházející charakter její osobnosti. Popisuje strach, který měla ze svého otce: *„Byl tak hodně autoritativní, že to není dobrý pro život, že pak máš pořád respekt z autorit. Já než bych někdy řekla svůj názor, tak šéfovi radši odsouhlasím cokoliv. Opravdu, musím říct, že jo, že nejsem vůbec průbojná“*. Sama přiznává, že kdyby nepotkala pedagogiku Marie Montessori, hlavně ostatní rodiče, kteří jí ukázali jinou možnou cestu výchovy, nejspíš by své děti vychovávala podobně, jako její rodiče ji. S takovou výchovou ale dnes, když má vlastní děti, nesouhlasí. Respondentka dále uvádí, že jí alternativní systém vzdělávání lákal i proto, že sama školu, jak uvádí, nenáviděla. Byla z ní vystresovaná a popisuje nepříjemné zážitky, jako například tahání za culík apod. Pedagoga si s partnerem představují jako přirozenou autoritu, která dítě někam směřuje, pravidla nastaví, ale dítě netrestá a nestresuje ho. Jako rodiče jsou důslední,

ale láskyplní, přiznávají, že někdy se vše nepovede, jak by si přáli, ale minimálně. Dětem se věnují, snaží se s nimi diskutovat a věci řešit, vysvětlovat. V názorech na výchovu jsou jednotní. Na Montessori se jim líbí nenásilný, logický a přirozený princip vzdělávání a možnost prožitku pomocí smyslového vnímání. Trochu se oba obávají toho, že ve Vlašimi má Montessori zatím „špatné jméno“, rádi by, aby všichni pochopili, že je to nadstandardní systém pro děti a ne něco špatného, alternativního v negativním smyslu slova.

Rozhovor 7) Respondentka popisuje své dětství jako výchovu k velké zodpovědnosti. Musela se starat o svého o čtyři roky mladšího bratra. Otec doma takřka nebyl, práce ho často nutila k odjezdům mimo domov a matka chodila do práce. Respondentka uvádí, že neměla prostor pro nějaké zlobení či výstřednosti, musela být ta, co se postará. Uvádí, že to jí v podstatě zůstalo dodnes, má tři dcery a manžela, který je pracovně přes den pryč a ona je k tomu tolerantní, protože to sama zažila. Jen neumí najít tu hranici, která ji zastaví a dopřeje odpočinek, sama uvádí, že je trošku sebedestruktivní. Tento rozhovor vnímala pozitivně, líbilo se jí reflektovat svůj život a přemýšlet, občas jsem se bála, abychom se spolu nedostaly zbytečně hluboko a abych pak neodcházela zanechávajíc respondentku jaksi „emočně rozloženou“. Vyprávěla o tom, jak jí jako malé nešlo někoho obejmout, pohládit, dát pusu a jak jí to mrzelo: *„Rodiče to hodně chtěli, já jsem to fakt neuměla, mě to prostě přirozeně nešlo a pak jsem vždycky plakala, proč to neumím.“* Zajímavé bylo, když vyprávěla o tom, co chce dělat jinak a zmínila, že jí vlastně nikdo moc neoceníl, nikdy jí nikdo neřekl: *„Nad nikým se nepovyšuj, ale taky nad nikým se neponižuj a trochu si věř a jsi schopný a dobrý a jdi a dobij ten svět.“* To chce u svých dětí dělat jinak. Ráda by svým dětem rozšířila obzory, aby měly možnost rozvinout svůj potenciál, aby věděly, co je svoboda, odvaha, moudrost, demokracie. Chce, aby její děti měly pocit důvěry a bezpečí ať doma, či ve školce. Ráda by je vedla k zodpovědnosti a pracovitosti, ovšem bez těch sebedestrukčních sklonů. S manželem se na Montessori shodli, manžel byl pro úplně, vyhovuje mu tam možnost se odlišovat. Respondentka se k Montessori dostala nejdřív přes fascinaci z lidí, kteří se kolem tohoto systému pohybovali, něco jí tam intuitivně lákalo. Potom přišlo na řadu Montessori jako takové. Líbí se jí v tomto systému

možnost fungování přes smyslové vnímání, líbí se jí pomůcky, projekty a respektující lidský přístup. Od pedagoga očekává, že bude v souladu sám se sebou a že bude mít děti rád, bude přemýšlet o věcech a bude schopný komunikovat s dospělými. Na Montessori systému se jí líbí, že se kolem něj pohybují lidé, kteří mají úžasnou tvořivou energii, která všem umožňuje růst.

2.2 Kategorizace kódů

Když jsem utvořila seznam kódů, přešla jsem k druhému kroku a tím je seskupení kódů podle podobnosti, či nějaké souvislosti do kategorií. Je to předstupeň budoucímu příběhu, který tu vzniká.

- **Rodinné zázemí v dětství respondenta**

Důležitost narození sourozence; pozitivní vztah k matce; negativní vztah k otci; negativní pocity prožívané v dětství v souvislosti s přístupem rodiče ke mně; nejednotnost rodičů respondentů ve výchově; pocit, že já jako dítě jsem byla nemožná, vyplývající i ze způsobu komunikace rodičů; pocit křivdy; respondent má potřebu výchovu svých rodičů omlouvat; respondent má pocit lítosti při negativním uvažování o rodičích; pocit křivdy vzhledem k sourozenci; stres a jiné prožitky v dětství přetrvávají až do dospělosti; vyslovení problému matka jako učitelka dítěte v mateřské škole; úzkostná a milující výchova ze strany matky respondentky; otec respondentky je ve výchově nevýrazný, je upozaděný; u respondenta převládala výchova otce, matka byla spíše vzadu.

- **Respondentovi zážitky ve školském systému1**

Negativní pocity respondenta ze školky/školy; špatné zážitky, pozitivní zkušenost dospělého s pedagogem v jeho školních letech; negativní zkušenost dospělého s pedagogem v jeho školních letech.

- **Respondentova výchova vlastních dětí**

Odmítání aplikace výchovných prostředků rodičů na vlastní děti; snaha být s partnerem ve výchově jednotní; schopnost vést diskuzi se svými dětmi; výzva k dítěti, aby se aktivně podílelo na komunikaci s rodičem; vyzdvihnutí hezkého vztahu

s manželem/partnerem dítěte; ocenění manžela/partnera jako otce; vzájemné učení partnerů v otázkách výchovy; domov jako bezpečné láskyplné místo pro děti; domov - místo, kam se děti rády vrací; potřeba být rodičem, na kterého se dítě může spolehnout, za kterým může dítě přijít, ať se stane cokoli; záměrně jiný životní styl, jiné pojetí života, než u rodičů, jiná výchova atd.; proměna dospělého člověka, zapříčiněná dětmi; s manželem/partnerem se na výchově a vzdělávání dětí shodujeme; strach o své děti; děti vedeme respektujícím způsobem; dětem nasloucháme; děti bereme jako individualitu; nejsme jako rodiče důslední; hodně nám pomáhají prarodiče; jako rodiče jsme s dětmi; jako rodiče chceme dětem předat nutnost pevných sourozeneckých a rodinných vztahů; rodiče chtějí dětem předat hodnotu pozitivního vztahu k práci; jako rodič bych chtěla dětem předat hodnoty jako svoboda, demokracie, odvaha, moudrost; jako rodič bych chtěla předat informaci – nad nikým se nepovyšuj, ale zároveň se neponižuj a trochu si věř, jsi schopný a dobrý!; Montessori pedagogika a lidé kolem ní změnily způsob mého přemýšlení ve výchově.

- **Předškolní výchova**

Předškolní výchova je důležitá; zapojení dítěte do kroužku, školky či jiných aktivit, z důvodu okolního přesvědčení o vhodnosti tohoto kroku; negativní zkušenost dítěte s pedagogem v klasické školce; rodič si odmítá zvykat, že dítě špatně prožívá chvíle v klasické školce; nemožnost vstoupit s dítětem do prostoru klasické školky, odtržení dítěte od matky; klasická školka mi nestačila; dospělý očekává, že bude dítě ve školce spokojen; v Montessori školce hledám pocit bezpečí a radosti; školka by měla předat dítěti hodnotu: vážím si samo sebe, věřím si; hodnotu: uvědomění si svých silných stránek, své jedinečnosti; hodnotu: uvědomění si svých slabých stránek, na kterých může pracovat; dítě by mělo umět vyjádřit svůj názor; dítě by mělo vědět, co chce a co ne; dítě by se mělo naučit nést odpovědnost za své činy; dítě by mělo mít pocit důvěry a lásky; dítě by mělo zažívat přátelství; školka je důležitá kvůli socializaci dítěte; školka je důležitá kvůli odpoutání na matku a zvyknutí si na jinou autoritu; očekávání, že dítě bude ve školce přijaté takové, jaké je, individualita; očekávání, že dítě získá znalosti a dovednosti ve školce; školka by měla naučit dítě řešit konflikty, získat jistotu; dítě by mělo mít možnost pořád si ve školce hrát; ve třech letech je brzy

na nástup dítěte do školky;, všeobecně nejde říct, že je školka pro dítě dobrá, záleží na situaci; očekávání, že se s dítětem bude pracovat ve školce respektujícím způsobem.

- **Pedagog**

Pedagog by měl být empatický; pedagog by měl být pozorovatel a průvodce dítěte; pedagog by měl mít děti rád; prioritou v tom systému je ten pedagog, ten průvodce; pedagog by měl efektivně komunikovat; respektující přístup; přirozená autorita; pedagog by měl být profesionál; měl by být v souladu sám se sebou a dál by se měl vzdělávat; pedagog by měl děti umět pozitivně motivovat, měl by být otevřený spolupráci s rodinou; rodiče řeší nutnost moderátora, který bude mít dohled nad skupinou.

- **Faktory vedoucí k rozhodnutí dát dítě do Montessori mateřské školy**

Nálada jít proti proudu; rodič má alespoň nějaké informace o pedagogice Marie Montessori ještě před vstupem dítěte do školky; důležitá je znalost pedagoga v té školce, kam dítě jde; jeden z faktorů je učitel; dalším faktorem je znalost pedagogiky; faktor pro Montessori pedagogiku je chuť se vymykat; faktor pro umístění dítěte do školky je možnost vstoupit do školky, osobní zkušenost; jeden z faktorů proč Montessori ano – někdo mi o tom řekl.

- **Na Montessori pedagogice se mi líbí**

Na Montessori se mi líbí svoboda dítěte, možnost volby, možnost svobodně vyjádřit názor; na Montessori se mi líbí vnímání senzitivních období; líbí se mi pomůcky; v Montessori se mi líbí práce v projektech; v Montessori se mi líbí vnímání všemi smysly.

- **Obava z Montessori pedagogiky**

Při vstupu do Montessori pedagogiky byly obavy z neznáma, není to sekta, magie, co je elipsa?; otázka soutěžení, rodiče neví, zda je dobře, že se soutěživost v Montessori nepodporuje; rodiče mají pochybnosti nad respektující výchovou, přestože jí aplikují.

3 DISKUZE

Během svého výzkumu jsem udělala sedm polostrukturovaných rozhovorů, v nich jsem našla devadesát devět kódů a ty jsem potom systematicky seskupila do osmi kategorií. Dostala jsem se do místa, ve kterém pomyslně držím v ruce data, která jsem získala díky respondentům, kteří byli ochotni věnovat mi svůj čas a poodhalit mi svou životní cestu. V této kapitole se pokusím data převést do příběhu, který bude mít nějakou vypovídající hodnotu týkající se problematiky, o kterou se celou dobu zajímám.

Díky kategorizaci mi před oči vystoupila jakási příběhová linie, vypovídající o tom, že silným tématem pro mé respondenty bylo jejich vlastní dětství a výchova jejich dětí. Takové dvě studny plné informací, které spolu velmi významně souvisí. Z nich se pak odvíjejí další kategorie jako přemýšlení o předškolní výchově a očekávání kladená na pedagoga a vůbec i o systému vzdělávání, do kterého dítě umístíme.

Analytický příběh

Jedna respondentka mi vyprávěla o svých autoritativních rodičích, o zážitcích, kdy se pro tresty nechodilo daleko a o tom, jak musela „držet pusu a krok“. A pak se na mě podívala a jakoby jí překvapilo, že se na to vůbec ptám, mi řekla: *„Ale já si myslím, že takováhle výchova šla plošně po celé republice“*. A tak jsem se opravdu soustředila na informace, které ke mně od respondentů přicházely a to myslím i na způsob komunikace, kterým hovořili. Někdo měl velký problém otevřeně sdělovat, co zažíval, byl u toho jakoby sevřený a strnulý, hlas zajímavý. Další respondent se u vyprávění zážitků poměrně vážných zvláště smál, jakoby schovával pravou emoci a pocit, který si v sobě nesl. Toto všechno samozřejmě může mít i jiný důvod, nervozita z rozhovoru apod. Uvádím zde čistě své subjektivní pocity. Na jedné straně jsem slyšela výpovědi o tom, že tohle či ono respondentům opravdu vadilo, na straně druhé se ale rychle dodávalo, že rodiče za to nemohli z důvodu takového nebo jiného a že by jim bylo líto, kdyby věděli, jaké výtky teď respondenti k výchově mají: *„Naši nedávali najevo tu lásku, neuměli obejmout, nedali pusy, ale věřím tomu, že oni za to nemůžou, že to mají od svých rodičů, dřív se hrozně pracovalo, nebyl na to čas, ani to nebylo běžný, nebo já nevím“*. Respondenti hodnotí svou výchovu v dětství spíše negativně, usuzuji tak podle

vyjádření typu: „*No myslím si, že byli rodiče ostrý, že jsme nemohli mít svůj názor*“, nebo: „*Já jsem zažila vždycky jenom to, že se na mě řvalo nějakým způsobem a že já jsem byla ta totálně nemožná, která buď vždycky něco pokazila, nebo prostě za všechno mohla*.“ Zajímavé pro mě bylo vyjádření: „*Já jsem byla hrozně hodná holčička. Hrozně hodná, poslušná, protože jsem musela*.“ nebo výrok podobného typu: „*Nemohla jsem si prostě dovolit nějaké výstřednosti a zlobení, ani by mě to nenapadlo, já jsem tam byla za toho zodpovědného tvora*.“ dále „*No, co řekla maminka a tatínek, to bylo svatý a když se nám to nelíbilo, tak jsme hned dostali. Prostě byla určitá pravidla*“. V této souvislosti mě napadá myšlenka, že takový druh výchovy mohl mít částečně pramen v době, kdy byl na respondenty aplikován, tedy v době socialistického zřízení, kdy bylo zvykem se ve velké míře podřizovat autoritám ve většině běžných životních situací, od čehož se odvíjela i výchova vlastních potomků. Dá se říct, že každý respondent řekl něco, co v dětství nejspíš považoval za normální jev, dnes ale přemýšlí nad vhodností výchovných metod aplikovaných dříve. Naomi Aldort říká: „*Předchozí generace věřily, že děti nelze vychovat bez ovládnutí. Braly na sebe téměř božskou úlohu přeměnit děti na dospělé*.“ Z rozhovorů jsem mohla pochopit, že rodiče mých respondentů jistě nejednali dle výroku: „*Rodičovství se stane mnohem snazší, pokud si uvědomíme, že děti přicházejí na svět již schopné rozvíjet se svým jedinečným způsobem*“. (Aldort, 2010) To je něco, nad čím se zamýšlí právě generace mých respondentů. Často bylo zmiňováno, že ve výchově byla více aktivní matka, otec byl pracovně vytížený, nebo doma byl, ale výchovy se neúčastnil. Zůstala mi v uších i hodně zmiňovaná věc a to absence trávení společného času. Respondenti si uvědomují, že prožitky v dětství nás ovlivňují i do budoucnosti, hovoří o tom, že mnohé vlastnosti, které si nosí v sobě, dětem předat nechtějí. Mnohokrát jsem slyšela větu typu – tohle bych chtěla pro své dítě jinak. Nemůžu ale říct, že by respondenti neměli své rodiče rádi, že by tam byla znát nějaká zášť apod., jak sami uvádějí, berou to tak, jak to je, nějak byli vychováni a svým rodičům nic nevyčítají. Pouze hledají jiné výchovné možnosti a cesty.

Mnoho stresů ale zažívali během své školní historie. U všech se našlo něco negativního, co si v sobě nesou do budoucna. Učitele ale už nikdo neomlouvá, tam jde spíše o nechápavý výraz - jak si to ke mně mohl dovolit? Vyřčeno je to tak trochu bolestně, vzpomínky to dokazují: „*jak jsem se počůrala a viděli to všichni, bylo to tak*

nepříjemné“; „paní učitelka mě tahala za culíky“; „a co teprve, jak mě oslovovala ošklivým jménem a mě bylo hrozně“; „učitelka se ke mně zachovala vážně nespravedlivě a já si to v sobě nesu dodnes a mám pocit, že musím vždycky vydat větší úsilí než ostatní, abych dosáhla stejného výsledku“; „i předmět, který mě nestresuje a mám ho rád, může být díky paní učitelce těžce stresovou záležitostí“; „učitelka mě zradila a já jsem jí pak už nedůvěřovala“; „ve třídě jsem byla spíš takový outsider, nestačila jsem jim, nic moc mi nešlo“. Takovými a podobnými výroky jsem byla od respondentů zahrnuta. Možná právě tady rodiče uvažují o tom, že pedagog by se měl chovat k dítěti jinak a s respektem. Žádný z rodičů nepoužil tu hroznou bezcitnou větu: „Já jsem to taky přežil, tak to dítě taky zvládne“.

Rodič si uvědomuje vážnost svého poslání, najednou používá spojení **být rodičem** jako výsadu. Jednou možností proč tomu tak je, je tedy uvědomění si slabých stránek výchovy, kterou v dětství sám zažil. Může to být jeden z faktorů, proč hledat jiný způsob výchovy. Cítí se být povinován tím, že bude zodpovědně a citlivě provázet svou ratolest celým dětstvím. Zároveň ale přiznává, že to není jednoduché, zvláště když v sobě nosí zakořeněné staré vzory a modely. Uvádí i obavu z respektujícího způsobu výchovy, co když bez působení moci naše děti nebudou dobře vychované? A jak vlastně pojmout svobodu dítěte, co když správně nenastavíme hranice a pravidla? Zde musím uvést motto, které ve své knize použil profesor Zdeněk Matějček. „*Výchova se má dělat v hedvábných rukavičkách. Jsou jemné a pevné*“ PhDr. Anna Smržová (Matějček, 2005). Mám pocit, že to rodiče hledají. Respektující výchovu plnou lásky a důvěry, ve které dítě bude moci opravdu spokojeně růst a k tomu se snaží uchopit tu pevnost, ty hranice, ve kterých se dítě bude cítit jistě. Respondenti uvádí, že odmítají aplikovat výchovné prostředky svých rodičů na vlastní děti. Jejich výchova je respektující, dětem naslouchají, diskutují s nimi, berou je jako individualitu a věnují dětem svůj čas, snaží se je oceňovat. Chtějí jim vytvořit domov jako bezpečné láskyplné místo, kam se budou moci kdykoliv a rádi vracet. Respondentky často vyzdvihují svého partnera jako dobrého otce, který se svým dětem aktivně věnuje a kladně hodnotí i jednotný názor na výchovu. Respondenti často přirovnávají svou výchovu k cestě, po které se učí jít. Jsou si vědomi chyb, které se staly a jistě ještě stanou, ale snaží se na sobě pracovat. Přiznávají, že děti byly příčinou jejich proměny.

Ve chvíli, kdy se respondenti rozhodují, že své dítě umístí někam mimo jejich dohled a dozor, myslím tím kroužek, školku apod., tak se vzácně shodují ve svých očekáváních. Velkou důležitost přikládají dospělému, kterému dítě budou svěřovat. Je pro ně velmi důležité toho člověka znát, mít k němu důvěru a vědět, že uznávají stejné hodnoty, že se na něj mohou spolehnout. Pedagog by měl být empatický, respektující, přirozená autorita, měl by mít děti rád, měl by umět efektivně komunikovat a být v souladu sám se sebou. Měl by umět děti pozitivně motivovat a pomoci jim pokud bude požádán. Měl by být profesionál a sebevzdělávání by mu nemělo být cizí. Respondenti si přejí, aby s nimi pedagog komunikoval, aby byl otevřený názorům rodičů. V rozhovorech je jasně čitelné, že pedagog je jeden z určujících faktorů, které ovlivňují rozhodnutí rodiče, kam dítě umístit. Jasně říkají, že první je osobnost pedagoga, potom až pedagogický systém, jak potvrzuje jedna respondentka: *„Je důležitý vybrat školku pro dítě podle učitele. Podle toho člověka, co tam bude“*. Musím říct, že pro mě bylo opravdu překvapující, jakou důležitost pedagogovi rodiče přikládají. Víím, že je osobnost učitele důležitá, nicméně mluvím o jakémsi upozadění Montessori systému. Myslela jsem si, že to půjde ruku v ruce, ale respondenti to vidí jinak. Priorita je osobnost pedagoga.

Z rozhovorů jsem došla k názoru, že rodiče považují předškolní zařízení pro děti jako vhodné, samozřejmě záleží na všech možných okolnostech. Ale v zásadě předškolní vzdělávání dítěti přináší socializaci, dále možnost odpoutání se od matky a poznání nového prostředí, získání nových poznatků a dovedností, uvědomění si svých slabých i silných stránek, osvojení si řešení konfliktů. Školka by podle rodičů měla dítěti předat hodnotu sebeúcty a uvědomění si své jedinečnosti. Ve školce by se dítě mělo cítit bezpečně a spokojeně, mělo by být přijato takové, jaké je a mělo by mít možnost hrát si. Rodiče v některých případech vyměnili klasickou školku za Montessori zařízení a uvádí jako důvod negativní zkušenost s pedagogem v klasické školce, kde jim také vadí nemožnost vstoupit do prostoru školky se svým dítětem, vše je jakoby anonymní a cizí. Jedna respondentka popisuje doslova odtržení dítěte od matky a uvádí: *„Odmítám si zvykat na to, že moje dítě prožívá ve školce špatné chvíle. Klasická školka mi nestačila“*. Zde, po přečtení očekávání a nároků respondentů si můžeme říct, že nám vyvstaly další faktory pro umístění dítěte do alternativní školky, možná tyto nároky klasická školka

nenabízí. Rodiče při vstupu do Montessori mateřské školy většinou měli alespoň základní informace o tom, co tento směr nabízí. Respondenti opravdu vyzdvihují možnost vstoupit do prostoru školky a to, že se mohli podílet na chodu v předškolním zařízení, tedy jde o osobní zkušenost. Jako důležité opět zmiňují znalost pedagoga.

Zajímavým faktorem, který nejednou zazněl, byla chuť respondentů se vymykat, jít proti proudu. Chvillemi to znělo jako jít až provokativně proti výchově, kterou respondentka zažila v dětství. Jak sama uvádí: *„Šlo záměrně o celkovou změnu životního stylu“*.

Na Montessori pedagogice respondenti oceňují svobodu dítěte a možnost vyjádřit svůj názor, možnost volby. Líbí se jim také vnímání senzitivních období a možnost pracovat pomocí všech smyslů. Mnoho respondentů nadchly pomůcky a práce v projektech. Ovšem nemohu nezmínit obavy, které byly během rozhovorů vyřčeny. Pochopitelné jsou pocity pochybností, které vyvolává něco neznámého a nového, dokonce padla obava z elipsy - na co to je? Pro mě byla překvapující obava respondentky, která se vážně zamýšlela nad tím, jestli nejde o nějakou sektu, či magii. Respondenti se zamýšleli i nad soutěživostí, která se v Montessori pedagogice nenachází. Možná to můžeme přisuzovat opět naší mentalitě ve společnosti, kde se „hraje“ na to, kdo je nejlepší, kdo má nejvyšší hodnocení, kdo to dokázal první apod. Ve společnosti, kde se neustále musíme nějak ohodnocovat a mít nějaký statut, je těžké se od tohoto oprostit a opravdu vnitřně přijmout myšlenku, že je důležité, co si o sobě myslím já sama a to, zda si vážím sama sebe. Takže pokud respondenti jako malé děti byly neustále vedeny k nějakému výkonu, ať už prostřednictvím známek ve škole, či ve sportu apod., pak je samozřejmé, že přemýšlejí nad vnitřní motivací dítěte a hledají tu správnou cestu. Neví, zda to jde i bez hodnocení vycházejícího přes okolí. A to stejné máme u respektující výchovy. Respondentka uvádí, že musela být poslušná, rodiče měli techniky, které jí k poslušnosti přivedly a jí to na jednu stranu vadilo, na druhou ví, že se rodičům povedlo mít jí tam, kde chtěli. Povede se jí ale to samé s jejími vlastními dětmi, pokud je povede cestou respektu a svobody? A chce vůbec dovolit, aby si děti šly opravdu svou cestou? Co když je přece jen má směřovat a formovat? Je to v nás opravdu zakořeněné? Sslyším to, když vedu rozhovor, vidím to i sama na sobě, při výchově mých dětí.

Obavy jsou normálním jevem. Naštěstí ale nezabrání tomu, aby respondenti intuitivně cítili, že chtějí pro své děti trochu jinou, dle jejich názoru „lepší“, než po jaké šli jako děti sami. V celém tomto příběhu vnímám jednu základní linku a ta nás vede přes respondentovo dětství, školní prožitky až k jeho vlastní výchově dětí a přemýšlení nad tím, kam budu své dítě vést, jakou cestu mu ukážu. Při tom je důležité, aby dítě cítilo bezpečí, lásku, důvěru, svobodu, pocit vlastní jedinečnosti, respekt a úctu. Všechno, co respondenti zmiňují, se dá nalézt v Montessori filosofii a mě potěšil přístup respondentů ke svým dětem a i sami k sobě, neboť v tom vnímám opravdu jakési sdílení životní filosofie, která když je aplikována komplexně, může dle mého názoru přispět ke šťastnému životu.

4 ZÁVĚR

Došla jsem na konec a přemýšlím, co mi tato práce přinesla. V první řadě musím říci, že pro mě bylo velmi zajímavé vést rozhovory a naslouchat účastníkům mého šetření, kteří byli tak vstřícní a otevřeli mi mnohdy i své „třinácté komnaty“. Díky jejich výpovědím jsem mohla pochopit některé souvislosti. Například to, že výchova dítěte je vážná věc a cokoliv se zanedbá či opomene, ponese si s sebou jednou člověk i v dospělosti a bude muset pracovat na nápravě. Dítě je křehké a malé stvoření, které v sobě ale nese obrovský potenciál a je schopné se spokojeně rozvíjet a poznávat a získávat dovednosti, je nastavené na to být šťastné. K tomu ale potřebuje prostředí naplněné milující rodinou, bezpečím a důvěrou. Mým respondentům v dětství něco chybělo, a proto byli motivováni dělat ve výchově vlastních dětí věci jinak, než sami zažívali a to mělo podíl na rozhodování jaké předškolní zařízení zvolit. Ukázalo se, že nejde jen o volbu mateřské školy, ale jde vlastně o životní styl, jde to ruku v ruce a nedá se to oddělit. Montessori filozofie sahá až do rodinného života, nekončí za zdmi školky. Je potřeba vidět v respondentech jinou komunitu lidí, přemýšlející o výchově svých dětí podobným způsobem, která se ale může lišit od názorů na výchovu od většiny společnosti. Musím zde ještě naposledy citovat jednu respondentku, která vyslovila obavu, že tenhle systém není pro všechny. Ptala jsem se pro koho myslí, že by nebyl: *„Možná pro rodiny, které nemají potřebu vedení dětí k samostatnosti, zodpovědnosti, individualitě, ale opravdu větší potřebu kolektivity, poslušnosti, tak tam mi přijde, že ty děti nebudou vědět, co s tou svobodou. To je vlastně to, co nám říká pořád při jednáních ten starosta, že jak je možný, že když je to tak dobrý, že to není většinový a rozšířený a já mu říkám, že proto, že je to tak náročný. A že vlastně uchopit tímhle stylem svobodu může deset procent lidí, ale víc ne. Možná ještě méně a věřím tomu, že ani já to úplně neumím a je to hrozně těžký se to učit a mít to tak....“*. S tímto tvrzením nemohu než souhlasit.

Vyzdvihnutí samotného pedagoga pro mě bylo překvapením, chápu samozřejmě důležitost kvalitního průvodce dítěte, ale netušila jsem, že o systém jako takový jde až v druhé řadě. Několik respondentů mi doslova řeklo, že ke mně do třídy dítě daly proto, že šly za mnou a kolegyní a Montessori pro ně pak byla jakási třešinka na dortu, kterou odkryli až po té. Rodičům se líbí otevřenost školky, jakási pobídka

k tomu, aby se účastnily různých aktivit s dítětem. Jsou vděční i za otevřenost pedagoga, za možnost komunikace. Montessori pedagogika se jim líbí, vyzdvihují práci v projektech, možnost svobodné volby, nabytí sebedůvěry a schopnosti sám sebe ocenit, i práci se smyslovým vnímáním. Oceňují respektující přístup k dětem a vyslovují přání, aby jejich dítě bylo spokojené, radostné a v bezpečí.

Mě samotné přinesl výzkum užitečné informace, které bude možné dále využívat. Například při představování, uvedení školky na trh je důležité vědět, jak budoucí klientelu oslovit, je nutné znát jejich požadavky a přání. Když víme, o co rodičům jde, můžeme lákavěji představit školkou. Víme, co nabídnout, na co rodiče slyší, co pro své děti chtějí.

Do budoucna by mě zajímalo a kladu si otázku, zda by se mi podobných odpovědí dostalo i v hlavním městě, kde je jiná komunita rodičů i z hlediska trhu, neboť je tam velký tlak na výkon a školky jsou tam jinak prezentované, protože nabídka je mnohem širší. Jde přeci o stejný Montessori systém, bylo by ale stejné vnímání rodičů?

Kvalitativní výzkum mě opravdu velmi bavil a těším se na další podobnou zajímavou práci a zkoumání, na další pozorování lidí a souvislostí kolem sebe. Líbil se mi přístup tabula rasa, se kterým jsem do tohoto výzkumu musela vstupovat. Mě osobně byla tato práce velkým přínosem.

ZDROJE

- **Knihy:**

ALDORT, Naomi. *Vychováváme děti a rosteme s nimi*. Vyd. 1. Praha: Práh, 2010, 227 s. ISBN 978-80-7252-287-3.

BIDDULPH, Steve. *Proč jsou šťastné děti šťastné*. Vyd. 3. Praha: Portál, 2006. ISBN 9788073671921.

BIDDULPH, Steve. *Tajemství výchovy šťastných dětí*. Vyd. 3. Praha: Portál, 2009, 133 s. Rádci pro rodiče a vychovatele. ISBN 978-80-7367-651-3.

HERMAN, Marek. *Najděte si svého manžana: --co jste vždycky chtěli vědět o psychologii, ale ve škole vám to neřekli--*. 3. vyd. Olomouc: Hanex, 2008, 233 s. ISBN 9788026060703.

KOPŘIVA, Pavel. *Respektovat a být respektován*. 3. vyd. Kroměříž: Spirála, 2008, 286 s. ISBN 978-80-904030-0-0.

LUDWIG, Harald. *Vychováváme a vzděláváme s Marií Montessoriovou: (praxe reformně pedagogické koncepce)*. Vyd. 2. Praha [sic?]: Univerzita Pardubice, 2008, 104 s. ISBN 978-80-7395-049-1.

MATĚJČEK, Zdeněk. *Psychologické eseje: (z konce kariéry)*. Vyd. 1. Praha: Karolinum, 2004, 209 s. ISBN 80-246-0892-8.

MONTESORI, Maria. *Od dětství k dospívání*. Vyd. 1. Praha: Triton, 2011, 117 s. ISBN 978-80-7387-478-0.

MONTESORI, Maria. *Tajuplné dětství*. Vyd. 2., V Tritonu 1. Praha: Triton, 2012, 178 s. ISBN 978-80-7387-382-0.

PLHÁKOVÁ, Alena. *Učebnice obecné psychologie*. Vyd. 1. Praha: Academia, 2004, 472 s. ISBN 80-200-1086-6.

RÝDL, Karel. *Montessori pro naše dítě: inspirace pro rodiče a další zájemce*. Vyd. 2., přeprac. a dopl. Pardubice: FF Univerzity Pardubice, 2007, 199 s. ISBN 9788073950040.

ŠVAŘÍČEK, Roman a Klára ŠEĎOVÁ. *Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2007, 377 s. ISBN 978-80-7367-313-0.

WILD, Rebeca. *Učit se žít s dětmi: bytím k výchově*. 1. vyd. Praha: DharmaGaia, 2012, 185 s. Šťastné dítě (DharmaGaia). ISBN 978-80-7436-029-9.

- **Publikace:**

ŠEBESTOVÁ, Věra a Jana ŠVARCOVÁ. *Maria Montessori - aktuálně*. Praha: Vyšší pedagogická škola a střední pedagogická škola a gymnázium v Praze 6 Evropská 33, 1996.

- **Články:**

JEDELSKÁ, Eva. Lilian Bryan, pedagogžka Montessori: Tříleté dítě nasává jako houba. *Děti a my*. **2010**(IX): 3. Dostupné z: www.portal.cz/dm

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha č. 1 – fotografie

Příloha č. 2 – rozhovory

Příloha č. 1 – fotografie

Naše třída

Praktický život

Smyslová výchova

Český jazyk

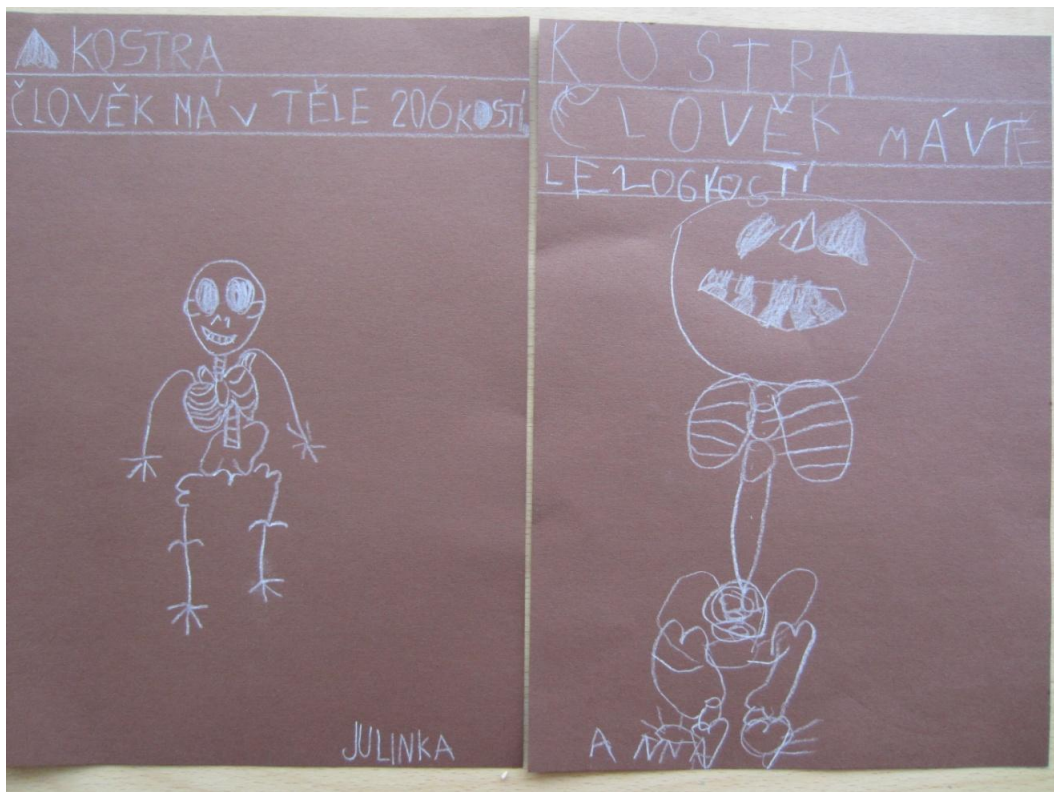
Matematika

Kosmická výchova

Projekt „Lidské tělo“

Projekt „Svět je barevný“

Příloha č. 2 – rozhovory

Rozhovor 1)

Úplně první, kdyby ti to nevadilo, tak bych se chtěla zeptat na tvoje vlastní dětství, když to takhle řeknu, napadne tě něco k tomu, nebo je hned něco, co by si mi chtěla říct?

Moje vlastní dětství mě napadá, že já jsem nedávno psala životopis na webový stránky o učitelce v montessori školce tak jsem tam moje dětství zmínila, protože mě ovlivnilo jako maminku nyní i posléze jako učitelku. A vybavuje se mi jeden důležitý moment z dětství, kdy jsem si tohleto začala zkoušet a vyloženě užívat, když v mých osmi letech se mi narodila sestríčka Tereška, která dodneška si pamatuju, že jí naši přivezli z porodnice a já ten den jsem dostala v druhý třídě mojí první pětku. To byl moment, kdy jsem hrozně brečela kvůli pětce a zároveň jsem si uvědomila, že dneska přijede ta moje malá ségra s tou mamkou a že asi tohle tolik řešit nebudu. Ale prostě ve mně se jakoby probudily takový ty, možná můžu říct dneska mateřský pud i učitelský pud, že já jsem najednou tím hrozně dospěla. Jednak tou koulí, kterou jsem teda dostala, ale jednak opravdu tím okamžikem, kdy ta ségra mi přijela domů a já jsem strašně ráda se o ní starala a pro mě najednou ta škola byla úplně na tý druhý koleji a já jsem strašně ráda vod malinku ty miminku přebalovala a převlíkala a když jsme si pak hráli se ségrou na školu tak já jsem vždycky byla jako ta učitelka, takže se mnou se to i tohle povolání, který mám a i snad můžu říct cit k dětem, který mám v sobě tak od toho dětství je jakoby....no tenhle okamžik mi najede, když se řekne moje dětství. V pozitivním slova smyslu.

Jde nějak říct, jaká byla výchova tvých rodičů? Mohla bys mi to trošku popsat? Je to možné?

Určitě. Mojí mamku, k tý jsem měla vždycky jako blíž. K tý jsem inklinovala a tatka byl pro mě něco jako....když jsem byla úplně malá, tak s ním byla hrozná sranda. Ale když jsem začala dospívat a začala jsem si utvářet tu svojí osobnost a svojí identitu, tak jsem s ním hodně narážela. Teď můžu říct, že to byly podobné povahy, takže jsme

možná si nesesli, ale z jeho strany tam padaly hodně příkazy a zákazy až dneska můžu říct jakoby nesmyslný žárlení a s mamkou se jako dalo vždycky o věcech mluvit a prostě měla jsem k ní jakoby blíž v tomhle ohledu. Že by mě v životě nenapadlo se tatškovi svěřit. Nebyly tam, jak se říká ty hezké vztahy otec dcera, tak to my jsme opravdu neprožívali, naopak. Pak třeba v době puberty velká averze vůči tátovi a dneska možná zpětně vidím, že to byla nějaká možná jeho obava o mě, nebo strach, já už si to dneska možná odůvodním, ale jako v tom věku, když já jsem to prožívala, tak jsem to hrozně špatně nesla a cejtla.

A jaký to byl pocit? Jaké jsi měla pocity od toho táty...

Já jsem ho hrozně nesnášela. Měla jsem pocit, že to není ani můj táta. Ale jakoby někdo, kdo mě opravdu nemá vůbec rád, někdo, kdo mi furt něco zakazuje a dělá mi kvůli něčemu scény a já jsem se cejtla jako člověk, kterej se před ním plazí po kolenou a ponižuje se, aby mě vlastně na tu zábavu pustil: „Tatínku prosímte pust mě, já tam strašně chci...” a brečela jsem před ním, abych ho obměkčila. A co si pamatuju, tak mezi našima nefungovalo takové to, co řekne máma, tak táta dodrží, ale vždycky jsem věděla, že taťka je neústupný, ale šla jsem za mamkou a věděla jsem, že buď ho přesvědčí, anebo ona povolí za jeho zády. A cejtím to tak vlastně i dneska, že tatškovi dělalo hodně dobře, když já jsem se před ním plazila, teď to cejtím jako velký ponižování. Sama sebe.

Možná další otázka z toho vyplívající, tak... co sis z toho odnesla do své vlastní výchovy a co naopak ne, co se naopak snažíš třeba vůbec nepoužívat....

Já pevně doufám, že si nenesu nic. Asi pravděpodobně jo, to asi člověk možná neto..... ale pro mě výchova v dětství byla ..nechci říct odstrašující příklad, ale já jsem si v dětství vždycky říkala, že až já budu mít děti, tak budu dělat vždycky všechno úplně jinak. Jednak že chci být se svým partnerem na jedný lodi, že chci, když to řekne jeden, tak aby to ten druhý neporušil, i když si bude myslet, že to je sebe větší kravina a pak třeba dobře, můžeme si to vedle vyříkat, aby už u toho nebyly ty děti, a můžeme nějakým způsobem hledat tu cestu, jak z toho buď ven, anebo změnit nějak ten postoj. A samozřejmě že někdy se to nestane, že třeba mně vadilo, že naši byli vzteklí, že se rozčílili, když něco..to prostě vidím, že já dneska taky udělám, to je možná povahovej

rys, ktorej.....ale já můžu říct, že si to prostě jako uvědomuju a snažím se o tom s dětma mluvit, omluvit se jim. Dneska třeba zrovna, se mi stalo, řeknu to tak jak to opravdu je, že jsem na děti hrozně řvala, protože mě Kryštůfek něčím strašně vytočil, teď třeba vidím, že to byla blbost, ale opravdu večer jsem se dostala do stavu, že než jsem usínala, tak jsem jim opravdu brečela, že jsem to přehnala, že ve mně pracují emoce, teď i po tom Holandsku, takovej skok a David je zase pryč, stejná se mi strašně a že jsem jim to takhle prostě vyplavila a tohle jsem já třeba jako dítě nikdy nezažila, jo, já jsem zažila vždycky jenom to, že se na mě řvalo nějakým způsobem a že já jsem byla ta totálně nemožná, která buď vždycky něco pokazila, nebo prostě za všechno mohla, i třeba vůči ségře, ségra z toho vždycky vyšla líp a já vždycky i tím, že jsem asi byla nejstarší, tak jsem to jako prostě odnesla. A to jsou přesně ty momenty, který si říkám, že nechci, aby musely někdy moje děti pocítit. Že třeba já si dneska vezmu Kryštůfka k sobě a řeknu mu: „ Kryštůfku, kdyby si kdykoliv měl pocit, že třeba ti za něco nespravedlivě jakoby, hm...ti něco vyčtu, nespravedlivě, že ty to vidíš....tak chci, abys to řekl.“

Takže abych to pochopila, nebo můžeš konkrétněji..

Asi skáču z věci na věc..

Nenene, jenom bych chtěla ty pocity z dětství, můžeš je nějak pojmenovat, když přemýšlíš nad tou výchovou, teď jsi řekla třeba, že jsi se cítila nespravedlivě..třeba mě napadá křivda, nebo něco takového....Můžeš to nějak pojmenovat?

Hm, určitě křivda, určitě obava a respekt, ale ten nezdravej respekt před tou dospělou autoritou toho rodiče...

Dalo by se to pojmenovat i jako strach třeba?

To taky, úzkost a strach nechci říct, že jakoby vždycky a teď si uvědomuju úplně strašně hodně moc, že kdyby třeba tohle slyšela mamka, tak by z toho byla smutná.

Je mi to jasný...

Že určitě to takhle ani nezamýšlela a věřím tomu, že vědomě to ani nedělala třeba, ona konkrétně, nedovolím si říct, jestli třeba táta to dělal vědomě nebo ne,

věřím tomu, že taky vědomě ne, že mě měl taky a má vždycky rád, ale prostě nějakým způsobem tam zase bylo něco, co prostě ovlivňovalo i jeho a bylo by mi hodně smutno a těžko, kdyby tohle slyšeli teď. Nebo obzvlášť mamka, to by mi bylo líto, ale jako můžu upřímně říct, že to tam jako bylo, takovej určitě strach asi jo. Úzkost, obava...

Moc děkuju za tvoji otevřenost, to je úplně skvělý. Ještě by mě zajímalo, ptala jsem se, co si nesete do té výchovy, říkala jsi, že ta jednotnost, že bys chtěla, abyste to měli spolu s Davidem jinak, než jak to bylo u vašich, co ještě dál bys chtěla, nebo o co se snažíte v té výchově, nebo vlastně zkus mi popsat vaší výchovu, tvoji a Davida. Jaká je a co považuješ za důležitý v té vaší výchově?

Já si hodně vážím Davida jako manžela a mám opravdu pocit, že je skvělej táta. Že my jsme ze začátku měly velký problémy, že vůbec jako než jsme měly děti, on vůbec děti odmítal, ale to jsou takové jako věci, který jsme si prošli, a opravdu můžu říct, díky Bohu jsme to ustáli a opravdu jako tam, kde jsme dneska tak myslím, že opravdu máme krásnej vztah a manželství a on je fakt skvělej táta a já třeba můžu říct, se od něj hodně učím. U něj je to možná to, že s těma dětma není tolik tak dokáže být víc vyklidněnej než já. Já už jak jsem s nima pořád, tak už často nemám úplně možná tu trpělivost, i když si myslím, že jsem hodně trpělivá, ale někdy mi nervy vytečou, ale od něj se učím takovýto....já mám tendenci si věci vztahovat na sebe osobně a od něj se učím nahlížet na to spravedlivým způsobem. Jaká je naše výchova? Můžu říct, že to vzešlo ode mě, asi jsem to nastolila já, protože mojí velkou touhou bylo mít tři, čtyři děti a bylo to mým snem od dětství a nevím, co by se muselo stát kdyby se to nestalo .....A tím, že jsem to měla jako od přirozena, nebo jako dar s těma dětma být, nedělalo mi to nikdy problémy, nebylo to pro mě nikdy obtížný a tím že jsem cítila, že David se to jakoby učí, tak jsem jako já v uvozovkách sama v sobě rostla, že já ho to učím a na druhou stranu jsem viděla ty velký výsledky jakoby že má k těm dětem výbornej vztah a děti ho milují a snažíme se o to, aby děti se cejtily doma v bezpečí, aby doma byly rádi, aby se domu rádi vracely, když někde jsou a aby v nás viděly ne nějaký despotický zaostalý rodiče, ale rodiče, na který se můžou vždycky spolehnout. To že jim to říkám, je jedna věc, ale to že to žiju a jsem k nim pravdivá stejně jako David tak jim chceme tím svým životem i naší výchovou ukázat to, že ať se v životě stane cokoliv, tak vždycky u nás budou mít dveře otevřené, že vždycky je přijmeme opravdu jakoby s čímkoliv a

tohle je třeba v rozporu jakoby s naší rodinou, třeba dneska vím, že jsem v životě udělala jednu velkou chybu a s tou kdybych přišla za mamkou, tak vím, že mě nepochopí, anebo jí to hodně ublíží a nebude schopna to nějak zvládnout a tohle bych strašně si já v životě přála a David taky určitě, aby se děti nikdy nebály za námi přijít, s tím, že všechno má prostě řešení.

Takže jestli to chápu dobře tak snažíš se prostě na základě, co ty jsi prožila v dětství to teď dělat jinak...

Hm, to asi jo

A je něco jako co sis z toho dětství odnesla, co děláš stejně? Za co jsi ráda?

No já nevím. To ti popravdě řeknu, že opravdu asi nevím, že vědomě asi ne. A že dneska se setkávám s tím, že naši mi opravdu řeknou: „Ty nejsi ani snad naše dcera.“ Že jako žijeme jiným životním stylem, než jsme žili s našima...A i oni vnímají jakoby rozdíl mezi mojí ségrou, která ne tak asi radikálně, ale já jsem opravdu změnila radikálně vůbec i pojetí jakoby života celkově. I co se teda týká, protože já jsem byla vychovávána ve víře, tak i pojetí tý víry není takový, jaký jsem prožívala jako dítě i jakoby doma. Že jsem si na to udělala prostě nějaký svůj, nebo mi byl dán můj nový pohled na vůbec i prožívání té víry.

Ted' trochu uhnu z toho, o čem se teď bavíme, protože se ještě chci vrátit do dětství. Ale malinko jinam, zajímala by mě tvá školní historie, která se týká tebe, co jsi prožívala jako dítě. Je něco, co tě napadne hned, když se na tohle zeptám? Je tam něco, co ti vytane, co ti zůstalo v mysli?

Na školku si málo pamatuju, ale pamatuju si, že jsem tam strašně nerada chodila, já jsem tam teda chodila až jako předškolní dítě, protože mamka byla na mateřský, tak mě tam nedávala dřív a pamatuju si, že jsem tam strašně nechtěla a že jsem tam strašně brečela. A pamatuju si, že jsme tam měli dvojčata a učitelka aby mě zabavila, tak mi dávala poznat, která je která, abych se nějakým způsobem jako uklidnila. Ještě si vzpomínám, že jsem jezdila domů s paní kuchařkou, byla z naší vesnice a já jsem tam nechtěla spát.

Hm, takže pocit, kdybys měla říct pocit z té školky.....

Hroznej, hroznej. Hrozně negativní pocit. Hrozně.....a cejtla jsem jako velkou křivdu, že mamka je doma na mateřský se ségrou a já chodím pryč.

Aha, hm....

To jsem cejtla jako hodně nepříjemně a opravdu jsem tam hrozně nechtěla. Hrozná úzkost a dodneška jakoby vidím ty šatny v tom a hroznej strach a hroznej pocit...

A paní učitelky? Pamatuješ si na paní učitelky?

Hm, pamatuju si na učitelky, který jsme tam měli a vnímala jsem jednu jako zlou a jednu jako hodnou, jedna byla spravedlivá a hodná a ta druhá se furt jen mračila, vůbec se na nás neusmála a měla jsem to takhle jako rozlišený.

Potom tam dál, jako škola a tak, tam není nic, co by tě jako ovlivnilo...

No ve škole opět, já asi budu mluvit jen o negativních věcech, mám pocit, když si to takhle můžu sesumírovat. Já se dodnes hodně stresuju, před každou písemkou, před každým zkoušením hroznej strach, to bylo až do vejšky...až po porodu dětí jsem si řekla, že už nebudu sebe řešit. A můžu říct, že od té doby, kdy mám na starosti ty děti, tak já sebe už přestávám jakoby řešit, že třeba na základce jsem měla paniku ze zubaře, dneska to se mnou nic nedělá. Ale ze školy si pamatuju spíš negativní momenty.

Myslíš si, že je předškolní výchova důležitá pro dítě?

Myslím si, že určitě jo. Říkala jsem si, když moje děti přišly ze školky a vyprávěly, co tam zažily, tak já jsem si říkala, já si na svojí školku téměř nepamatuju a mám z toho takovýhle pocity....není možný, aby vy jste si tohle, co teď prožíváte v té školce si jednou nepamatovaly. Neumím si představit, že by mi jednou jako dospělí řekli, že si nepamatujete, co prožívali ve školce.

Pojďme o krok zpět, kdy jste si řekli, že by měl Kryštůfek začít chodit do školky, kdy byl ten moment...z jakého důvodu už by měl jít do školky?

Můj pocitovej moment byl, že bych ho do té školky nedávala, když nemusím, protože jsem byla na mateřský s Klárkou, ale my jsme tady bohužel v sousedství se Sládkovejma a ty dávali Barunku už ve dvou a půl letech do školky, i když ona byla doma a vždycky mi tvrdila, že je to jako skvělý, že ty děti jsou jako v té společnosti a tak

a já jsem asi prostě pod vlivem dala Kryštůfka do školky poprvé ve třech a půl letech, ale říkala jsem, že jen na zkoušku, protože jsme měli školku tady v Domašíně a tak že ho sem dám, jenže první měsíc a druhý a on tam strašně plakal takže jsem ho pak odhlásila a říkala jsem, že to řešit nebudu. Učitelky mě přemlouvaly, že prostě si zvykne. A já jsem říkala, že nechci, aby si na něco takovýho zvykal...

Zvykne na co?

Na to, že tam prostě bude a ten stesk po mamince jo, ale že to po měsíci, po dvou přejde. Já jsem říkala, že nechci, aby si na tohle zvykal, že prostě samozřejmě že kdybych byla v práci, tak bych to asi řešila jinak, to fakt jako nedokážu říct, ale prostě tím, že jsem byla doma, tak jsem jednoduše řekla, že ho ze školky odhlásím...

Co ti na tom teda vadilo nejvíc?

Vadil mi přístup učitelek, protože jsem já jako maminka neměla možnost s ním jít do té školky, prostě mi ho vyrvaly v šatně z náručí a vůbec se semnou nebavily, já jsem odcházela vyřízená prostě. Pro mě to byly muka to dopoledne, no v životě to nebylo že bych ho tam nechala na spaní, prostě jsem se těšila, že si pro něj zase dojdu a bylo mi z toho vždycky hrozně. Oni mi vždycky řekli, že pak už to nějak bylo, je takovej zaraženej, nechce si hrát, ale jako dobrý. A mě to jako nestačilo tohle.

A jak se Kryštůfek choval doma, mluvil o školce, chtěl tam?

Nechtěl tam, nechtěl, protože jako kdyby samozřejmě řekl, líbí se mi tam, vždycky to odloučení je náročný a pak se mu tam líbí, tak bych to asi neřešila, ale prostě nechtěl tam.

A po téhle zkušenosti teda..

Po téhle zkušenosti jsem se rozhodla, že ho do téhle školky nechci dávat a tím že jsem od jeho téměř půl roku se začala zabývat montessori pedagogikou ve Vlašimi, začala jsem vést malý batolátka, pak montessori herničku s tebou, tak jsem si říkala, že mi to dojíždění do té Vašimi vadit nebude. Že ho tam prostě budu vozit. Tohle byl faktor toho, že ta školka byla v místě bydliště. Tak jsem říkala, že to zkusím. A pak jsem říkala, že půjdu proti proudu, protože všichni i z rodiny mi říkali to jako ne, nebo teda hlavně naši, protože David byl jako při mně, to jsme nikdy neměly potíže, že bychom se

neshodli ve výchově ve smyslu pedagogického vzdělávání dětí, takže prostě jsme se rozhodli pro montessori školku ve Vlašimi už i z důvodu, že já jsem měla s tím zkušenosti a ...

Takže už jsi věděla o montessori, než jsi tam malého dala, tak už jsi věděla co to je.....

Jo, věděla jsem to i z vejšky v podstatě něco málo, jako lehce, byli jsme se i podívat na návštěvě na praxi ve školce. Ale tam to ještě bylo takový abstraktní, tím že ses toho úplně nedotýkala.

Očekávalas od té školky něco?

Očekávání jsem měla, že tam bude dítě spokojený. Strašně☺ a měla jsem to i z toho důvodu, že jsem prostě věděla co tam je za pedagožky, takže to byla pro mě velká motivace. To jsem byla jakoby přesvědčená o tom, že to bude dobře, když v tom to dítě jako bude.

Říkala jsi, že ti to ostatní vymlouvali z rodiny, tak co měli třeba za argumenty, nebo..

Jsou to v podstatě stejné argumenty, jako mají lidi do dneška, když se s nimi začnu bavit o montessori pedagogice a je to z toho důvodu, že tu pedagogiku neznají a myslí si, že si tam děti můžou dělat, co chtějí, že to je totálně rozvolněný, že jsou prostě zvířata a že to nemá hranice a že si můžou dělat, co chtějí a že já budu v podstatě svým dětem ustupovat a oni mi budou lízt po hlavě.

Tohle jste si ustáli a chápu to dobře, že David byl na tvé straně, že ti důvěřoval, podílel se na tom rozhodnutí?

Podílel. My jsme o tom vždycky mluvili, je pravda, že kdybych pak já řekla něco jiného, tak se tomu asi přizpůsobí, ale souhlasil s tím. On mi názor vyjádří a řekne, že si myslí, že to je nesmysl, ale z jeho strany cejtím, že s tím hodně sympatizuje prostě, mám v tom velkou podporu v něm.

Co se ti líbí na systému montessori z pohledu maminky, která dává dítě do montessori školky.

Líbí se mi na tom to, že to dítě je tam svobodný, že se tam může cítit svobodně a že v podstatě může vyjádřit svůj názor. Líbí se mi to, že se podle mého názoru může cítit jako doma. Já chci, nebo snažíme se o to, aby se dítě doma cítilo bezpečně a radostně, aby tam prostě bylo rádo. A tohle jsem si myslela a myslím si to jako dotedka, že v tý školce to takhle může fungovat, aby to dítě tam chodilo rádo a bylo tam bezpečný, cejtlo se tam jako doma.

A jaké hodnoty, nebo co by vlastně tomu dítěti ta školka měla předat? Jde říct, co by dítě mělo ve školce získat?

Myslím si, že by si mělo umět vážit samo sebe, mělo by cítit to, že já jsem jedinečný, že nikdo jiný takový není a nemyslím to tak, že by mělo být namyšlený a povyšovat se nad ostatní, ale mělo by si uvědomovat svoje silné stránky, kterými může být pro ostatní velkým přínosem a obohacením a zároveň si uvědomí ty slabé stránky, na kterých ale může pracovat. Který vůbec vlastně není špatně, že je má ty slabé stránky. Ale vlastně třeba z dopomocí svých kamarádů nebo i průvodce v montessori školce, tak že si na těch svých slabých stránkách může pracovat a vlastně i díky nim si může uvědomit, že každý je zranitelný a já vlastně se nemůžu nad nikoho povyšovat a posmívat se mu, protože je takovej a takovej, protože já ty slabé stránky mám vlastně taky. A myslím si, že by mělo umět vyjádřit vlastní názor, vědět, co chci a co nechci a neschovávat se tak jako za to co se má nebo nemá.

Hm, jo..

Ale taková ta možnost jakoby, řeknu to blbým slovem, demokracie, ono to někdy zavádí takovým špatně nepochopeným tím...

Rozumím

Ale jakoby uvědomit si opravdu to, že vlastně jako můžu, ale zároveň si uvědomit, že když ale můžu, tak za to ponesu ty následky, když třeba budu nějakým způsobem vyčnívat z něčeho tak prostě to nemusí vždycky být úplně příjemný, ale na druhou stranu umět si to ustát a i na tom co mě třeba zlobí, nebo co mě třeba jako dostane na kolena, tak ale z toho dokázat vytěžit něco pro sebe, díky čemu zase naopak můžu jakoby povyrůst nějakým způsobem...

Jo děkuju, to je super. Jaké pocity by mělo mít dítě, které není s tebou, někam jsi ho svěřila, tak jak by se mělo cítit, abys byla v pohodě? Rozumíš otázce?

Mělo by mít pocit bezpečí určitě, pocit radosti, sebejistoty, důvěry, velký důvěry, taková možná odevzdanost v pozitivním slova smyslu, ne že se odevzdám a dělejte si, co chcete, ale takové to, že tady jsem a jsem tady i pro vás svým způsobem, pocit lásky, lásku velkou by si myslím to dítě mělo mít v té školce, pocit přátelství, to jsou asi tak ty nejdůležitější věci...

Hm, bylo tohle to, co sis přála jako maminka, když jsi ho dávala do té školky...

Hm...

A určitě hodně důležitý je, jaký by měl být pedagog podle tebe, jde to popsat?

Měl by být empatický, měl by se umět na dítě navnímat. Měl by ho umět pozorovat a měl by být dobrým průvodcem do života, ne aby za něj všechno dělal, ale aby ho dokázal bezpečně vést a ukázal mu cestu, kterou si myslí podle hodnot, že je správná.

Hm...

Možná to průvodce je to hlavní slovo, které to možná úplně vystihuje. A ta empatie....měl by být opravdu hodně empatický, naslouchající, pozorující to dítě. Samozřejmě plný lásky se srdcem otevřeným...

Napadá mě, jestli bys i pro další dítě zvolila montessori školku, ale vím vlastně, jak to bylo u Klárky dál, takže je to tak, že ten montessori systém ti vyhovoval, že jsi jakoby..

Hm, hm..

Ty už jsi jako dopředu vlastně něco o montessori věděla..

Jestli to ještě můžu doplnit..

Určitě...

Myslím si ale, že třeba, může být montessori systém, já sama jsem zažila montessori pedagogiku tady ve Vlašimi, teda hlavně v té školce mám velkou zkušenost a jsem z toho nadšená, je to úžasný úplně, ale myslím si to proto, že to je o tom

průvodci, o tom člověku konkrétním, který teda v tom systému, když to řeknu tímhle slovem, v tom systému je. Že třeba si myslím, že zrovna tak..jako jo, tu pedagogiku mám hodně ráda, protože tím co jakoby hlásá si myslím, že to je opravdu smysluplný a to dítě opravdu pokud je to dobře pochopený, tak opravdu z něj může být člověk, jak jsem to popsala prve. Ale stejně tak jako když v tom systému pracuje člověk, který opravdu takový není, tak je mi to opravdu jedno, jestli je to montessori systém, nebo klasické školství...takže pro mě asi opravdu je priorita ten učitel, ten člověk.

Hm, takže jsi říkala, že tě jakoby ovlivnilo, na začátku, abychom se ještě vrátily k těm faktorům, abych si to jako ujasnila, tak jeden z těch faktorů bylo, že jsi věděla, co tam bude za učitele, ještě nějaký faktor tam byl? Něco ještě dalšího...

Tak jako znalost tý pedagogiky, to jako jo. A možná takový to moje, můj postoj, že asi jsem se chtěla vždycky trochu vymykat (smích), něčím, tak možná to byla nějaká trochu příležitost jakoby k tomu.

Takže tě nějakým způsobem lákala ta alternativa třeba nebo....?

Já už když jsem dostudovala pedág, už když jsem studovala pedág, tak jsem věděla, že nechci učit prostě klasicky. Že třeba na klasický škole třeba jo, ale už když jsem vlastně učila na Vorlině na klasický škole, tak jsem prostě neučila klasicky, opravdu jsem prostě pracovala jinak, s různými prvky....

Já jsem takhle úplně spokojená, je něco, co bys chtěla ještě dodat k tomu? Ještě je tam něco, co bys mi chtěla říct?

Asi nevím, možná stejně tak jako jsem očekávala pro svoje děti, to co jsem popsala, tak abych i já byla takovej učitel... přála bych si, abych to tak jako dokázala...jako rodič i učitel....

Já myslím Jani, že hrozně důležitý je, že už takhle o tom přemýšlíš, že to v té hlavě takhle vůbec máš, už tam je to semínko to potom v tobě klíčí a nějakým stylem to pak formuješ, to jako jo.

Doufám..

Tak moc děkuji Jani.

Rozhovor 2)

Jako první by mě zajímalo, nebo chtěla bych se trochu dostat k tvému dětství. Když to takhle řeknu, tak je hned něco, co by tě třeba napadlo, co by si mi k tomu chtěla říct? Ohledně výchovy rodičů, nebo když se tak jako fakt vrátíš sama k sobě, tak....

No, vzhledem k tomu, že vím to téma, na který se budeme bavit, tak mě samozřejmě vytane to, že moje máma byla učitelka v mateřský školce a já jsem prostě jako chodila k ní do třídy, že jo a vybavím si prostě asi ty třecí plochy, který se tam jako vyskytovaly.

A jaký myslíš, můžeš být konkrétnější?

Já si z toho pamatuju to, jak jsem provokovala, protože jsem chtěla tu pozornost, jak ona to nezvládala...

A pamatuješ si to, jako fakt si to uvědomuješ jako malý dítě..

Jo já si to pamatuju.

Můžeš zkonkretizovat věk, kolik ti asi tak bylo?

No předškolák jsem byla, já jsem teda nejdřív nechodila k ní, chodila jsem do jiný školky, ale tu pak nějak zavřeli, takže jsem pak byla u mamky ve třídě a to jsem byla předškolák. Takže mi bylo tak pět.

A jaký to pro tebe bylo ve třídě s tou mámou učitelkou?

To si asi nevzpomenu, jaký to bylo...

Máš z toho jenom nějaký pocit třeba?

No právě že pocit nemám, já si vybavuju spíš nějaký obrazy, z té školky, co se tam jako dělo...

Hm

Sebe asi v takový tý pozici jako provokující, ale to nejen jako mamku, ale i druhou učitelku, která tam byla a ale pocit si jako moc nevybavím.

Kromě toho, že byla tvoje mamka učitelka ve školce, tak můžeš nějak popsat, jestli to jde výchovu tvých rodičů?

Výchova mých rodičů byla milující, úzkostná. To mi přijde tak jako zásadní.

Ke komu bys to spíš přiřadila, matka, nebo otec? Je tam nějaký rozdíl?

Asi matka tohle je. Asi matka.

A u toho táty to bylo jak?

Hm, tam už bych to tak jako řekla, že byla taková, spíš, jaké slovo zvolit, jako taková netečná, jako že taťka už pak mi přišlo se moc nezajímal no, nebo....ten tam jako byl samozřejmě doma, ale úplně jako aktivně jsem ho nevnímala prostě...

Hm, to je docela zajímavý

On byl jako takový ten vykonavatel toho, co máma nastavila, bych řekla.

A napadne tě třeba nějaká podobnost v tom, jakou jsi měla výchovu ty a teď se budu ptát na tvoje děti tak je tam nějaká podobnost v té výchově, je tam něco? Můžeš něco třeba uvést, nebo jako co ti přijde zásadní? Zkus to nějak popsat..

Tak určitě ten strach o ně a pak bych řekla taky to, co jsem vnímala u mámy, která byla úzkostná, bylo hrozně vidět, kdy je v napětí a kdy je v pohodě, takže ona tím byla taková nepředvídatelná, v situacích toho napětí reagovala jinak, tak to vnímám u sebe prostě, že to tak jako mám, ale na druhou stranu, na rozdíl od mámy, to jako vím a snažím se na tom pracovat, což si myslím, že ona neměla jako šanci, nebo, byla na tom bych řekla jako hůř v tom, aby s tím mohla jako něco dělat.

Ještě přemýšlím, ty jsi to už jako naznačila, že se snažíš něco dělat jinak, tak je ještě něco rozdílného, něco, co by tě ještě napadlo, že jsi v dětství měla a teď se snažíš to třeba i od toho tatky...nebo

Jako zásadní odlišnost mě přijde v tom přístupu mého manžela k dětem. Jako že on je v té výchově aktivní a je ...v podstatě mám pocit, že se jako shodneme na tom, že v tuhle chvíli jsou děti jedna z nejhlavnějších věcí na který se snažíme podílet. Samozřejmě čím je jich víc, tak je to víc na mě logicky, ale zároveň on do toho vstupuje velmi aktivně, což už si z toho svého dětství jako nepamatuju ani.

Takže to chápu dobře, že to může být rozdíl, že to mají děti jinak...

No, to si myslím, že to maj jinak

Což je jako fajn, to vnímáš jako pozitivní...

Jo, jo

Chceš k tomu ještě něco dodat?

Jo, že si myslím, že právě to co, jsem jako já jako jistotu necítila, že ta máma pro mě byla někdy zdrojem nejistoty, že jo a ten taťka...jako v ranném dětství pro mě byl zdrojem jistoty on a pak už právě asi jako tolik nefungoval, nevím proč, tak to si myslím, že třeba ta Terezka v Michalovi má.

Když jsi začala o manželovi, tak myslíš, že máte jednotnou výchovu? Že se shodnete...

Jako stoprocentně určitě ne, ale v zásadě si myslím, že jo.

Šlo by nějak popsat, jaká je vaše výchova? Tvoje a Michala.

Snažíme se o respektující výchovu, když použiji tenhle termín.

Můžeš mi to nějak upřesnit?

Myslím, že se snažíme dětem naslouchat a snažíme se jako je zodpovědně pozorovat a poznávat, to znamená i ke každému přistupovat jinak a svoje postoje třeba přehodnocovat, když je třeba, vzájemně se korigujeme, toho si třeba vážím. Ale zároveň tohle všechno je ovlivněný takovým tím momentálním stavem, jak to říct, jako to v jaký jsme kondici, že jo, máš den, kdy ti to výborně jde a je den, kdy to prostě nedá jeden, nebo druhý, naštěstí je fajn, že když je jeden v nepohodě a ty věci jako nezvládá k těm dětem, tak to ten druhý jako doplní a to si myslím, že je fajn. Ale jako samozřejmě máme jako nějaké drobné nejednotnosti, ne vždy se nám daří jako ty věci neřešit před dětma, někdy se jako zhádáme, ale tak jako v globálu si myslím, právě tím, že nad tím přemýšlíme a zajímáme se o to, tak tam jako nějaké kvality dosahujeme. Zároveň ale vím, že slabina naší výchovy je důslednost, že když jsme unavení tak jako často uhýbáme. Anebo řešíme zkratkovitě.

Ted' mě napadá taková otázka, můžeš říct, co je zásadního, nebo důležitého v té výchově, jde to vyjmenovat pár věcí?

Jako obecně?

V té vaší výchově, co bys tak jako vyzdvihla, nebo na čem ti záleží u té výchovy dětí?

Myslím, že podstatný je, že nám záleží na tom, aby věděly, že je máme rádi, to jim říkáme, snažíme se to i skutkama, aby to vnímaly i z toho neverbálního projevu a zdá se nám podstatný to, že prostě s nima rozebíráme třeba tresty, nebo to když prostě něco i třeba nezvládneme, tak že se jim omluvíme a vysvětlíme to. Na druhou stranu nejsem si jistá, jestli to je vždycky úplně správně, že v tom hledáme tu míru, zas jako úplně se v těch věcech nepatlat zbytečně. Tak to a to že si povídáme a že se snažíme, aby k nám měly důvěru říkat nám, co potřebují, aby jako věděly, že se můžou svěřit. Snad i jako to, že se k nim snažíme přistupovat spravedlivě ve smyslu dát jim každému to, co potřebují. Prostě vím, že Elenka potřebuje víc mazlit a Tereška zas potřebuje tu pozornost. Neříkám, že se to daří, často se to nedaří, ale zdá se mi podstatný, že o tom víme. Že to jeden druhému sdělujem a říkáme si, co nám funguje a co ne. Ale zároveň, teď to bude znít trochu schizofrenně jo ale, občas mám takový dobrý pocit i z toho, když jako prostě jsme někdy fakt jako tvrdý, víš tak jako že taková určitá přísnost, když jako to nastane, i když to není úplně respektující, ale když je to v nějaké zdravé míře, tak si myslím, že je dobře, když to poznají. A taky si vážím že dobře fungujeme s prarodičema, kteří s náma spolupracují, tak tam si vážím toho, že nejdou proti a v podstatě to hodně doplňují, některý věci nedělají stoprocentně respektujícím, ale nikdy to není tak, že by těm dětem nějak zásadně ubližovali, nebo že by zásadně nerespektovali něco, co my bysme nechtěli.

Ted' ještě skočím zpátky, ještě bych se chtěla trošku vrátit k tvojí školní historii, je něco, co bys mi hnedka chtěla říct, něco, co by tě napadlo? Nemusí to být školka ale i jiná instituce....co v tobě jako nějak je....

No pro mě to jsou asi jako opravdu ty zkušenosti s těma učitelkami, protože já jsem byla šikovný a živý dítě a měla jsem komunistický paní učitelky, takže u mě to bylo to, jak reagovaly na to moje chování, na tu mojí živost, jinej problém se mnou neměly.

No ale vlastně ještě jako co úplně si vybavím jsou takové ty momenty, nazvu to zrada, paní učitelka nastavila ve třídě pravidlo, že když někdo něco zapomene, tak se má jít omluvit a mě se to stalo, šla jsem se omluvit, že jsem něco zapomněla a ona mě seřvala, že to mě teda neomluví a víš a to najednou koukáš a říkáš si, co to jako je tohle....

Co to v tobě zanechalo tohle za pocit?

No, že jí jako nemůžeš věřit!

Hm, takže nedůvěra, jestli to chápu k tomu dospělýmu.

Nedůvěra no. Nebo prostě pak jako, zase blbost, ale to je ve mně fakt jako hluboko, že se dávaly za samý jedničky pochvaly, že jo. Všichni, co dostaly ty jedničky dostaly pochvalu. Kravina, ale já si jako pamatuju, jak učitelka říkala, kdo bude mít jaký známky a všichni, co měly ty samý jedničky, tak dostaly tu pochvalu, ale mě jako řekla, že mi jí nedá, protože já mám ty známky zadarmo. Jako že já se nemusím vůbec snažit, takže já nemám nárok na pochvalu. Tak jsem jí to tak jako vodkejšvala a říkala jsem si, že má asi pravdu, že jsem se vlastně moc neučila, ale teď tak jako zpětně si uvědomuju, že jako zrovna v té páté třídě, vlastně v pololetí mi dala z matiky dvojku a já jsem se druhý pololetí snažila, abych tu jedničku dostala. Takže to fakt bylo skutečně nespravedlivý, že třeba do té čtvrté třídy jsem se fakt jako neučila, tam jsem to měla asi zadarmo, ale tak to je asi takovej pocit jako že, kterej fakt bych řekla, že mě zásadně ovlivňuje doteď. Že pořád mám pocit, že jako abych něčemu dostála, tak musím odvádět mnohem větší výkon, než ostatní...

Opravdu si myslíš, že tě nějaká taková věc může nějakým způsobem dál formovat?

Já si myslím, že jo. Samozřejmě nejenom tohle, k tomudle tě dovede víc faktorů, ale prostě....tak bych si to nepamatovala.....

Myslíš si že předškolní výchova, abych se ještě vrátila zpátky, je pro dítě důležitá?

Myslím, že jo.

V čem myslíš, proč, nebo...

Vždycky jsme se učili že jo, aby si dítě zvykalo na jinou autoritu, aby se odpoutalo, ze zkušenosti matky bych řekla, že je to jako proto, aby se dokázalo trochu osamostatnit, aby to dokázala i matka a fakt, aby se naučilo i pracovat s jinou autoritou, prostě fungovat v jiném prostředí, taková jako škola života pro ten život, i příprava na školu, ale to nevím, jestli je podstatný, asi jsou i jiné sociokulturní zázemí, kde to je víc potřeba aby děcka získaly vědomosti, ale z úplně průměrný rodiny co se týče toho vzdělání a nějakýho sociálního statutu to až tak potřeba není, aby získaly nějaké vědomosti, nebo tak. Ale pro to sociální dozrání dítěte mi to přijde hodně důležitý.

A kdy konkrétně u vás jste si řekli, že by ta školka byla fajn, nebo vhodná, kdy byl ten moment, že jste se rozhodovali, nebo kdy vás to vlastně napadlo? Jako první myšlenka, že už by třeba...

První moment byl když to bylo technicky možný a vhodný jí zapsat což nastalo po stěhování, když se zakládala ta školka, ten faktor toho, že tam byly ty místa, takže jsem to chtěli využít. Ale po nástupu se ukázalo, že nám na to zralá nepřišla, ještě v souvislosti s narozením sestry, takže toho půl roku byla doma a pak až vlastně když se blížila k tomu čtvrtému roku, tak už nám to přišlo, že jako potřebuje ty děti, ale zas to bylo specifický v tom, že tam měla tu Rozálku a stou chtěla být a ta už do školky chodila, takže já ani nevím, jestli jsem se rozhodovala protože bych měla pocit, že to nutně potřebuje Terezka, nebo proto že holky chtěly být spolu a tak se to tak sešlo, no.

A když jste na začátku řešili školku, kdy jste došli k tomu, že by to měla být Montessori školka?

No já jsem vždycky, ale to jsem byla formulovaná tou mamkou, která tím školstvím prošla, tak jsem jako věděla, že je důležitý vybrat školku pro dítě podle učitele. Podle toho člověka, co tam bude. K tomu mě máma vedla, že to není jedno, kam to dítě dáš. Takže takhle já jsem byla nastavená, pak jsem se už v tom Brně o tom malinko začala zajímat..

O co myslíš zajímat, o Montessori?

Ne, jakoby o systém školství obecně. A tam jsem trošku uvažovala nad tou Waldorfskou školou, jedna holčina ve farnosti byla ředitelka a nějakým způsobem jsme

se stýkali a jednak, že jsem o montessori nevěděla, tohle byla jediná alternativa a tím, že to byla alternativa a měl jsem informace od té mámy, jak to školství funguje tak mi to prostě bylo automaticky bližší. No a když jsme se rozhodovali, že se vrátíme sem, tak zase přes tu mamku, která se k tomuhle dostala, ona měla v té době Šimona, kterému bylo kolem osmi, devíti let a tady se začalo to montessori rozjíždět a ona se o to zajímala, jak se o tom sama dozvěděla, to nevím, ale prostě říkala mi o tom ona, zdálo se jí to hrozně pěkný, takže vlastně pak chodila na ty besedy, chtěla abychom se šli podívat na tu herničku, i když jsme tady byli třeba jen na návštěvě. Takže takhle, ale upřímně to bylo i tím, jak mamka znala ty učitelky po Vlašimi, tak jako nám nedoporučila téměř nikoho jako jo.

Klidně mi to vysvětli otevřeně

Takže, ale v tomhle prvotní impulsy jsem byla ovlivněná mámou, že ona hodně přemýšlela nad tím Šimonem, než ho dávali do školky, než ho dávali do školy a vždycky se řídili jakoby osobou učitele.

Když o tom mluvíš, je pro mě důležité vědět, jaký by podle tebe měl být pedagog

No stoprocentně by to měl být člověk, který je schopný zvládat respektující komunikaci, dneska mi to přijde tak jako základ. To je podle mě klíčová dovednost pro pedagoga. Aby uměl s tím dítětem jako komunikovat tímhle způsobem, nebo třeba i jiným ale prostě jako vhodným. Aby opravdu ovládal komunikační techniky efektivní. Aby respektoval důstojnost dítěte, to mě přijde klíčový. Tohleto základní lidský nastavení. A pak další nezbytnost je, aby byl odborník, aby prostě ty věci znal, aby měl praxi a třetí klíčová věc je, aby se dál vzdělával, aby to nebylo, jako že mám tady maturitu z pedáku, nebo i titul z pedáku, tak jsem nejchytřejší na světě. Aby byl otevřenej spolupráci s rodinou a aby uměl vzbudit v dětech zájem. Aby uměl i pracovat s nějakým syndromem vyhoření, aby prostě mohl opravdu dlouhodobě dobře fungovat. Co ještě. To je asi hlavní. Jo a aby měl teda ty děti rád.....to nevím, jestli jsem řekla!

Věděla jsi tedy něco o montessori pedagogice před tím, než Tereza do školky nastoupila?

Věděla, protože to už jsme byli párkrát na té herničce a půjčila jsem si od tebe nějaké knížky. Tam mám pocit, že byla ta podstata popsána. Nevěděla jsem třeba, jak se pracuje s pomůckami, co jsem se dozvěděla později, když jste dělaly s Maruškou kurzy, tak ty mi řekly strašně moc podstatných nových informací, to určitě, ale než šla do té školky, tak si myslím, že to základní, to teoretický jsme věděli.

Mělas nějaké očekávání, když do školky nastoupila?

Asi jsem měla očekávání ve smyslu jako těch znalostí a dovedností, že jsem od toho systému čekala, že toho bude umět víc, protože se to bude učit řekněme tím správným způsobem, přirozeným, takže toho víc načerpá a víc zvládne. A zároveň jsem měla očekávání, že tam bude spokojená a bude, no jak to říct, bude přijata taková, jaká je a bude se tam s ní pracovat jako s individualitou.

Byly nějaké obavy?

No byly ty moje obavy, ale to nevím, jak to mám specifikovat tady do toho dotazníku, ale byly obavy jakoby z toho neznáma určitě, vlastně trošku, nejistota, byla to věc, která začínala, takže byla nová a ty výstupy se nedaly ověřit úplně...

Myslíš výstupy v montessori pedagogice?

No jak té pedagogiky, tak toho přístupu výchovného rozumíš, možná i obavy...šlo spoustu fámů, tak možná..

Přišel manžel a trošku nás při rozhovoru rozhodil, vymýšlel záměrně kraviny, bylo to vtipné, přesto mi to zrovna moc nepomohlo 😊 Káťa se ho snažila umlčet, nicméně později se ukázalo, že mužský pohled na věc je velkým přínosem. Otevřel něco, co se Káťa bála popsat....

Můžeš do toho Michale klidně vstoupit...

Michal: Katka měla takový obavy, že mě poslala na dva dny do školky, což jsi nám nabídla, že tam opravdu může tatínek jít a já jsem tam strávil dvě dopoledne s Terezkou a pozoroval jsem, jestli ty učitelky nejsou nějaký vyšinutý, jestli to nejsou nějaký magie, jestli to náhodou nejsou nějaká sekta, protože proč jako tam je elipsa a není to kruh a takové věci jsme zkoumali hodně. To ti ale manželka neřekne.

Tak to jsem moc ráda, že přišel tatínek 😊

Katka: Tak to já můžu jít klidně spát...

Ne, ale tyhle věci jsou hrozně jakoby důležitý, to je v pořádku...

Michal: Já vím, a proto to říkám, že jo já poznám, co je důležitý a co ne☺

To je fajn, že jste mi to řekli takhle otevřeně...

Michal: To jsi kápla na toho pravého, to já jsem otevřenej hodně!

Katka: Tak se zase zavři na chvíli miláčku!

Káťo, vůbec se toho neboj, opravdu jestli tam máš něco takového, tak klidně...

Katka: Ale já zas nevím, jak moc mám do toho tahat svoji diagnózu

Michal: Ale tohle nemá nic společnýho s diagnózou ne?

Káťo, opravdu, já od tebe potřebuju, dá se říct otevřenou zpověď, já nevím, co z toho pak najednou bude pro mě důležitý, možná že se mi tam pak objeví něco, co mě samotnou překvapí, proto je pro mě ta práci i zajímavá, že jako tohle potřebuju, víš? Takže klidně tohle do toho můžeš, naopak jako jo, takže jestli máš nějaký takový obavy, tak mi to klidně řekni. Já si vážím toho, když se mi lidi otevřou, ta práce pak pro mě bude mít hlubší význam.

Když jste tu oba, zajímalo by mě, jestli to rozhodnutí bylo jednostranné?

Michal: My jsme jako takové otevřené manželství, takže se o všem rozhodujeme společně.

Katka: Jo, to bylo společný rozhodnutí. A hodně to stálo na tom, že Michal v tý školce byl, no. Říkal, že to pro nás bylo vlastně klíčový. Je zase pravda, že ze začátku mě se montessori líbilo ale tím, jak jí vlastně napoprvé nevzali do modré třídy a já jsem jí měla dát do oranžové třídy, tak jsem si říkala, no vždyť ono je to jedno, hlavně, že jsou tam dobrý učitelky. Teď, když už půjde Ellenka, tak už bych ti říkala jiné věci, teď už to mám trochu srovnanější, ale u té Terezky to úplně srovnané nebylo a rozhodlo jednak to že v oranžové nebyla spokojená, a jednak to, že Michal byl v té třídě a přišel naprosto nadšený, tak to vlastně rozhodl.

Michal: A tak jako určitě rozhodující bylo nejen tohle, ale i to že jsme znaly ty dvě bláznivé učitelky, který tam byly, to jako bylo zásadní. Jako pro mě teda, jako já

kdybych věděl že tam jsou nějaký Kunhuty, tak já bych tam Terezku nedal. Pro mě bylo rozhodující, že jsem znal učitelky, který budou mít vliv na mojí dceru. I když byly bláznivý a jsou..

Katka: Jo, to asi taky. Právě u tý Terezky bylo víc těch faktorů, těch vedlejších u Elenky už s tím máme nějakou zkušenost a víme, proč to chceme, co se nám na tom líbí.

Hm, takže tam nějaké neznámo bylo a vyřešili jste to až....

Michal: osobní zkušenost.

Katka: Jo, že Michal v té školce byl a že tam byly pedagogové, kterým jsme důvěřovali.

Zajímalo by mě, jaký hodnoty by dítě v tom výchovném procesu mělo, ať už možná v té rodině, nebo v té školce získat?

Michal: mohu začít?

Katka: ne!:-) Já si myslím, že je podstatný, aby se naučilo fungovat v tom kolektivu. Aby se naučilo respektovat, tolerovat, přijímat ty ostatní. To je pro mě podstatný, aby se naučilo už trochu řešit konflikty, a teď záleží, některý dítě je disponovaný k tomu být oběť a některý být agresor v těch konfliktech, tak aby ten pedagog uměl pracovat s oběma, protože oba se potřebují něco naučit. Pak aby získalo tu radost z učení, aby je to tam začlo bavit. Aby se prostě neutlumily....

Michal: Jistota sama v sebe

Katka: zároveň aby si pořád mohly hrát, fakt mi tak jako přijde po zkušenostech s Terezkou, že jsem byla moc ráda, že jste tam měli i normální hračky

Michal: aby získala jistotu sama v sebe. Tím bych začal já teda.

Katka: No dobře, tak začni, tomu já třeba nerozumím vůbec, co tím myslíš....

Michal: No aby si byla jistá sama sebou, aby nežila v nejistotě, že vnitřně jako, že bude sama před sebou vnitřně ztracená. Že si bude jistá sama sebou, že má nějaké schopnosti, že se zná, že....

Katka: Jako sebedůvěra?

Michal: no svým způsobem sebedůvěra je jedna z těch prvků....tím bych jako začal, protože to si myslím, že by se mělo u dítěte posílit v tomhle věku nejvíc a potom dokáže ustát i ty ostatní věci který už potom jsou konfrontována s tím okolím. To je pro mě nejdůležitější.

Katka: No to jo, ale to i myslím.....no tak jo, to si myslíš ty, já si to myslím tak, jak jsem to řekla. Mě přijde, že v tomhle věku je důležitý jak se nastavěj vůči těm druhým lidem no, už v tý škole vidíš, když přijdou z různých systémů, tak jako různě reagujou už jako na různý věci prostě.

Je něco, co oceňuješ na Montessori pedagogice?

Katka: Moc se mi líbí ta individualita, ten respekt na ty senzitivní období.

Michal: otcovi se líbí pomůcky, nelíbí se mu jejich ceny...

Katka: Jo, ty pomůcky jsou taky výborný, to určitě a moc se mi líbí ta možnost volby, že si prostě můžou vybrat na čem budou pracovat a tohle klade velké nároky na toho učitele, aby to opravdu nebylo, že si dělaj co chtěj, ale aby to fakt jako moderoval. Ale to mi přijde klíčový, že má ta pedagogika podle mě dobrý předpoklady v těch dětech ten zájem budít a ne naopak.

Je tam něco, co by si změnila, co se ti nelíbí, možná s tím vnitřně nesouhlasíš?

Ale není to nic, s čím bych měla zkušenost v té pedagogice, ale asi mi vadí, když se jako nějak necitlivě trvá na dodržování schémat bez ohledu právě na individualitu toho dítěte. Ale to jsem já nezažila, o tom jsem jenom prostě slyšela, ale to si myslím, že může potom být na škodu.

Michal: vadí mi, že ve školce nehrají fotbal na góly.

Katka: Jo to je možná pravda, že ještě přemýšlím nad tou soutěží, protože vidím na svých dětech, ale i na tvých když si hrajou, že jako pořád vymýšlej, kdo bude v čem nejlepší no. A hodně jako Tereška budeme soutěžit a kdo tam bude první a tak..Tak jako přemýšlím, jestli to není něco proti tomu, co je jim přirozený, ale odpověď na to nemám.

Michal: já mám, fotbal se hraje na góly, to je snad všem jasné. Ještě bych chtěl říct, že u této odpovědi se projevil Katčin smysl pro....ne Katčina obsese pro to její

premiantství ve školní docházce a ve vzdělávání, protože Katka má strach, aby těm dětem něco neuniklo a aby se naučily všechno, co se naučit mají.

Můžeš to upřesnit?

Michal: No že je dobrý, že tam je ta individualita a že si můžou vybrat, co budou dělat, ale zároveň tam musí být ten dohled, aby se splnilo to penzum toho, co se musí ty děti za ten rok naučit. Aby tam byl ten dobrý moderátor v roli učitele.

Katka: Ale to není obsese, to mi přijde jako základní.....

Michal: Ne, protože ty bys nepřežila, kdyby něco, co mělo být v učebních osnovách se to dítě prostě nenaučilo...

Katka: Tak asi jo, asi bych s tím nějaký problém měla, ale...

To je školka, nebo už se bavíme o škole?

Katka: No to je škola, já myslím, že už skáčeš do školy, víš.

Kdybys měla někam svoje dítě svěřit, popiš, jak by mělo vypadat to prostředí, komu bys ho v klidu svěřila, jako matka, rozumíš mi? Co tě napadá, když se tě takhle zeptám?

Pro mě je důležitý znát toho člověka, ale zároveň co teď chodí do školy, tak zas toho člověka tolik neznám, takže přemýšlím....Určitě hrajou roli reference od lidí, kterým důvěřuju, pak je to moje vlastní zkušenost, že jsem se nějak dopředu se vším seznámila i se systémem, i to, že se podílím na tom budování, takže mám možnost do toho mluvit, nebo s pedagogem komunikovat, otevřenost, naladěnost a důvěra mezi mnou a učitelem. A když to bude prostředí, který je hezký a vybavený, materiálně, technicky, tak je to super určitě....a je fajn, když tam budou i takové možnosti jako že Tereška tam bude moci jít bezlepkově, abych jí tam dopravila nějak s dvěma dalšíma dětma za zády....i tohle rozhoduje. Ale to už je fakt spíš škola....

Ano, já přemýšlím, že tohle je hodně konkrétní, chtěla bych znát možná, jaké pocity by dítě mělo mít...

Jako pocity dítěte bych chtěla, aby určitě mělo pocit, že je přijatý, aby se nemělo důvod bát, aby nebylo stresovaný, aby se prostě cítilo bezpečně a radostně a

aby to pro něj bylo jako zajímavý samozřejmě, aby ho to bavilo...zvlášť v té školce podle mě tam prostě je to klíčový, ten první kontakt se systémem, tam by fakt mělo zažívat hlavně tu radost. A to bezpečí samozřejmě, protože pro každé dítě bude nástup do školky svým způsobem stres, tak jako to, že mi tam s tím někdo pomohl, a ne že ho ještě někdo prohloubí.

Kdyby ses měla rozhodovat teď, zvolila bys znovu montessori pedagogiku?

Hmm. To bych právě zvolila montessori pedagogiku mnohem jistěji.

Chápu to tedy dobře tak, že opravdu velká podpora, když jste se rozhodovali o školce, byla, že manžel tam šel a to byl fakt zlom, že tam jste se nějak ujistili, že to fakt funguje.

Hmmm,hm. To že tam byl a že jsme znali ty učitelky.

Je něco, co by mohlo pomoci maminkám, při rozhodování, než dítě do školky dají, napadá tě něco?

Jako prostě si to zažít. Nic jiného jim jako....

Takže myslíš ten prožitek je důležitá věc...

Hmm, hm.

Je ještě něco, co bys k tomu chtěla dodat? Je něco v tomto tématu, co ti leží v hlavě?

Stoprocentně je dobrý navštívit to prostředí. Dost klíčový je kontakt s pomůckami, to je moment, kterej málokoho nenadchne. Myslím si, že i ve Vlašimi byla chyba u propagace, že je moc škoda, že se na to šlo přes ten výchovný styl, z kterého se do povědomí veřejnosti dostal úplně nepravdivý obraz, vlastně opak, což soustu lidí zabrzdí. Kdyby první kontakt byl s praktickou ukázkou u pracujícího dítěte s pomůckou, principu pomůcky, tak málokomu to může nepřipadat geniální. A pak jsou už lidi pozitivněji naladěný a může se jim předat i to, co je v té pedagogice podstatný, ten přístup.

Moc děkuju

Rozhovor 3)

Hned na začátek se tě zeptám na tvé vlastní dětství. Je něco, co tě hned napadne, když se takhle zeptám, nebo můžeš mi trochu své dětství popsat? Co se ti vybaví?

Moje dětství jo? Teď se budu vychvalovat jo....

Povídej..

Já jsem byla hrozně hodná holčička. Hrozně hodná, poslušná, protože jsem musela.

Jak to myslíš, že jsi musela?

No protože naši měli to hospodářství a.....(zásek, dotazovaná je nervózní těžko se jí mluví)

Maruško úplně v klidu.....co to znamená, že měli vaši hospodářství?

Naši byli pořád pryč, nebo tatka byl pořád pryč, víš a mamka ta dělala, co mohla, protože chodila ráno a večer do kravína, odpoledne tam pořád byli nějaký lidi, kterým vařila, nebo dělala brambory, byla na poli a my jsme pořád byli s nimi, jako když jsme byli malí.....tak nás pořád hlídal děda. A já jsem se v devíti měsících ještě neotočila, protože mamka na mě neměla čas, víš...

Hm..

No a začala jsem chodit v šestnácti měsících až když...no a co ještě? No byla jsem hrozně hodná, protože jsem musela bejt hrozně hodná. (mám pocit, že je dotazovaná opravdu hodně nervózní a sevřená)

Počkej, takže brácha je o rok starší, potom jsi ty...

A za pět let je Lucka.

Ano, jsi z pěti dětí..

Jo, a já jsem byla vymodlená holčička, protože mamka přišla o dvě mimina. Před bráchou. A hrozně si přála holčičku a měla bráchu a pak měla mě. A to vidím i teď, já jsem vždycky měla to nejlepší.

Jako myslíš ze všech dětí?

No jako i z holek, že mamka prostě šla a koupila mi k osmnáctinám sukni za tisícovku, co už by třeba Lucce, nebo Evičce neudělala. Víš, že já jsem byla ta první vytoužená holčička.

Hm a takhle jsi to cítila i v tom dětství?

Ne, to až teď, zpětně, až teď to vidím.

I když říkáš, že tam ty rodiče moc nebyli, a chápu, co říkáš, tak...(Nestihla jsem dokončit otázku...)

A vždycky jsem dělala to, co jsem měla, víš? Já jsem nebyla žádná problémová....

Hmm. Jak to měli vaši nastavené v té výchově? Jakým způsobem vychovávali? Je srozumitelná ta moje otázka?

Jo. Co se řeklo, to platilo. Co řekl taťka, nebo mamka, to platilo.

Hm, takže spíš autoritativní výchova, abych to pochopila...

No, asi jo, ale zas s láskou, víš, já si nemůžu stěžovat na naše, že by mě vychovali nějak špatně, to ne, jak to mám říct....

Jak ses v tom cítila, by mě zajímalo...

Jo, jako když si to teď tak vezmu, tak se bojím, aby moje děti měly ke mně takovou úctu, jako já mám k našim, víš, jako, když se něco děje, tak všechny děti semkneme k našim, víš a nevím, jestli moje děti to dokážou, jestli je umím dobře vychovat.

A proč myslíš?

Nevím...

V čem je to jiný? Co myslíš, že děláš jinak, než dělali vaši?

Víš co, někdy řeším, jestli ta...to jsem ti nikdy ani neřekla vid', ale jestli ta naše respektující výchova jako jestli nevede k tomu, že ty naše děti si, ne jako můžou dovolit, ale nevím, že to mají jako takový volný hrozně....

Já ti rozumím

Já jsem prostě v jedenácti letech vytřela a uklidila celý barák! A to naše Marunka? Jako byli jsme jinak vedený prostě, já nevím no...

Ale to je zajímavý, že nad tím takhle přemýšlíš, je to asi úplně přirozený, já nad tím občas taky přemýšlím, protože když jsi byla nějak vychovaná, tak teď asi jdeš trochu jiným směrem, že jo. Asi to děláš se svými dětmi jinak. Proč myslíš, že ses tak rozhodla?

Jako dělat to jinak?

Ano

No, mě by to nenapadlo dělat jinak, až když jsem potkala montessori a vás všechny víš.....Jako to jak mě teď rozčiluje to chování ségry, jak se chová k dětem, jak na ně řve a jak jim furt říká : „ty jsi telátko a ty jsi oslík“ tak z toho jsem úplně vyřízená. Počkej, proč jsem tohle začala říkat?

Protože jsem se tě ptala, proč myslíš, že to děláš jinak...

Jo, protože u Marunky i vlastně u Pepči, tak jsem je taky tak cepovala, víš a taky tak jako ponižovala, ale nevěděla jsem to, myslela jsem si, že to dělám dobře.

Jasně, to je asi přirozené. Co sis z té výchovy tvých rodičů přinesla do výchovy tvojí? Je něco, co myslíš, že děláš stejně, protože ses to naučila jako malá?

Po mamce jsem trpělivá. Taťka je cholerik. A na druhou stranu vyjedu. Ty jo, někdy bych s nima zacloumala, ty jo, to my když jsme dostaly od taťky pohlavek, tak to už muselo být, protože naši nás nebyli.....no a nevím....

Měli vaši jednotnou výchovu?

Jo, jo, drželi spolu.

Jako děti jste to tak vnímaly...

Jo, nikdy nebylo, že taťka zakázal a mamka povolila. Vždycky to tak bylo. Až potom, když jsme byli v pubertě, tak už mamka přemlouvala, ať můžu třeba na diskotéku, ale jako malí ne.

Šla by ta výchova vašich rodičů, nebo vztah rodičů k vám dětem vyjádřit v jednom, dvou nebo třeba ve třech slovech? Napadlo by tě něco hlavního, co zmínit?

První určitě láska a druhá poslušnost. A další nevím.

Když to vidíš teď, jako máma, bylo to podle tebe v pořádku, máš pocit, že to bylo v pohodě? Nemáš něco, u čeho by sis řekla, že bys to chtěla dělat jinak?

Mamka nediskutovala. Já se svými dětmi diskutuju.

Hm, to myslíš, že je dobře....

Jo. Protože jednou byla scéna, to byl Pepča malej, nějak se zasekl, a mamka doted' mi říká, že kdyby byla mnou, že už by mu dala na zadek. Ale já jsem za ním šla, to si přesně pamatuju, seděli jsme na schodech, protože Pepča tam měl nějakou scénu, já jsem k němu šla, nevím, co jsem mu řekla, prostě jsme to nějak pořešili, promluvili si o tom a on potom šel a omluvil se. Víš, nebylo to, že dostaneš nasekáno a konec. A nedávno mi mamka řekla, že by nevěřila, že tu scénu takhle vyřeším.

Hm a jaké to pro tebe bylo, když ta máma takhle za tebou přišla?

No ty vole, víš, jak jsem se cejtila?:-) Jako king!

Hele a nejsou zrovna tohle věci, proč tu výchovu máš jako jinak? Právě tyhle chvilky? Já vím, že jsi říkala, že ses dala na jinou výchovu, protože jsi nás potkala apod., ale určitě bys nešla proti svému vlastnímu pocitu...

To určitě ne...

Tak proč to děláš?

Protože je nechci ponižovat! A protože chci vědět důvod, proč to udělali. Nebo jako když něco řešíme, ne že by vždycky udělali něco špatně.

Hm...

Já už nevím...

Dobrý. Chodila jsi jako malá do školky?

Jo, jeden rok, před školou. Chodila jsem s bráchou, ten měl odklad.

Pamatuješ si školku?

Pamatuju si jednu učitelku mladou, ta byla hrozně hodná. Měla dlouhý hnědý vlasy. No a já jsem byla taková...no se mnou nikdy nebyl žádný problém.

Hm, i potom dál, v dalších školních letech? Je tam něco, co by stálo za zmínku?

Vybaví se mi učitelka kráva! Ta mi začala říkat Máňo..už v první třídě, měla jsem jí až do pátý. A Tím mě totálně znemožnila před celou třídou, pak už mi tak říkali všichni. Já jsem nesnášela tohle oslovení. Já jsem to nikomu neřekla, já jsem si to řešila v sobě. A pak jsem dostala v šestý třídě učitele, a ten mi začal říkat Maruško a choval se ke mně hezky, ten byl zlatej....

Myslíš, že je možný, že tě nějak ovlivnil tenhle zážitek s touhle učitelkou?

No určitě, jinak bych nedala děti do Chotýšan (Začít spolu), dala bych je do klasiky, kdyby mi to nevadilo.

Takže co je u tebe důležitý u učitele? Teď jsem hodně přeskočila, ale jaký by měl být učitel?

Respektující, aby bral dítě takové jaké je a neponižoval ho. I když ti něco nejde, nebo nevíš, tak aby ti neřekl, že ty jsi ta blbá. Protože víš, co mi udělala ta úča? Ve čtvrtý třídě jsem to měla mezi dvě-tři ze zeměpisu a ona mě postavila k mapě s ukazovátkem a řekla mi, že když ukážu Brno, dostanu za dvě....samozřejmě jsem to neukázala. Dostala jsem trojku na vízo.

Tenhle zážitek byl pro tebe jaký? Jak ses cítila?

Strašný, chtělo se mi brečet. To si pamatuju, od první do pátý třídy to bylo pro mě šílený. Ta škola, jenom kvůli učitelce, ale pak jsme tam měli na hudebku učitelky jiné, dvě a nevím, jestli to bylo tím, že jsem uměla zpívat, ale ty mě měly rády. A pak mi i pomáhaly se dostat na peďák, připravovaly mě na přijímačky. A hele teď když jí potkám tak to je: „ Maruško ahoj“ ..ale ona už je stará a potkám jí tak jednou za dva roky.

A ten pocit z té ženské v sobě pořád máš?

Vždycky si na to vzpomenu.

Takže si myslíš, že učitel může nějak dítě ovlivnit do budoucnosti, že ho může nějak formovat?

Určitě. Možná kdybych měla jiného učitele, možná bych si víc věřila třeba. Protože když jsem začala chodit do školy, tak jsem byla taková veselá, bezprostřední, mamka vypráví, že jsem byla taková „návesnice“, že jsem pořád byla mezi lidmi, víš. A pak jsem se prostě stáhla.

Myslíš, že to i rodiče viděli, jaká je to učitelka?

To nevím, oni to brali, že to je učitelka a jestli tohle řešili, to nevím.

Myslíš si, že je důležitá předškolní výchova pro dítě?

Je. Protože když ten učitel má to dítě rád, tak si to nese to dítě dál.

Kdybys měla své děti někomu svěřit, jaký by to měl být člověk, jak by se tam děti měly cítit?

Musím ho znát, musím mu věřit, že neudělá žádný podraz za mými zády.

Takže důvěra v toho člověka...

A že když se něco stane, tak mi to řekne.

Rozumím. A jaký by měly mít pocit tvoje děti?

Měly by být rády, že tam jsou, mělo by se jim tam líbit.

Ted' skočím už trošku do montessori pedagogiky, když jsi do toho ve Vlašimi vstupovala, věděla jsi o ní něco?

Ne, nic. Učila jsem se to na pedáku ale víc nic. Něco jsem si přečetla, ale nic moc. Já jsem se o tom dozvěděla od kamarádky.

Aha, takže prvotní nebylo, že bys cíleně hledala montessori.

Ne. Co to je, jsem se pak učila až od tvé kolegyně. Jako kdyby ses mě zeptala, jestli bych svoje děti dala do montessori s tím co jsem o tom věděla, nevěděla, tak bych je tam asi nedala. Bylo to o tom, že někdo řekl, já se tam šla podívat a pak jsem získávala informace za pochodu...

Takže pro tebe bylo důležité zjistit, co to montessori vůbec je.

Jo, určitě.

Mělas nějaké obavy z tohoto systému, nebo výchovného stylu, nebo...

Jako něco, co by se mi přičilo? Ne.

V tomhle jste byli s manželem jednotní?

Ze začátku ne. Ale nechával to spíš na mě. Věřil mě. Jako bavili jsme se o tom, ale spíš hlavní slovo jsem měla já.

Hm

Jako když jsem mu vyprávěla, tak se mu to i líbilo, ale pořád má v sobě tu tradiční školu. I teď.

Jo, myslíš, že jo? Když jsi na to narazila, tak jaká je vaše výchova?

Já se snažím víc věci řešit a Pepa je ten ráznej, co řekne a když to tak není, tak se rozzuří (smích) to je tak všechno co dokáže.

Ovlivňujete se nějak ve výchově? Když Pepa vidí, že u tebe něco funguje, snaží se to pak taky aplikovat, a naopak chytáš ty něco od svého muže?

Byly doby, kdy jsem svého muže pořád poučovala....někdy se snaží být víc zticha, než aby něco řekl, no a já častokrát vyjedu.

Co rodina a lidi kolem tebe, když ses rozhodla pro montessori pedagogiku?

Tatka to neřeší, mamce se to líbilo a líbí. Brácha, ten je proti.

Bylo to někdy pro tebe překážkou?

Je mi to jedno. A tchýně je pro, protože má kamarádku psychologku, která říká, že to je dobrý, takže pohoda.

Myslíš, že jsou lidé ovlivnitelní názorem druhých? Jako tchýně a psychologka, jak říkáš.....

To určitě.

Co je pro tebe vůbec důležitý při rozhodování dát to dítě někam, do nějaké skupiny, ať už je to školka, nebo nějaký kroužek....

Já dám na ostatní, víš? A když to jsou lidi, kterých si vážím a mám je ráda, a vím, že to co říkají, nejsou bláboly, tak se nechám ovlivnit....

Jo, takže myslíš, že by jeden z těch faktorů, proč by ses tak rozhodla, mohlo být to, že ti to někdo řekne.

Jo, ale někdo blízký, někdo, komu věřím.

Jaké hodnoty by podle tebe mělo dítě v tom výchovném procesu přijmout, co je pro dítě důležité? Možná pojďme do té školky, co by za ty tři roky mělo získat?

Aby dokázalo samo sobě věřit, že to co dělá je dobrý, ať si o tom myslí kdo chce, co chce. To je asi první a možná je to i můj problém, protože to mám v sobě. Víš...

Že to takhle nemáš....

No jo, že to takhle nemám. A aby když má někdo nějaký handicap, nebo problém, aby je děti dokázaly brát tak, jak jsou. Aby se neposmívaly a ono se to neděje a já jsem za to ráda, že se to neděje, jo že děti berou ty ostatní bez hodnocení.....

Ještě je pro mě zajímavý, jak jsi říkala, že ty to takhle nemáš a chceš, aby to děti měly, tak je ještě něco dalšího...

Aby se dokázaly sami ocenit! Aby si stály za tím, co si myslí. Aby se nenechaly ovlivnit a strhnout.

Hm, co se ti líbí na manželovi, jako na tátovi? Za co oceňuješ svého muže?

Že si najde na děti čas. Že s nimi blbne a hraje si s nimi, že se s Pepčou pere, že s nimi dělá to, co já neumím. Že je vezme ven, s Pepčou chodí pochody....

Je tohle jiné, než jsi zažívala ty, když jsi byla malá?

Jo, taťka s námi nebyl, ale zas na druhou stranu oni se nám to snažili vynahradit tím, že nás posílali na různé tábory, nebo co byly akce s mládeží...s farností, abychom měli zážitky, když s námi naši nemohli být. My jsme třeba nebyli s našima na dovolený nikdy. Snažili se nám to nahradit jinak....

Bylo tam něco, co ti chybělo, když jsi byla malá?

Hrozně mi vadilo, že když jsem se vrátila domů z toho tábora a to si pamatuju doteď, že jedna holčina říkala, že přijede domů a udělají si s mamkou hranolky a udělají

si hezký den, víš, když přijede to dítě.....A já když jsem přijela, tak se se mnou mamka přivítala, pár vět, jaké to bylo a pak odešla a mě tam zůstala halda neumytého nádobí. To ti bylo, Andrejko, no hrozný pro mě. Já, to tenkrát jsem byla.....a nevím, proč si to tak pamatuju...

Asi to pro tebe bylo hodně silné, že to máš v sobě.....

A proto, když Marunka přijede, tak chceme bejt s ní...

Jaký jsi z toho měla pocit?

Hroznej, chtělo se mi brečet.

Jde to říct jedním slovem?

Lítost.

Tak to je další věc, kterou se snažíš dělat jinak...

Hm

Co si myslíš, že díky této výchově, říkalas respektující výchova, tak, čehos u svých dětí docílila? Co myslíš, že tvoje děti mají na rozdíl od dětí, které tenhle přístup nemají. Je něco, co bys chtěla vyzdvihnout, že víš, že to tvoje děti mají a ty to oceňuješ?

Že mi třeba řeknou, co se jim nelíbí. Protože to já bych našim neřekla. Že třeba Marunka mi řekne: „Mami, já už jsem se rozhodla, že nebudu chodit na ty tanečky.....“

Takže máš radost jako matka, že umí projevit názor.

No, na jednu stranu jo...

A na druhou stranu?

No, na druhou stranu se mi líbí ty tanečky (smích)

Řeklas mi, jaký by měl být pedagog?

Aby měl děti rád, ale ne infantilně, víš jak to myslím.....

Popiš mi to.

No ne Homolková (vlašimská vedoucí domu dětí☺)

Má mít děti rád, neměl by je hodnotit a srovnávat. Má je brát takové, jaké jsou.

Kdyby ses teď měla rozhodovat, jestli dáš nejmladší dceru do montessori školky?

Dala, určitě, kdybych nevěděla, jak některý pedagog funguje.

Jinými slovy, důležité je, i kdyby to byl montessori systém, ale byl by tam pro tebe nevhodný pedagog, tak ne. Je pro tebe důležité, aby v tom systému..

Byl kvalitní pedagog.

A pak ti ten systém, ta filozofie vyhovuje.

Určitě.

Než Marunka začala chodit do školky, byla někde v kolektivu dětí?

Párkrát jsem s ní byla na Breberkách, ale tam dělali samé nesmysly, a pak ještě párkrát na cvičení. Jí bylo asi rok a třičtvrtě. Ale byla jsem tam jen proto, že jsem potkala jednu maminku a ta mi řekla, že je Marunka už dost velká a měla by někam chodit. Samotnou by mě to nenapadlo. Ale byla jsem tam párkrát a dost.

Ještě mi leží v hlavě, jak jsi říkala, že přemýšlíš nad tím, jestli je tahle výchova ta správná, ještě možná někdy pochybuješ.....tak co se ti líbí na vaší výchově a v čem máš problém...

Líbí se mi, že jsme víc s dětmi. Dělali jsme páteční společné večery, hrajeme s nimi hry, věnujeme se jim, Pepa je aktivní, protože když byl malý, tak pořád něco podnikali. To já jsem neměla. No a vadí mi, že nejsem důsledná.

Konkrétně?

Konkrétně ve všem☺

Moc děkuju za odpovědi.

Když byl náš rozhovor u konce a já vypnula diktafon, z respondentky najednou vypadlo: „Vadilo mi, že jsem byla celou dobu poslušná holčička, že sem se bála našim říct – tohle nechci, tohle mě nebaví, tohle dělat nebudu!“

Rozhovor 4)

Hned na začátek se tě zeptám na tvé vlastní dětství. Určitě mě bude zajímat i tvoje výchova s tvými dětmi, ale beru to téma trochu zešíroka, takže budu moc ráda, pokud mi povíš, jaké bylo tvé dětství....

Gábina: No hned mě napadlo, když se budeme bavit o školce, že já jsem šla do školky už někdy kolem těch třech let a mě se to zdá prostě hrozně brzo. Mamka šla do práce, když mi byly ty tři roky a já mám dva starší bráchy a ty se o mě hodně starali a moje mamka hodně pracovala s tátou, hodně byli pryč...a pak jsem šla i brzo do školy, jsem srpnová, bylo mi čerstvě šest a to bylo taky myslím hodně brzo.

Hm...

Gábina: Takže to se snažím dělat jinak, protože mě se to prostě nelíbilo.

Co konkrétně se ti tedy nelíbilo?

Gábina: Přijde mi, že když jde dítě ve třech letech do školky, tak je to brzo, u mě to bylo brzo. Chtěla jsem být doma, to si pamatuju...

Pamatuješ si z toho nějaké pocity?

Gábina: No mezi cizími učitelkami...jednou mě mamka zapomněla ve školce dokonce. No nevím proč, ale pamatuju si takový jako nepříjemný zážitek. A ve škole jsem měla problém se začlenit, protože jsem těm dětem nestačila, byla jsem nejpomalejší, nic moc mi nešlo...takže jsem byla spíš takový outsider ze začátku, právě kvůli tomu si myslím, že jsem šla brzo, ve třídě bylo hodně starších dětí, které to zvládaly....

Když jsi mluvila o rodičích, říkalas, že tam hodně nebyli, že byli hodně v práci a tak, ale je možné nějak popsat jejich výchovu?

Gábina: No mamka ta byla hodná. Hodně mi dovolila, já jsem měla velkou svobodu a pak i jako starší jsem měla velkou svobodu v penězích, protože naši mají peníze, tak jsem měla téměř neomezený přístup k penězům. A měla jsem velkou jejich důvěru, protože jsem si mohla dělat téměř všechno, co jsem chtěla. To jako opravdu. Na druhou stranu táta se věnoval spíš bráchům a mě měl rád, ale asi to prostě s holkama neuměl...jako já jsem věděla, že mě má rád, ale moc času se mnou netrávil.

A rozhodně se mnou nikdy nebyli na horách lyžovat, nebo tak, plavat jsem se naučila sama někdy v patnácti letech. Moc se mnou nikam nechodili, taky jak jsem byla mladší, tak už na to mamka asi taky neměla sílu, jak už byli starší...takže mám i pocit, že není dobré mít děti třeba po čtyřicítce nebo tak, protože vidím, že už je člověk taky vyčerpanej a není dost sil na tyhle aktivity a mě to hodně chybělo, že jsem nebyla u moře a tak. Přijde mi to podstatný.

O kolik jsou bráchové starší?

Gábina: O dvanáct let. Jeden o jedenáct. Takže s nima táta hodně pracoval, jakože jezdili na kole, trénoval fotbal a tak....a pak se mnou už si nějak nevěděl rady, nevím. Se mnou moc času netrávil, ani mě jako nehlídal, nebo tak....

Myslíš si, že jsi tohle vnímala i jako dítě, anebo až teď v dospělosti sis to takhle srovnala.....

Gábina: No jako záviděla jsem, když někdo jel k moři, nebo třeba lyžovat, to mě mrzelo, ale je fakt, že já jsem trávila hodně času u babičky se svýma bratránkami, takže prostě...jako já jsem byla spokojený dítě..Asi to tolik jako dítě nevnímáš, že ti něco takhle schází no...

Co sis od rodičů do své vlastní výchovy přinesla, nebo naopak, co sis řekla, že takhle dělat nechceš u svých dětí?

Gábina: Já se vůči tomu spíš jako vymezuju no, to už jsem říkala, že chci se svýma dětma trávit hodně času, být s nima, poslouchat je co mi říkají, zastavit se a.....no chci na ně mít čas. Ale vím, že naše mamka je taková trpělivá a mírná a ví, že se s dětma musí citlivě, tak to asi jo....Co si z toho беру pozitivního, od našich....

Jestli tě něco napadne...

Gábina: No беру si od mamky víru, ten vztah k Bohu a za to jsem jí vděčná, že se se mnou modlila a četla si se mnou knížky a to předávám, za to jsem moc ráda.

Napadne tě nějaký rituál, co jsi měla jako dítě ráda....

Gábina: Mamka mi kupovala pendreky, nebo nějakou dobrotu, když mě brala ze školky....povídaly jsme si spolu.

Když mluvíš o školce, tak se k ní ještě vrátím, mluvila o učitelkách...jaký by měl být pedagog?

Gábina: Já si pamatuju všechny učitelky, jednu jsem měla moc ráda a jednu jsem fakt neměla ráda. Bylo to o tom přístupu, ta jedna byla taková tvrdá, odměřená a ta druhá byla mladá a neměla děti, já brala jako hroznou zradu když se vdala a měla děti, ☺ a u ní si pamatuju i jak vypadala i jméno...a ta druhá byla přísná k dětem, na klín nás nevzala....

Jaký by měl být pedagog v předškolní výchově?

Gábina: Tak to je Andrejko těžký.....

Vezmi to jinak, když budeš své dítě někomu svěřovat, tak jaký by měl ten člověk být, abys ty jako rodič byla v klidu..., že víš, že to je v pořádku....

Gábina: No já mám pocit, že takového člověka na první pohled nepoznáš vid'? To prostě s ním musíš strávit delší čas.....nedokážu své dítě svěřit někomu, koho uvidím na první pohled...

Takže je pro tebe určitě důležitá zkušenost osobní s tím člověkem....

Gábina: Musím vědět, že bude mít to dítě rád, že ho bude vnímat, to je takové kliše, že ho bude mít rád, ale že bude mít i podobné myšlení jo, že když bude mít jiné hodnoty než já, tak tomu dítěti udělá zmatek, že prostě chci, aby to byl podobně nastavený člověk, že pro něj bude důležité to, co pro mě.

Jak by se mělo dítě cítit s tím pedagogem?

Gábina: Právě že si ho ten člověk všimne, že ho zajímá to konkrétní dítě...že když mu bude špatně, bude unavený, tak ho do ničeho nebude nutit, jenom proto, že by něco mělo udělat.....to je jen příklad. Máš těžký otázky teda!

Jo, přijde ti?

Gábina: No, je mi jasný, že mě všechno napadne za půl hodiny, až odejdeš....

Odpovídáš mi moc hezky, jsem s tebou spokojená ☺. Ještě mi řekni, jestli je předškolní výchova pro dítě důležitá? Má ta školka v životě dítěte nějakou zásadní úlohu? Dá mu to něco?

Gábina: No jako, abych ti pravdu řekla, tak nemůžu to říct všeobecně, protože já jsem to hodně zvažovala, zvláště teď, když jsem na mateřský, prostě kdybych věděla, že ta školka nemá pro to dítě nějaký velký benefit...tak bych si je radši nechala doma. Prostě naše děti jsou doma spokojený, já jsem s nima taky moc ráda, je fakt, že ve školce můžou dělat pestřejší činnosti, než se mnou doma, ale tahle školka jim podle mě přináší hodně. Kvalitnější přístup...

Rozumím

Gábina: Jo, takže to se nedá říct všeobecně, že bych řekla, že každá školka pro každé dítě je výborná....chci, aby to dítě mělo pestřejší přísun informací, víc kamarádů, taky to prostředí...jo ale nemyslím si, že kdyby to dítě bylo se mnou do šesti let doma, že by na tom bylo nějak špatně. Když naše děti měly salmonelózu, tak byly tři měsíce doma a bylo to v pohodě, stíhali jsme toho dělat hodně pro jejich rozvoj...ale poznají i jiné děti, ale zase, my chodíme do skupiny mezi děti, takže by netratily. Ale školka je prostě potřebný místo, když pracuješ jo, když není zbytí.

Kdy přišel moment, že jste si řekli, že by Anežka měla jít do školky?

Gábina: No poprvé ve čtyřech letech a bylo to o tom, že jsme věděli, že vrstevníci už do školky chodili....

Takže to mohlo být ovlivněné i kamarádkami, nebo tak....

Gábina: No my jsme chodili na aktivity pro batolátka a tak, ale ono to pak končí, protože děti začnou chodit do školek...takže jsem si říkala, že by taky měla, takže jsme nejdřív nastoupili k Lence na tři dny v týdnu.

A to bylo proto, že jste se do školky nedostali, nebo jsi nechtěla?

Gábina: Já jsem ještě nechtěla do toho velkého kolektivu. Bylo to postupné zvykání, znáš Anežku...

A pak jste přešli na Vorlinu do Montessori školky, cos o té pedagogice věděla?

Gábina: Něco jsem věděla, byla jsem na besedách u Lenky, chtěla jsem to vědět, teď zpětně vím, že to bylo málo informací, ale já jsem s Anežkou i chodila na cvičení a roli hrálo i to, že jsem tu Lenku znala.

Takže zase jsme u toho, že pro tebe bylo důležité znát toho člověka, mít k němu důvěru. Jeden z těch faktorů je zkušenost s tím člověkem.....

Gábina: Hm..

A s manželem jste se shodli? Může sem manžel klidně jít (sedí opodál a nezúčastňuje se rozhovoru)

Gábina: No já myslím, že by Tomáš řekl, že jsme se neshodli. Tomáš je zastáncem toho, aby to dítě zůstalo doma. Že pokud nechce chodit, tak to není potřeba, že školka rozhodně není potřeba, že je to spíš nutný zlo...

To je zajímavý, že o tom takhle ten táta přemýšlí...

Gábina: No nebo co si o tom myslíš, Tome?

Tomáš: Já o tom nebudu nic říkat

Gábina: No takže Tomáš nemusí moc montessori pedagogiku, ale já si myslím, že on je celkem vychovávaný v montessori přístupu, ani to jeho rodiče neví, ale vychovávali tím stylem. Spíš vnímá nějaký negativní vlivy, který kolem toho jsou, a přikládá jim větší důraz, než mají.

Jako třeba to co koluje...

Gábina: Jo, anebo třeba že ty děti jsou hlučný a dělají nepořádek, ale já si myslím, že to tak není jo.....

Musela sis tohle rozhodnutí nějak ustát, obhájit, před rodinou, nebo tak?

Gábina: Jo, hm, ze začátku to bylo docela těžký. Překvapilo mě, že moje rodina to přijala, asi taky neví nějaké místní zvěsti...Ale ty Chotýšany třeba mamka vyloženě podpořila (program Začít spolu, ZŠ), ale pořád si za tím rozhodnutím stojím. Myslím si, že to bylo dobře.

Co je to, proč si za tím rozhodnutím stojíš? Je tam něco, u čeho bys řekla, že tohle je to ono, že to cítíš srdcem?

Gábina: Mě se prostě líbí ten respektující přístup k dítěti a líbí se mi, že se ke každému dítěti přistupuje jak k individualitě, každý je jiný, podle toho je potřeba k němu přistupovat, dává se mu svoboda a vážnost, že se samo může rozhodnout a učí

se používat svoje dary, které má a rozvíjet je a to mě se třeba nedostalo...Kvůli tomu se třeba neumím dobře prosadit. Víím, že na základce mě učitelé hrozně jako sráželi, jo úplně klasická věta: „nemysli a dělej to, co my ti říkáme a prostě nepřemýšlej, ty nemáš jako přemýšlet....“ A to mi připadá úplně scestný, takovýhle přístup a já to odmítám, aby v tom moje děti byly vychovávány...

Jsem moc ráda, že jsi tohle tady zmínila, že je třeba nějaký pocit, co se táhne ze základky až do dospělosti...Myslíš si, že když dítě projde nějakým systémem výchovy, že ho to ovlivní?

Gábina: Jako stoprocentně, určitě. Je jasný, že pokud je to kvalitní zázemí doma, tak si myslím, že ta škola to dítě zas tak neovlivní. Jo ale je to tak dvě třetiny rodina a jedna třetina škola. Ale když ta rodina tomu dítěti nedá takový pevný základy a zázemí, tak pak ta škola už je třeba padesát na padesát nebo ti učitelé i převáží a já to takhle asi vnímám, nebo to i dedukuji z toho, co vidím kolem sebe a právě čím menší to je dítě, tak tím tě to víc ovlivní že jo ten systém..

Chápu. Když jsme trošku narazily na tatínka, tak je možné trochu popsat jaký je výchovný styl tatínka? Může to tatínek přijít říct sám, ale... 😊

Gábina: Styl našeho tatínka je autoritativní. Ale je fakt, že se to taky mění, stejně jako u mě, protože prostě že jo začínáš, první dítě a to je jako nebe a dudy, protože nevíš že jo...(respondentka má momentálně tři děti), nastavíš něco a pak zjistíš, že to vůbec nefunguje...Takže na začátku jsme byli autoritativní oba a nevěděli jsme co dělat, ale posouvá se to, já teda nevím, jaké jsou další styly výchovy, ale my prostě svoje děti milujeme a trávíme s nimi spoustu času.....

Co bys chtěla, abyste vašim dětem jako rodiče předali?

Gábina: Pro mě je nejdůležitější, abychom jim předali víru. Aby měli pevnou víru do života, protože já mám pocit, že nic jiného není důležitý.

Myslíš jako víru v Boha, nebo?

Gábina: No pro mě je to ta nejdůležitější součást a je to na jednu stranu to jediný, o co se jako můžeme opřít. I když tady my budeme i když tady nebudeme, tak ta víra, kterou my tady žijeme, tak ta je nejvíc, nic důležitějšího jim nechci předávat.

Hm, a když se zeptám na hodnoty, které byste jim chtěli předat?

Gábina: Aby měli sebe, jako sourozence vážně rádi, to vím, že jim opakuju pořád dokola, mě hrozně vytáčí, když se jako mezi sebou nemají rádi. Aby měly pevný sourozenecký a rodinný vztahy, nevím jaký ještě jiný hodnoty, je strašně důležitý si udržet rodinu a tyhle ty vazby no.

Jo děkuju, já vím, že..

Gábina: Ty jo, to jsou fakt otázky, to jsi mi měla dát dopředu, abych se na to mohla připravit!

Já vím, že to není jednoduchý na tohle odpovídat, ale já ti moc děkuju za tvou otevřenost, protože vím, že ani to není jednoduché, být takhle ke mně otevřená...

Gábina: Já ani nejsem výřečný typ, že sis vybrala zrovna mě...

Povídáš moc hezky. Je něco, co se ti vyloženě na montessori pedagogice líbí? Říkalas respektující přístup.....

Gábina: Rozhodně montessori pomůcky, konkrétně ta matika, mě to drilovali, ale jestli to chápu, to nikoho nezajímalo, já jsem byla jedničkářka a zrovna matika mi šla, ale jinak mi tohle přijde špatně. Mě se líbí tenhle styl, kdy to můžou vnímat smysly, projít si to, a opravdu to pochopit, tím pádem si to líp zapamatují.

Je tam něco, co ti nevyhovuje, nebo něco, čím si nejsi jistá?

Gábina: Možná když se dětem nechá velká volnost ve škole, ale hele já si to neumím představit, jak to ty děti zvládají, když pracují a fungují v tomhle systému, takže já to vnímám, že možná mi něco neseď, ale já tomu tak úplně všemu nerozumím, nemám to proniknutý. Jako neumím si představit, jak se to ty děti zvládnou všechno naučit, když se jim prostě nechává volnost a čas ....navíc jakoby mám pocit, že mě mrzí, že Anežka tam má tolik krásných pomůcek a když se jí zeptám, tak ona jich dělá minimum, že jako málokdy mi přijde, že dělá s těmi pomůckami, to mi přijde škoda, že to až tak nevyužívá no...Pamatuju si, že na mě v první chvíli zvláště působila elipsa. A to jsme řešili i s Tomášem, jako elipsa, co to jako je? Ale je fakt, že když jsem si jí potom jako párkrát prošla a vyzkoušela si jí tak ti to taky docvakne , že to

má smysl, že to to dítě zklidní, že se zaměří na jednu věc.....je fakt, že my jsme zas tady na to opatrnější..

A z čeho byl ten hlavní strach, nebo obava z té elipsy?

Gábina: No, že je to jako úplně něco jiného, než co jsme kdy viděli prostě a praští tě to do očí, když tam do toho prostoru přijdeš, víš? A právě dokud si to nevyzkoušíš, tak to nepochopíš na co to je.

Byla to nejistota..

Gábina: No a vůbec jako první dítě, máš chuť mít ten prostor tak jako zmapovanej, já nedokážu to dítě prostě odevzdat jako cizím lidem do cizího prostoru, já nevím, jestli sis, toho všimla, ale Anežku než jsme odevzdali k vám, tak já jsem byla vděčná, že jsem tam s ní mohla chodit. Když je tam něco cizího, neznámýho, tak tam jsou z toho obavy..

Mě by zajímalo, jaks to vysvětila Tomášovi, co to je ta elipsa apod., aby neměl ty obavy...

Gábina: No já myslím, že je má pořád, protože to nechce poznat, nebo asi ani nemá tu příležitost....

Tomáš: Nešel bych tam ani za zlatý prase!

Tomáši já bych tě sem tak ráda dostala k tomu rozhovoru! Mě baví ty tvoje připomínky, zas bych viděla mužský pohled na věc...

Tomáš: Já si třeba myslím, že jsou všechny montessori maminky pošahaný!

Hm, to je zajímavý, můžeš být konkrétnější? Jako obecně všechny matky z montessori? Tohle přesně jsi nechtěl vidět? (smích) V čem myslíš, že jsou pošahaný? Jenom tohle mi zkus odpovědět. Hele já jsem moc ráda, že jsi tohle řekl, mě zajímá tvůj názor....

Tomáš: Já nevím, jak ti to mám vysvětlit..

Jakkoliv...

Tomáš: Děti si můžou dělat co chtějí, jsou nevychovaný....

Máš nějakou vlastní zkušenost?

Tomáš: Vidím to kolem sebe.

Nebo to může být trochu i to, že jsi ovlivněný tím, co se říká, nebo ne?

Tomáš: No minimálně na dvou rodinách to vidím asi. Že ty jejich děti můžou všechno.....

Hm, hele a myslíš, že to je jenom problém té montessori pedagogiky, nebo že to bude i problém té výchovy těch dětí v rodině?

Tomáš: Asi i v tý výchově v rodině...

Vůbec tě nechci nikam směřovat, mě opravdu zajímá, jak to vidíš ty.

Tomáš: Já to mám tak, že nad tím vůbec nepřemýšlím, mě to jde jedním uchem tam a druhým ven, jako ať si to Gábina udělá, jak chce...

Důvěřuješ manželce ve výchově vašich dětí?

Tomáš: Jo asi....

Jo? Líbí se ti výchovný styl jaký má Gábina. Asi vnitřně s tím souhlasíš, nebo je něco, co ti třeba vadí?

Tomáš: Já myslím, že máme podobnej nebo stejnej výchovnej systém, já nesnáším, když si děti dělaj, co chtěj. Nebo třeba že někteří rodiče nechaj všechno děti vyhrabat a pak jdou a uklízej to po nich...

Hm, to je moc zajímavý co říkáš...

Tomáš: Já třeba nechápu, jak si Gábina může pamatovat, co bylo ve školce a pamatuje si nějakou špatnou věc, já si to vůbec nepamatuju, je pravda, že jsem tam moc nechodil do té školky, ale nemám žádnou špatnou zkušenost se školou a žádná dobrá mi ani nevystává, ale já jsem tam chodil asi na dopoledne před školou jo...

No hele a pořád jsem z tebe ještě nedostala, co to znamená, že jsou ty matky pošahaný. A to by mě tak strašně zajímalo!

Tomáš: No že vymýšlej pro ty děti furt všelijaký možný aktivity a prostě těm dětem všechno vymýšlej! To mi na tom vadí, že ty děti pak nejsou schopný si něco vymyslet sami.

Ty jo to je vážně zajímavý (Tomáš se najednou zvedl ze sedačky v obýváku a jeho žena na mě šeptem: „Hele už jde sem!“ Původně se rozhovoru účastnit nechtěl ☺)

Tomáš: Já to vidím, i mě to rozčiluje, jak Gábina musí jít v půl devátý řešit, co se bude dělat ve školce, co se nebude dělat, prostě mě to přijde, že je to až jako přehnaný těm dětem vymýšlet, co budou dělat.

Máš pocit, že ty děti pak nemají prostor pro svou vlastní fantazii...

Tomáš: Oni ani nemůžou, protože jim všechno vymýšlej tam, že jo...

To myslíš jako v té školce, nebo i mimo?

Tomáš: Asi v tý školce, nevím, mě to přijde prostě do školky takhle hodně zapojovat rodiče....

Myslíš, že to není potřeba

Tomáš: Myslím, že ne

Že by si to měl řešit pedagog a rodiče by neměli být do toho procesu vtahováni....

Tomáš: Neříkám, že úplně ne, ale tohle mi přijde, že to je až moc. Na můj vkus. Neříkám, udělat jednou za rok besídku, ale dělat den otců, den matek, den tamtoho, babiček....Že už je to takový...

Hm, zdá se ti to hodně prostě

Tomáš: Jo, já nejsem moc na takovéhle věci.

Jasně, vidíš to asi jinak. Co je pro tebe jako pro otce důležité ve výchově vašich dětí?

Gábina: Pozitivní vztah k práci, ne? To jsem ti neřekla, ale Tomáš bere děti k práci hodně...a je to dobře.

Tomáš: Já si s nima nehraju, ale dělám s nima. Hraní s dětma úplně nesnáším. Sednout si k dětem a hrát si něco...

A co teda děláš?

Tomáš: Třeba s nima rovnám dříví....Cokoliv na dvoře.

Gábina: Ještě ti Tomáš řekne, jaký byl jeho táta, jejich táta je vychovával montessori mi přijde, jak je všechno učil.

A jaký byl tvůj táta?

Tomáš: Nikdy nám nic neřekl, do všeho nás dokopal.

Že jste si to museli zkusit na vlastní kůži?

Tomáš: Jo, nechal nás natlouct hubu, všechno jsme si museli udělat. Třeba se mnou se učil matiku, krok po kroku vysvětloval a teď co bude...nevím, tak znova, pořád dokola, neřekl mi výsledek...

Co ty oceňuješ na výchově svého táty? Co si myslíš, že je pro tebe dobré jako pro člověka, co ti ten táta předal? Můžeš i maminka, pokud tě něco napadne.

Tomáš: To já si myslím, že u nás spíš vychovával ten táta teda, máma byla taková, nevím, šoupala nohama (smích).

Jakože on byl ten výraznější v té výchově?

Tomáš: Určitě, on byl s náma doma furt, protože podnikal, tak byl doma a vedl nás k té práci, jak se co má dělat...s tím pak souvisí mraky věcí, že jo.

Gábina: Prostě vážít si věcí, mě se líbí, že jejich táta má jako fakt pevně daný hodnoty, má to nějak srovnaný, ustálený a umí to předat, právě vztah k práci pozitivní, vážít si věcí, úcta k lidem, já si ho prostě strašně vážím, jako člověka, osobnosti. Je ten tahoun té rodiny, čestnej, pravdivej.

Tomáš: Všechno na rovinu, žádný manipulace. My jsme mohli dělat všechno, nikdy nám nic nezakazoval.

Vážně?

Tomáš: My jsme byli tak vychovaní, že jsme ani nedělali žádný kraviny. Věřili nám, dali nám tu možnost nějakého rozhodnutí.

Mě se Tomáši líbí, že říkáš, že s holkami aktivně doma pracujete, protože málo otců má na tohle v dnešní době čas, málo tatínků tohle dělá a já si myslím, že holky si budou jednou dobře pamatovat, že s nimi táta nosil dřevo apod. a o tom to podle mě je...

Tomáš: No, protože to bys byla i otrok těch dětí, kdybys pořád vymýšlela, co mají dělat.

Gábina: Tomášovi i asi moc vadí to, že kolem toho montessori je hodně rodičů, kteří jsou přehnaně zaměřený na to dítě a právě je chtějí jako dohnat do nevím čeho, hledají pořád nějaké novinky, zlepšováky, chodí na milión kroužků.....Vnímáš, že kolem toho montessori je to tak, že je tam několik rodičů, který chtějí být spíš zajímavý a ani jim nejde tolik o dítě.....Ale já ti chci říct, proč jsem nechtěla dát Anežku do školky tady u nás, protože když jsem viděla na vystoupení na jarmarku děti ze školky, jak vystupovaly a jak na ně ředitelka tady řvala a pak mi řekla, že vybrala jen ty nejlepší děti a takovýhle řeči měla a jak je buzerovala! No tak jsem si říkala, že je tohle zbytečný...

Tomáš: Víš, proč jsme dali děti do montessori školky? Kvůli tobě a Marušce.

Takže je pro vás nejdůležitější člověk, víc než ten systém?

Gábina: Určitě.

A ještě Tomáši mi prosím tě řekni, co by školka měla dítěti přinést?

Tomáš: Já si myslím akorát, aby se naučily fungovat v kolektivu, jinak si myslím je to k ničemu...když teda mají normální rodiče a věnují se jim, že jo. Pokud jsou celý den v práci a nemají na děti čas, tak co z nich pak může vyrůst? Pak možná potřebují školku, kde jim něco vstípí, že jo.

Zvolila by si pro další dítě montessori školku?

Gábina: Asi jo, ale proto, že je to momentálně to nejlepší, co mi Vlašim může nabídnout. Ale až půjde Maruška do školky za ten rok a půl do školky, tak nemůžu říct, že to tak bude, kdyby mi přišla fajn školka v Chotýšanech, tak tam dám malou taky.

Takže to není vyloženo o montessori systému.

Gábina: Asi úplně ne. Ale když to jde ruku v ruce, pravidla, dobrá učitelka....tak to funguje.

Napadá vás ještě něco k tomuto tématu?

Tomáš: Nic ti nepovím. Já už nic nevím.

Rozhovor 5)

Mě by zajímalo, jaké bylo tvoje dětství?

Já jsem od ségry čtyři roky a čtyři měsíce mladší a já jsem byla ta, která si mohla dovolit to, co ségra ne. Tak jsem to na ně zkoušela a oni si se mnou někdy nevěděli rady, tak i ustupovali. Nebili mě, nepamatuju si, že by nějak extra křičeli, nebo spíš domlouvali, a když už jsem třeba dostala facku za něco tak to už jsem byla spíš v pubertě a to už muselo být něco extra, když už si mamka nevěděla rady a to můžu říct, byla třeba jedna facka, kterou si pamatuju, ale spíš jsem byla takový rozmazlený dítě, bych řekla.

Co se ti na tom tvém dětství líbilo?

Ale třeba mi hrozně chybělo to, že jsme nejezdili na dovolený, nebo takový ty společný zážitky, třeba jsme nikdy nepouštěli draka, takový ty obyčejný rodinný věci, tak to mi jako dost chybělo. Mamka šla brzo do práce, tak nás často hlídala babička, pamatuju si ty útržky, jak jsme děti jezdily avíí do Louňovic do školky a z té školky si pamatuju stres, třeba když jsem se jednou počůrala, tak na mě všechny děti u převlíkání koukaly, tuhle situaci si dodneška pamatuju. Ne moc respektující přístup...

Fakt si to pamatuješ takhle z toho dětství...

Jako přesně, třeba když jsme měli besídku, a před těmi rodiči to byl stres, nebo to moje počurání....nepamatuju si hezký věci, nebo když jsme šli na procházku a já natrhala mamince nějaký kytky a dostala jsem vynadáno, že se to nesmí trhat...jo jenom takový útržky. Ale říkám v dětství mi chybělo společné trávení času. Vzpomínám, když nás taťka vzal na sáně a jezdili jsme po sněhu, nebo třeba Vánoce moc hezký...spoustu věcí pro nás dělali, ale říkám, třeba ty dovolené no, třeba když všichni jezdili pravidelně na hory, nebo pod stan, obyčejný věci, ale mamka vždycky říkala, že než aby vybalovala a zabalovala, tak byla radši doma. Nebo jezdila spolu s taťkou, třeba když měl taťka zájezd od práce do Chorvatska a nás pak třeba dala k babičce. Na první společný dovolený jsme byli, až když mě bylo dvacet, jeli jsme do Chorvatska.

Jak jsi to vnímala jako dítě?

Já jsem to jako dítě asi nevnímala, protože....no asi spíš, když jsem byla dospělá. Toho draka vždycky říkám mamce neodpustím, tak mi ho pak i v dospělosti koupila (smích), že ho budeme pouštět, ale jako vesměs nemůžu říct, že jsem nějak strádala. Svým způsobem jsem byla jako šťastná i ve vztahu s tou ségrou i když si vzpomínám, jak ta ségra protože byla starší, tak jak mi s partou utíkali, třeba mě i někde zavřeli a to v sobě taky mám a dneska mi ta ségra řekne, že je jí to hrozně líto, ale v tu dobu si to jako neuvědomovala, ale dneska to vidí ....

Hele a myslíš si, když takhle říkáš ty zážitky z dětství, že to může ovlivnit člověka do dospělosti?

Asi jo, protože já se i snažím s těma mýma holkama, abychom byli i s Láďou spolu, jako celá rodina, o to se snažím, aby ty holky měly ty vzpomínky s námi, protože hračky a dárky, to je pomíjivé...

A co se ti líbilo na výchově tvých rodičů? Co jsi třeba měla ráda?

Co jsem měla ráda? To jsou otázky těžké ☺. Víš, že vůbec není jednoduchý se takhle vrátit a vzpomenout si?

Rozumím. Nebo co sis ty přinesla do tvé výchovy s holkami od tvých rodičů. Jestli tě něco napadá, nemusí, to jen zkouším.

A ještě bych si vzpomněla, co mi vadilo, že třeba naši nedávali najevo tu lásku. Že jsme se třeba jako neobjali, nedali si pusu, ale to si myslím, že třeba mamka má i od svojí mamky, že třeba babička má šest dětí a je taková chladná, jako ona je má všechny ráda, ale neprojevuje najevo ty svoje city, takže to mi třeba vadilo, že i teď kolikrát když je nějaká situace tak to jsme obě dvě zkoprnělé, že mi přijde nepřírozený jí obejmout a dát jí pusu, že to nejde. A to holkám denně říkám, že je miluju, objímám je...u našich mě to hrozně mrzelo. Ale věřím tomu, že oni za to nemůžou, že to mají od svých rodičů, dřív se hrozně pracovalo, nebyl na to čas, ani to nebylo běžný, nebo já nevím.

Tohle se teď snažíš dělat jinak...

Jakoby dohánět, aby to pro nás bylo přirozený. Víš já nemůžu říct, že by moje dětství bylo špatný, chodili jsme třeba často do lesa, u babičky byla zvířata víš, a já vím,

že se snažili, ale prostě v té hlavě mi to nějak nezůstává, víš...nebo třeba fotky, já vůbec nemám z dětství fotky. Mám jednu fotku z kočárku, když jsem se narodila a pak jednu u fotografa v roce, ale jinak ne. To mi chybí, nemůžu se podívat, jestli jsou mi holky podobný apod. Naši říkají, že to se dřív nedělalo, ale já nevím, jestli to pro ně bylo pohodlnější, nebo co.

Ted' hodně přeskočím, ale jak ses dostala k montessori pedagogice? Přemýšlelas o alternativním směru, nebo jsi to znala....

Dostala jsem se k tomu přes sestřenku, která hledala školku pro dceru, nejdřív byly v Louňovicích, tam to bylo špatný, tak jí dala sem, i když říkala, že když tě poprvé viděla, tak se zhrozila (smích), že tě neznala a nevěděla, komu to dítě předává, ted' se tomu zpětně směješ, ale přes ní jsme se k tomu dostali a pak jsme šli k zápisu, První rok nás nevzali, takže jsme šli k Lence do Spolkového domu na ten rok a Terezce bylo tři a půl roku, moc se jí tam líbilo. A po roce se dostala do školky. S druhou dcerou jsem začala dřív a dělám pomůcky, vyrábíme, stahujeme, holky se těší na každou novou pomůcku, milujou to, hltají to...

Takže určité pomůcky jsou jedna z věcí, která se ti na téhle pedagogice líbí.....

Líbí se mi, jak se tam pracuje a jak ta Terezka to hezky přijala, nenásilně, přirozeně, i s dětmi s Lenkou, všechno nám ukázali, i tu elipsu že jo tu jsem do té doby neznala.....

Říkáš to nadšeně, byly tam i nějaké obavy? Něco, z čeho jsi neměla dobrý pocit?

Já jsem to přijímala tak, jak to je, byla jsem tomu otevřená, obavy asi ne, spíš jsem byla přesvědčená, že je to pro tu Terezku to nejlepší. Že jsme věděla, že pro ní nechci tu klasickou školku...

Z jakého důvodu ne?

Terezka je dost stydlivá, má problém navázat na cizí lidi, má ráda prostě svoje lidi svoje prostředí a má problém se někde prezentovat a styděla se hodně do té doby. I s tou Lenkou měla problém i po roce jí podat ruku, kroutila se u toho.....tak si myslím, že tenhle menší kolektiv a ten respektující přístup byl pro Terezku prostě nejlepší. Já

jsem viděla na ní, že to prostě funguje, že chodila spokojená a to pro mě bylo důležitý, že z toho sama měla dobrý pocit.

Co ještě se ti líbí na montessori pedagogice?

Ten přístup všeobecně, i to, že si děti nesou odpovědnost za to, co udělají i špatně i dobře, že to je jejich odpovědnost potom, nesou ty důsledky. I jak se s dětmi pracuje na projektech, jak se spolupracuje s rodinou, to se mi moc líbilo. Já jsem třeba nadšeně sledovala v šatně témata dne, četla jsem si projekty, fotila jsem si to a byla jsem nadšená z toho a bylo mi líto, že jsem to jako malá nemohla takhle zažít taky. Ty výrobky, to jak děti pracují, jak si všechno osahají, jak to můžou prožít...

Takže je to jiné, než jsme zažívali my myslíš.....

Určitě.

Když Terezku svěřuješ někam, nebo někomu, děláš ten první krok, co jako matka musíš vědět, abys byla v klidu.....

Aby to i ta Tereška přijala i ty lidi, i to prostředí. Aby tam chtěla být, aby tam chodila ráda, pak jsem měla obavy, jak vás bude přijímat, ale pak když jsem zjistila, jak se na tebe nabalila, tak pro mě to bylo hrozně důležitý, že tam má ten pocit bezpečí, že se na tebe může spolehnout a vám jsem prostě důvěřovala, že to s těmi dětmi myslíte dobře, že jsem neměla obavy. I proto mi pak bylo hrozně líto, když jste odešli (smích)...

To se omlouvám 😊

Ale dávala jsem jí tam v pohodě, protože vás i prostředí přijala a pro mě je důležité, když se ta Tereška cítí dobře a bezpečně a má z toho radost. Z toho dne chodila nadšená a ukazovala mi, co jste dělali a doma jsme museli chodit po elipse, že si to všechno užívala mi tak jako přijde a to je pro mě důležitý, ty její pocity.

To je super. Ještě by mě zajímalo, zda tvé okolí přijalo rozhodnutí pro montessori školku, nebo k tomu měl někdo nějaké připomínky?

Můj manžel věří, že co já vyberu, to je pro ní dobrý, takže za tím stojí, neměl jedinou poznámku, připomínku. Naši to nijak nekomentovali, přijali to, protože vědí, že děláme pro ty děti to nejlepší, co můžeme...Spíš, když jsem někde byla, na pedikúře, nebo sestřenky co o tom nic nevěděly, tak jakoby měly řeči o nevychovaných dětech,

ale když jsem se jich zeptala, jestli se tam byly někdy podívat, tak ne, takže jsem to vyslechla a nechala jsem to být, řekla jsem jen že každý máme jiný názor, každá dáváme děti tam, kde si myslíme, že je to pro ně nejlepší a tím jsem to uzavřela.

Neovlivní tě to?

Ne vůbec, i když mi to ty lidi říkají třeba o škole tak já se nenechám tím ovlivnit, já vím to, co sama chci a potřebuju vědět a to je pro mě důležité.

Co by měla školka dítěti předat?

Terezka by měla být trochu sebevědomá, měla by umět říct, pokud se jí něco nelíbí, tak že to nechce, určitě by mohla mít nějaké vědomosti, co by mohla do té školy potřebovat.

Máš pocit, že tohle Terezka získala?

Určitě se mi zdá, že Terezka roste před očima, že udělala velký kus práce, už se tak nestydí, i někdy mluví nahlas někde, mám z ní velkou radost, je to na ní vidět, že udělala velký kus práce od té doby, co do školky přišla. Dokáže říct, co se jí nelíbí, nějaké vědomosti má určitě taky a je sebevědomější a jistější ve věcech ve kterých potřebuje.

V čem je důležitá předškolní výchova, co dítěti přinese?

Určitě děti potřebují být v kontaktu s dětmi. Potřebují se otrkat ať už v tom dobrém či špatném. I to špatný mu dá nějakou zkušenost. Myslím si, že je potřeba, aby děti do školky chodily alespoň rok před školou, aby se i něco naučily trochu.

Jaké vlastnosti či jaký charakter bys ráda viděla u pedagoga svého dítěte?

Já u toho člověka sleduju i to, jak se chová ke svým dětem, jak mluví s tebou, jestli je slušnej, že vím, že tam pak někde se svými dětmi se chová ohleduplně a mile. No, jako ty třeba.

Děkuji, to musím říct mému vedoucímu práce samozřejmě ☺. A jak by se měl chovat pedagog k dětem?

Citlivě. Vadilo by mi, kdyby se na ty děti křičelo, nebo kdyby je někdo třeba plácnul, nebo je někdo zesměšňoval, i třeba to, že se někdo třeba počurá, tak tady se

to udělá tak, že se dítě odvede od těch dětí a nikdo o tom ani neví, nedají tu chybu najevo před všema, ale přejde se to a vyřeší se to v klidu v soukromí. Vadilo by mi, kdyby se to dítě shazovalo před ostatními, kdyby se mu sráželo to sebevědomí, kdyby ho učitel zesměšňoval. Kdyby se tam necítilo bezpečně. Tady je dobrý, že máme k těm dětem přístup, můžeme do třídy jít, podívat se není to, jako že se zavřou dveře a nikdo nás nepustí a nevíme...Že fakt jako můžeme číst a můžeme mluvit s těmi učitelkami.

Jakou má výchovu tatínek?

My se snažíme všechno řešit v klidu, Láďa vyjede dřív, nemá trpělivost, ale zásadní věci se snažím řešit já, aby i holky mohly najít řešení, jako snažíme se, není to ještě ideální, ale jde to postupně...

Mě se moc líbí, jak o tom přemýšlíš...

I jsem si zaplatila nějaký kurz Výchova nevychova, po internetu víš, nebo tak, jo kolikrát vytáhnu vařečku a ukážu jí holkám, ale nedám jim samozřejmě, to je jen moje nezvládnutí a já vím, že je to rychlé řešení, které k ničemu není. Láďa je určitě ten, co zakřičí dřív, vyjede dřív, nebo některý jeho připomínky prostě, to mu říkám, že to si má nechat...

Řešíš to s ním hned, nebo si ho vezmeš někam stranou?

No právě že někdy na místě, pohled někdy stačí a pak když jdou holky spát, tak mu řeknu, že by příště mohl jinak, nebo to spíš nechat na mě...Ale říkám, máme spoustu toho, na čem zpracovat....

Ale přemýšlíš o tom, to je fajn, ono je hodně těžké lámat to, co máš naučené...

Jo je to běh na dlouhou trať, musím nejdřív makat sama na sobě.

Ty jsi báječná montessori matka!

To víš, že někdy ujedu a funguju s dětmi za odměnu, ale to je špatně, holky pak hned řeší co za to! Vědí to a zkouší mě.

Druhá dcera jde také do montessori školky?

Ano.

Ještě bych od tebe chtěla slyšet jednu, dvě, tři věci, jak chceš, které budou charakterizovat to, co je ve vaší výchově v rodině nejdůležitější.

Chtěla bych, aby ty holky věděly, že nám můžou všechno říct, aby měly pocit bezpečí, aby dokázaly říct ne, to se mi nelíbí i cizím lidem, aby byly šťastný, aby měly ze života radost, aby věděly, že je rodiče milují, aby měly hezké vzpomínky a ne jen takové útržky jako mám já, to nemyslím nijak špatně.

Chceš ještě něco dodat?

Já jsem prostě hrozně ráda, že jsem na to narazila a že tady taková alternativa v té Vlašimi je a jsem za to hrozně šťastná, že to těm dětem můžu nabídnout a jsem přesvědčená, že to je pro ně to nejlepší co, tady v našem městě je. Nebo i všeobecně jsem moc ráda za to vystoupení z toho klasického školství, nebo z té klasické výchovy, co tu prostě několik let je a nefunguje to. Jsem ráda, že to tady ty matky před námi tak těžce vybojovaly. Za to jim jsem hrozně vděčná, že to funguje. A hlavně hrozně za tebe, že jsi tam k té Terezce prostě byla.

Znovu děkuji

Za tebe jsem moc ráda a doufám, že i tu Barunku tam ještě potkáš.

Moc děkuji za rozhovor

Rozhovor 6)

Rozhovoru se chtěli účastnit oba rodiče.

Jsem moc ráda, že vás tu mám oba. Dnes začnu1 netradičně, moje první otázka bude, proč právě montessori? Jak jste se k ní dostali?

Zdeňka: Asi na angličtině, tam e podepisovala nějaká petice o montessori, tak to bylo poprvé a pak jsem chodila do herny s Markétkou. Před tím jsem o tom neslyšela nikdy a nenapadlo mě, že existuje ještě jiná verze vzdělávání, než to, co jsem zažila já.

Hm, a co jsi zažila ty? Když jsi mi takhle hezky nahrála..

Z: Klasický vzdělávání

Pavel: Státní model...

Můžeš mi malinko napovědět, trošku přiblížit to tvoje dětství? Co tě napadne.....neboj se, opravdu můžeš být klidně otevřená ke mně...

Z: Né, tak moje dětství bylo docela dobrý, nevidím tam nějaký....nevím, vůbec nevím, co mě napadne, když se řekne dětství. V podstatě šťastný dětství, asi nic zásadního jsem nezažívala....

Chodila jsi do školky?

Z: Ano. A to si nepamatuju školku. Já jsem byla pořád nemocná a chodila jsem až posední rok, protože jsem měla pořád nějaký zápal plic, a to jsem tam chodila málo, mamka se mnou byla doma, než jsem šla do školy, takže si moc nepamatuju. Pamatuju si ze školky, že nám chtěli ustříhnout jazyk, když jsme zlobili (smích)

Fakt? Tohle si pamatuješ?

Z: Ano, to si pamatuju, takhle velký nůžky. Ano, tenhle zážitek mám ze školky.

Hm, tak to je zajímavé tedy...Můžeš mi prosím říct, jak teď jako dospělá vnímáš výchovu svých rodičů?

Z: No, úplně s ní nesouhlasím teď, s výchovou mých rodičů.

Můžeš být trošku konkrétnější?

Z: No myslím si, že byli ostrý, že jsme nemohli mít svůj názor.

V jakých situacích třeba?

Z: No, co řekla maminka a tatínek, to bylo svatý a když se nám to nelíbilo, tak jsme hned dostali. Prostě byla určitá pravidla, přes která nic nešlo. Ale myslím, že jsme fakt byli dost vycepovaní. Myslím, že až moc.....

Můžeš mi říct, jak jsi to vnímala jako dítě?

Z: No, byla jsem poslušná.

Pavel: To dítě má nastavený mantinely a v nich funguje, to až pak zpětně vidí....

Z: No, nemohla jsem....myslím, že jsme měli dost sklopený uši a kdo ne, tak dostal. Pro ránu se nešlo úplně daleko u nás.

Takže když by mě zajímaly tvoje pocity, mohl tam být třeba strach, nebo něco jiného?

Z: Asi někdy jo, když byl nějaký průšvih a mělo se jít s pravdou ven, ale já jsem nebyla až tak...no hodně tvrdý byli třeba n bráchu, to bylo hodně, to bylo dost.

Brácha je nejstarší?

Z: Brácha je nejstarší. Tak ten byl hodně tvrdě vychovávanej, my holky pak už tak ne. Ale jo, ale věděli jsme všichni, že jsme tak jako vyšlapovali. Že jsme si nedovolili a teď když Markétka mi něco říká a diskutuje, tak mamku úplně bere čert, že si dovolí se mnou diskutovat.

To je zajímavé

Z: Tak takhle jako jo, ale já si myslím, že takováhle výchova šla plošně po celé republice.

Mě teď zaujalo, jak jsi říkala, že tvoje mamka to měla nějak a ty už to máš teď ve své výchově jinak, tak co myslíš, že způsobilo to, že se chceš chovat jinak k těm dětem?

Z: Protože jsem nechtěla, aby ty moje děti tohle zažily. Co mě teda potom hodně nakoplo do toho montessori a do té školky, je to, že já jsem byla strašně vystresovaná ze školy. Já jsem nenáviděla školu, jako celoživotně bych tak řekla.

Co vyloženě ti vadilo?

Z: Já mám spoustu historek, které mi vadili (Respondentka se často směje, přijde mi, že je to takový ten smích zakrývající tu bolavou pravdu, že mi to hodně vadilo a ubližovalo). Třeba si vzpomínám, že mě učitelka tahala za culík, když jsem se třeba otočila, nebo když si mě ve druhé třídě vzala na klín a řekla: „Ty chudinko, ty hrozně zpíváš“

Jak ses cítila v té chvíli?

Z: No hrozně.

Co to bylo za pocit?

Z: Ponížení. Hlavně si tohle pamatuju z prvního stupně. Z druhého už né.

Máš pocit, že tohle člověka může ovlivnit jako do budoucna? Na celý život?

Z: Jo. Řekla bych, že jo.

Když mluvíš o učitelce, tak by mě zajímalo, jaký by měl být pedagog?

Z: Tak mě se líbí takový ten partnerský vztah, že mám pocit, že se na ní nepodepíše.

P: Přirozená autorita. Že tam nějaký pravidla jsou, ale že to není, že jsou za to nějaký tresty, je to kamarád, zároveň vůdčí osobnost přirozená, někam to dítě směřuje, ale není to na té úrovni o tom stresu. Já jsem měl taky stresy ve škole, mě stresovala čeština, diktát byl stres. I kdybych to uměl, tak to prostě nenapíšu.

Hm, napadá vás ještě něco k tomu člověku, pedagogovi, kterému svěřujete své dítě? Co všechno by takový člověk měl mít?

P: Tak asi svěříme dítě někomu, koho známe.

Takže je pro vás důležité vědět, že ho znáte.

P: Musíme ho znát, musíme vědět že se o děti postará, že s nima bude komunikovat...

Je něco, za co jsi ve výchově tvých rodičů vděčná? S čím pracuješ ve své výchově?

Z: No někdy dostanou na zadek, ale je to minimálně, tak to je někdy rychlejší ruka, než mozek, tak to na sebe nejsem hrdá, spíš Petr dostane než Markétka, ale říkám, si, že jsem jenom člověk....

P: To je fakt minimálně.

A co se ti líbilo?

Z: Když jsme si něco řekli, tak to platilo. Že nám věřila a my jsme museli všechno dodržet, říkala, až mě zklameš, tak pak ti všechno zakážu. Tak to se snažíme hlídat, že co se slíbí, to se udělá.

Můžete teď popsat sami sebe? Jak s tím dítětem fungujete, jaký je váš výchovný styl?

P: Já jsem důsledný. Snažím se důsledně dodržovat pravidla, co jsme zavedli. Snažím se být kamarádský s nima, snažím se je učit, je vzdělávat, v tom se jakoby vidím, různýma hrama, tak to mě baví, vedu je k respektu v rámci možností....

Co je pro vás jako pro rodiče důležité? Jaké hodnoty chcete dětem předat?

Z: Hodně lásky. O to se teda snažíme, myslím si, že jsou snad hodně zahrnutý láskou. Od palců až po hlavu. Potom teda slušnost, zatím nám to snad vychází, to se může klidně někdy zhroutit, ale myslíme si, že to hlavní je láska, takové to domácí teplo, o které se snažíme. Myslím, že se jim dost věnujeme i co se týká volného času a tak, tak se snažíme no.

P: Všeobecný rozvoj aby děti měly.

Z: Jo o to se Pavel hodně snaží, ale jako s mírou, třeba poznávání republiky a tak jako hrou.

To já myslím, že je super, to kdyby se mnou někdo někdy dělal, tak bych možná ten zeměpis i uměla:-)

P: No mě to hodně baví, já jsem říkal, že kdybych skončil s prací, tak ze mě bude učitel. Hodně se dětí ptám, někam jedeme a já se ptám, jestli si pamatují, co jsme si o tom měště říkali a tak. Hodně počítáme, slovní úlohy, co jako vznikají ze života....

Chtěla ty jsi něco říct k té výchově, jak ty vychovááš své děti?

Z: Tak taky se snažím, ne tak jako Pavel, ale v tom...

P: taky je vzděláváš, každý svým pohledem, ale..

Jste jednotní ve výchově?

Oba: Jo to určitě. Jo.

Z: To bych řekla že nám tohle zaklaplo úplně krásně..

P: Úplně přirozeně..

Myslíte si, že je ta předškolní výchova důležitá? Ty jsi říkal, že si na ní nepamatuješ

P: Já jo.

Ty si pamatuješ?

P:Jo, já jsem ještě i dojížděl, vstávali jsme v půl páté ráno a jezdili jsme vlakem. I školku si pamatuju.

A co si pamatuješ?

P:Pískoviště. Stavěli jsme tam hrady a chodili jsme na procházky a cvičili jsme tam a vím, že jsme ještě měli takové ty bílé nátělníky...a vím, že jsme se strašně těšili, kdy jsme chodili domů po obědě.

Jasně, ten pocit poo

P:Jojo, kdo byl poo, ten byl nejlepší, to si pamatuju. Pamatuju si místnosti, kde se hrálo a spalo, měli jsme takové velké kostky....

A celkový pocit z té školky?

P:Kladnej, jo já jsem v poho.

Proč je teda předškolní výchova důležitá podle vás?

Z: Dítě poprvé přijde do kolektivu, učí se chovat ke kamarádům.

P: Musí si samo vybudovat nějaké postavení v rámci té společnosti. Dělá si sociální návyky a samo se osamostatňuje, že jo.

A je tohle i vaše očekávání toho, co by to dítě mělo ve školce mít, nebo je ještě něco, co byste chtěli?

P: tak samozřejmě se tam jinak učí než doma, je to zase jinej úhel pohledu. Určitě je tam nějaký prvek vzdělávání toho dítěte

Když Markétka nastupovala do té školky, tak co pro tebe bylo důležité při tom nástupu, když jsi jí tam poprvé dávala..

Z: Markétka tam byla šťastná teda, jako nestalo se mi, že by to co se předtím, ona chodila předtím do Louňovic na rok, a tam se mi i stávalo, že tam nechtěla a plakala a třeba ve Vlašimi se mi to nestalo. Možná je to tím, že byla už starší, ale ve Vlašimi byla strašně spokojená.

Hm, proč jsi jí přendávala z těch Louňovic?

Z: No chtěla jsem zkusit Montessori...

Tam už jsi vyloženě šla za tím systémem. A když jsi šla na tu Vorlinu, tak to už jsi něco o této pedagogice věděla?

Z: To už jsem něco věděla ze Světýlek, jak to probíhá, ty hry...

Co tě na tom lákalo nejvíc?

Z: Mě se hrozně líbil ten nenásilný logický přirozený princip vzdělávání. To se mi strašně líbilo.

Brácha pak taky nastoupil...

Z: Jo, měla jsem jasno, nic jiného jsem ani nezkoušela.

Co se vám líbí na Montessori pedagogice?

Z: Ta přirozenost toho vzdělávání. Že se jim to nenutí, oni to sami chtějí.

P: To že se tam k poznávání může používat víc orgánů, můžou si to osahat...je to dobré k pochopení té věci. Není to jen čistě teď se sčítá, ale je to širší kontext. Je tam v tom vzdělávání obecně míň stresu. Já si vzpomínám na svou školu a tam byly předměty které mě nestresovaly a pak byly ty co mě stresovaly neskutečně.

Říkáš předměty, ale je možné, že tu hraje velkou roli pedagog?

P: Je to tak, že, když jsem měl matematiku, tak jsem byl v pohodě a dostal jsem pak učitelku, se kterou jsem si nasedl, a tam najednou byl stres i v té matice jo...Takže i když bych si myslel, že mě matematika nebude stresovat, tak mi dokázala, že mě vystresuje.

Jaká byla výchova tvých rodičů?

P: Já myslím, že já mám kladný vzpomínky, táta byl důslednej, posouval mě dál, učil mě dopředu, já to dneska taky dělám dětem, pořád je tlačím někam dál (smích), ale co si pamatuju negativního je to, že když táta něco dělal, tak mě k tomu jako nepustil.

Hm...

Jo, měl pocit, že to udělá líp, že já to neumím, což dneska já úplně nenávidím a naopak se snažím ty děti k sobě jako brát, ať to oni dělaj a vnímám prostě to, že tohle aplikovat nechci, tak jak jsem to měl já.

Mě zaujala jedna věc, říkáte, že něco děláte jinak a že vaši rodiče už by v nějaké situaci neměli tolik trpělivosti jako vy, tak nemáš někdy Zdeni pocit, že je těžké si to ustát, když je nějaký konflikt s dítětem a zároveň tam stojí ten rodič...?

Z: No já v tu chvíli bojuju proti mamce, ne proti dítěti a musím říct, že v tu chvíli jí dokazuju, že jí za pravdu nedávám. Myslím si, že ještě i víc, aby viděla....protože jsem jí to i vytkla, že nás mohli vychovat jinak. Myslím si, že nejsme ani ségra ani brácha moc průbojní, nebo...I když teď už jsme trošku starší a život nás malinko naučil.....

Teď se musím zeptat, jestli to chápu dobře, můžu se domnívat a je to tvůj pocit, že pokud je ta výchova tak autoritativní, tak se ty děti nemůžou tak projevit a můžou být opravdu i zakomplexovanější...

Z: Já z mojí rodiny z toho takový pocit mám. My jsme byli tak autoritativně vychovaní, že a nechci to říct blbě, ale že jsme se jako trochu báli táty. Mě teda nemydlil, já byla trošku mazánek, ale na bráchu byl jako pes a ségra si taky prošla svoje, ale když byl táta, tak jsme byli všichni jako v pozoru. Takže to bych nikdy nechtěla docílit, aby měly moje děti někdy takovej pocit...bacha jde táta! Byl tak hodně autoritativní, že to není dobrý pro život, že pak máš furt respekt z autorit. Já než bych někdy řekla svůj názor, tak šéfovi radši odsouhlasím cokoliv. Opravdu, musím říct, že jo, že nejsem vůbec průbojná.

Je možné, že Montessori pedagogika nějak změnila tebe jako mámu? Nebo i Pavel může říct...

Z: No určitě, že se snažím ty děti vychovávat jinak.

Myslíš, že kdybys ten systém nepotkala...

Z: Myslím si, že bych byla trochu jiná. Musím říct, že mě hodně ovlivnili ti rodiče kolem Montessori a když vidím, jak oni mluví s těmi dětmi, tak to mě strašně ovlivňuje, jak je někdo trpělivý...

P: To respektování, jako mě to přijde, že bych se takhle k dětem choval stejně, ale některé věci by mi nedocvakly.

Z: Já ze sebe mám strach, já myslím, že kdybych to Montessori nepotkala a to respektování, že bych bohužel převzala ten model mých rodičů. Myslím si to o sobě, jo, že se prostě musí poslouchat, vůbec by mě to nenapadlo, takovej ten partnerskej vztah jsem si do té doby neuměla představit. To jako fakt ne. Já jsem koukala, že to jde i jinak, to jsem netušila. Takže bych to asi přebrala po mých rodičích. Já určitě.

Já ti rozumím. Měli jste problém, s rozhodnutím Montessori cesty? Vadilo to někomu?

U nás to vadí oběma, ne že chodí do Montessori, ale že jsme tak hodní, tak měkký. Mamka mi to řekla tisíckrát a mamka dokáže na děti vystartovat a dát jim na zadek a já bych to neudělala a já jí nepodreju, ale vaří se ve mě krev.

A neřekneš jí to?

Z: Ne. Takovej já mám z ní respekt.

A pere se to v tobě?

Z: Pere hrozně. Ale za prvé mi řekne, že jestli se mi to nelíbí, tak tu nemusí být a ...

P: Já jsem jí to párkrát řekl, ale nikam to moc nevede, musí se to prodiskutovávat....

Z: A mamka to pak řeší se mnou, ještě u toho brečí, ale nepobere to....

P: Já se ozvu, mě to vadí....

Z: Já se neozvu. Děti zlobily, ale já bych to řešila jinak, ale nedovedu za ní dojít a říct jí, takhle ne....

Je něco, z čeho máte obavu v Montessori systému?

Z: Obecně si nejsem jistá, s jakými výsledky Markétka vyjde.

P: Tak to se nebojím. Já tomu věřím. Ale já osobně se bojím, že Montessori má špatnou nálepku a přitahuje k sobě lidi, kteří si myslí, že je to spíš pro pomalejší děti, pro děti s odkladem, místo aby to bylo pro špičkové děti.....

Z: Myslím, že to je problém Vlašimi.

P: možná by pomohl nějaký vstupní poplatek. Tisícovka měsíčně a rodiče si rozmyslí, zda je to to, co opravdu hledám a jsem ochoten si připlatit, nebo ne. Malý vstupní prvek, který odradí ty, co to považují za odkladiště dětí.

Z: A ještě mám obavu z toho vyčleňování z toho okolí. Takové to vyčleňování. Jako ty co jsou Montessori.

Je něco, co byste mi řekli na závěr?

P: No já doufám, že se nám to v té Vlašimi povede změnit.

Rozhovor 7)

Jarko, protože jak už jsem zmínila, беру to trošku ze široka, tak mě určitě bude zajímat i tvé vlastní dětství. Mohla bys mi ho trošku popsat? Máš otevřený prostor....

Nevím úplně odkud to uchopit. Řekla bych, že je to podobné tomu, jak žiju teď, co tam bylo zásadní, že tatínek doma nebýval, nebo hodně málo, zpočátku jezdil na víkendy, pak jezdil jednou za čtrnáct dní na čtyři dny, takže to bylo hodně na mamce. A co já takhle zpětně vnímám, protože tímhle jsem se musela v rámci všech možných kurzů zabírat, je vlastně výchova k docela velké zodpovědnosti. Úplně od mala. Mám jednoho o čtyři roky mladšího bráchu, toho jsem prostě nafasovala. Mamka chodila brzo do práce, takže já jsem se musela postarat a to už od nějaké druhé třídy komplet, ještě jsme chodili na autobus, jezdili jsme do školy, v zimě v létě...takže jako přijde mi, že tohle pro můj život bylo úplně určující a to co mi v tomhle přišlo takový výstižný, kdy mi sestřenice, která je o tři roky starší a já jsem si pak ten papírek schovala, to jsem byla asi ve třetí třídě, a napsala mi, že jsem hodná, milá, zodpovědná a snaživá osoba (smích)

Hm....

A takhle nějak to asi bylo, prostě dovolit si nějaký velký výstřednosti a zlobení, ani by mě to nenapadlo, prostě já jsem tam byla jako za tu druhou mámu, nebo spíš tátu a za toho zodpovědného tvora a zůstalo mi to, možná i proto jsem teď tolerantní k tomu, jak to máme my, protože jsem to prostě zažila...

Jenom ti do toho skočím, to jak jsi říkala, že to pro tebe bylo určující, tak tím myslíš to, že teď takhle jako funguješ dál?

Hm, určitě jako jsem ochotná a schopná nést velkou zodpovědnost a být v tom sama a řekla bych, že v tom neznám míru, že jsem právě řešila, když jsem měla ty děti tak jako teď ty (tři děti, jedno z toho roční) jako kde mám tu hranici, kolik ještě vydržím a neumím to odhadnout, stejně jako mám pocit, že neumím cítit nějaký tělesný potřeby. Třeba bolest...

Přehlížíš to?

Jo, asi jednak to přehlížím a jednak to asi úplně tak necítím. To prostě nevnímám, nejsem zvyklá to vnímat, u nás se těmhle věcem nepřikládala důležitost, jako ten, kdo je nemocnej, je vlastně slabej, je posera, my jsme zkrátka chodili do školy pořád, omlouvala nás jen teplota a mě to na jednu stranu přijde jako dobrý, protože si myslím, že je důležitý umět nést zodpovědnost a zajímat se o to, co se děje kolem, na druhou stranu je to taky docela sebedestruktivní a vyvážit to a najít to...a myslím, že ty trochu asi víš o čem mluvím (smích)...takže tohle mi přijde jako určující z toho dětství. Ale jinak já si jako nepamatuju na nějaký šílený otřesy, jako plus mínus ta rodina byla celkem harmonická a i to okolí kolem, malá vesnice sto padesát lidí, všichni jsme se znali, všichni jsme vyrůstali spolu na hřišti, tam jsem prostě vyrostla do osmnácti, takže tohle mi přijde jako fajn...

Je něco, co jsi měla jako malá ráda? V souvislosti s mamkou, nebo tatškou, nějaký rituál, něco, na co si vzpomeneš?

Hm, to nevím.

Já vím, že to není jednoduché...

Ale hele, já opravdu nevím! To bych asi musela hodně hluboce....třeba to, co jsem nikdy neuměla, je se jako přitulit, jo, nebo prostě jako přijít a obejmout a jako strašně moc jsem se kvůli tomu nabřečela.

Myslíš, jako v dospělosti jsi to neuměla?

Ne, jako malá, jako malý dítě. Já jsem to fakt neuměla a vím, že to naši hodně chtěli, rádi poňachňali a brácha to strašně moc uměl a já jsem to prostě neuměla, mě

to prostě nešlo, jako přirozeně nešlo a pak jsem jako vždycky plakala, proč to neumím jo jako přijít, obejmout, pohladit...

Fakt jako malá

Jo, už jako malá..jo, ale hezký zážitky, no....já si jako pamatuju, že to bylo bezpečný, určitě jsem cítila doma bezpečí a to jsem si pak uvědomovala, třeba když jsem začala být na kolejích, nebo nějak jako víc fungovat sama, že jsem tu potřebu měla pořád hodně silnou, když mi nebylo dobře volat tý mamce a chtít po ní to ubezpečení, že to bude dobrý a ještě i když jsem měla děti malinký, teď už mám pocit, že jsem trochu dospěla, ale hodně dlouho jsem cítila tu potřebu jako zavolat a slyšet, bude to dobrý, je to v pořádku. Tohle tam fungovalo, spíš ta mamka, byla ten bezpečný sloup v té rodině. A u nás tu zodpovědnost nesla ta mamka a on byl ten, kdo dělal tu srandu, dělal nám toho bráchu staršího. Ne tátu, ale bráchu jo. Dělal takový blbosti a to myslím, že mi po něm zůstalo taková občasná tendence být tak jako zvláště spontánní, on to jako vyvažoval tu zodpovědnost, jo, my jsme třeba jeli v autě a on byl schopný jako otvírat okýnka a vykřikovat na lidi, že nás veze a jaký nosí pěkný oblečení .....a zároveň uměl být taky hodně impulzivní a hodně vztekly. A to kdykoliv, kdy se objevil nějaký problém, protože on si přijížděl jako domů odpočinout po tý práci a my jsme ale žili, takže to je to, co my zůstalo, to jsem nepřekousla, že on s námi nežil a že pak přišel a chtěl vědět, co se dělo a mě bylo protivný mu to vyprávět, protože mohl tady být...

Kdybys mohla jednu věc ve svém dětství změnit, tak co by to bylo?

Hele já ti nevím jo, protože mě to přijde, já to беру tak, že to tak mělo být, já bych asi nic neměnila, spíš je to o tom, jak si ty věci potom srovnat a naopak z nich vyjít jako posílená a mě přijde, že mi to hodně umožnilo dělat to, co teď dělám a to mi přijde dobrý. Jediný právě takový to sebedestruktivní jo, takže možná bych chtěla umět odpočinout, nebo jako naučit se nejít do té sebedestrukce, což šel můj táta a teta a prostě to tam jako takhle blbě máme. Ale jinak si myslím, že to tak jako fakt má být a že já to můžu posunout.

Pojďme k tvojí výchově holčiček, říkáš, že jedeš podobně, že máš ten model, ale je něco, co děláš cíleně jinak? A co naopak děláš záměrně stejně....

Co jsem se snažila víc, jinak, no mohly to být ty emoce..ale já nemám pocit, že to dělám až tak jinak, spíš jsem se snažila jako spojit oba dva ty vlivy těch rodičů jo, jakože, mě se líbí ten důraz na zodpovědnost, ale nechtěla jsem ho mít jako mamka, takovej ten úplně tvrděj, suchej, kdy není prostor právě pro tu spontánnost a lehkost a proto brát sebe i s tou temnou stránkou, jo to je podle mě ten můj životní úkol jako spojit to oboje a být v tom za jedno. Takže to chci jinak. A od taťky jsem to dostala no, tam je obrovská pracovitost a tu chci, nechci se jí vzdát, ale právě, nejít do té sebedestrukce. Takže dětem bych tohle chtěla předat, ale navíc bych chtěla zajímat se o to kolem, to je to, co ty naši jako fakt nedělali, prostě ty si žili ten svůj maličkej svět s tím domečkem a zahrádkou a na tý malý vsi, ale nikdy by je nenapadlo zasahovat do ničeho kolem. Hele, ale to je i díky tomu, jakej je Pepa, to mi hodně pomohlo...

A jaký je Pepa?

Jsme si hodně podobní, máme stejné rodiny, já bych řekla úplně identický, ze stejného prostředí, mamky jsou ze samot, ze statků, tátové jsou dělníci, kteří stáhli ty mamky z těch statků do těch „inteligentních“ vesnic, úplně stejný máme to zázemí a řekla bych úplně stejnou tu zodpovědnost, pracovitost. Ale on jede víc ten svět kolem a to mě fascinovalo, tohle jsem doma nezažila a cítila jsem, že to potřebuju, proto jsem potřebovala z vesnice pryč. Oba jsme museli. Ale otázka je, co si z toho holky vyberou, možná se tam obě vrátí a nebudou chtít o schůzích už do smrti slyšet, to je v pořádku, ale já to prostě mám tak a chtěli bychom jim ukázat ten svět trošku víc, než jak jsme to v dětství sami zažili.

Hm, co je pro tebe důležitý, abys jim předala holkám, jako rodič?

Určitě pocit důvěry a bezpečí, jak v nás, jako rodinu, ale taky tak v ten svět kolem díky tomu, jako nějakou jistotu vztahů. Už asi jsem se vzdala iluzí, že to jde je ušetřit nějakých hádek.....asi jak říká moje tchýně, když sejí kněz ptal jak hřešila, že jedná tak, jaký má podmínky jo☺, což se tím zase člověk jako nemůže úplně obhajovat, měl by i přes to, jaké má podmínky se snažit fungovat jinak, ale dobrý je se na to alespoň vyspat, což vždycky úplně nejde no...Takže tohle bych chtěla a díky tomu i právě nějaký ten přesah, aby nějak cítily, že ten svět jako stojí za to poznávat, že je to strašně zajímavý místo k životu, který má obrovský potenciál, chtěla bych v rámci svých

možností, které jsem myslela, že jsou větší, ale bohužel nejsou, jako rozšířit jim ty obzory, aby měly co největší možnost rozvinout, co v nich opravdu je. Nepůjde to asi tak, jak jsem si to představovala, ale tak alespoň trošku je posunem, víc než jsme to měli my. A pak bych do nich chtěla dostat takové hodnoty, jako je svoboda, demokracie, odvaha, moudrost, na tomhle to trochu postavit.

Chodila jsi jako malá do školky?

Hm

Pamatuješ si to?

Ne. Vůbec ne. Chodila jsem od tří let, ale já jsem takový informační průtokáč, žiju teď, mám inteligenci cikána, z minulosti nic, přítomnost. Jenom dojmy, ale ani na tu školku dojem nemám...

A další školní zážitky?

Jo a to je takový blbý, ale vidíš, tohle bych s holkama chtěla dělat jinak! Mamka přišla ze schůzky a řekla: „ Já ti něco řeknu, ale nesmíš to nikomu říct a nesmíš zpychnout! Byla jsi nejlepší v té třídě, víš. Moc tě chválili, ale nikde to neříkej jo....“ Víš a pak se všichni sešli po schůzi v té škole a teď někdo řekl, jak dostal výprask, někdo zase jak byl pochválený a já nikdy neřekla nic, seděla jsem tam v první lavici a byla ticho, aby si nikdo nemyslel, že jsem moc pyšná jo a to je vlastně to, co naši jako nikdy bohužel neřekli, že nad nikým se nepovyšuj, ale taky nad nikým se neponižuj a trochu si věř a jsi schopný a dobrý a jdi a dobij ten svět.....

Rozumím

To jsem v životě neslyšela, takže to je možná to, co bych těm holkám chtěla dát víc, ale obávám se, že zrovna tohle dělám dost podobně.

Hm

A zalévala jsem kytky, měla jsem je na starosti a pak jsem byla předseda třídy a pořád jsme zpívali...

Musím se vrátit k té předškolní výchově, říkáš, že si nic nepamatuješ, žádný dojmy, nic tam není, tak máš pocit, že je předškolní výchova pro děti důležitá?

Já si myslím, že je to spíš ekonomická nutnost, myslím si, že nejsme natolik bohatý, abychom si mohli dovolit, že ty mámy budou pořád doma, to je jedna věc, druhá, že záleží na tom celkovém kontextu, pokud to dítě bude vyrůstat v nějaké širší rodině, kde budou tři generace a dalších deset dětí, tak mu to možná neuteče a ta rodina bude funkční, stimulující a nebo naopak nebudou takové nároky společnosti na to, aby ty lidi nějak fungovali, nebo se rodina smíří s tím, že to dítě bude tak jak bude, nebo to tak chce, tak mi to jako problém nepřijde, ale v podmínkách, které často jsou, že třeba ti mladí jsou sami, mají jedno dítě, širší rodina je někde daleko, ta máma nemá jinou starost, než bavit se tím dítětem, tak mi to optimální nepřijde ani pro jednoho z nich jo, je to o tom kontextu, kdyby to tak dělala každá rodina, tak zas je to málo peněz do společnosti, to záleží na té společnosti, jaká teda je.

Co dítěti ta školka podle tebe přinese?

Minimálně teda socializaci, třeba chodí ke mně do poradny děti z těch statků, jak ty inteligentní tatínci a maminky se hrnou na ty statky a teď tam tak fungují, nejlépe ještě domácí škola a tak a pak třeba jdou do té školky a většinou skončí u nás jo, v poradně, protože ta školka neví, co s nima. Oni jsou výborný ty děti, jsou kreativní, mají názor, jsou takový jako neuchopitelný, ale ve všem neuchopitelný a pak je jako těžký, aby s nima fungoval i ten kolektiv. To pak řeším i s tou maminkou, aby si uvědomila, pro co jako ho vychovává, jestli pro ten život na statku, kde ho bude i sama vzdělávat, nebo jestli mu chce rozšířit ty možnosti neuzavřít ho do toho svého vidění světa a umožnit mu vybrat si tu svojí cestu, tak pak mi to přijde jako hodně omezující, zvlášť proto, že z toho Pepa i já jsme, ale zase jako proč ne, je to způsob života, který je v pořádku. Další plus školky, je, že děti pochytají nějaké informace, znalosti, svět se jim zase trochu zvětší a tak to je určitě fajn, ale je to zase o těch ambicích té společnosti jako takový a těch rodin jednotlivě.

Když holky někam dáváš, ať už je to kroužek, nebo školka, co je pro tebe důležitý vědět, abys byla jako máma v pohodě a v klidu?

Že to prostředí je bezpečný, že mu můžu věřit.

Můžeš být konkrétní?

Když přijdeš do cizího prostředí, což pro nás ta Vlašim jako byla, tak bezpečí si vytvoříš tehdy, když začneš ty lidi nějak znát a když oni znají tebe a když ti začnou věřit a mě to trvalo osm let a tenhle základní pocit je pro mě hrozně důležitější, pokud jsme neměli děti, tak si umím představit život i v New Yorku a bude mi to jedno, ale s těma dětma už ne. Tam, když je někam dávám na kroužek, tak chci u toho člověka do pátého kolena vědět, co je zač. A to bylo i při přechodu Adélky z jiné školky, ona byla rok na Kolonce a tohle pro mě bylo to gró, prostě přijít do šatny, kde budu moci s někým promluvit, kde bude někdo ochotný se mnou mluvit, kde je úžasný i to tykání.

Myslíš tykání rodiče a učitelky, nebo učitelky a děti?

Myslím jako rodiče navzájem a učitelé s nimi. Ale zároveň jako s určitým respektem, já jsem to vůči vám měla vždycky a mám, protože děláte profesi, u které cítím, že já tomu třeba tolik nerozumím a prostě vám v tom věřím a to je pro mě hodně důležitý, když cítím takovou tu lidskou důvěru, že ty lidi znám, po osobnostní stránce, nějaký emoční a druhá věc je ta profesní a že s mými dětmi je zacházeno minimálně slušně.

Na to mi navazuje otázka, jak se k tobě montessori dostalo?

Moje známá, která zná všechno a všechny a ví, co se kde šustne, tak mi říkala, že tam je taková herna a bylo to zajímavý, tak jsem si říkala, že to půjdeme zkusit a můj první střet s tím nebyl jako pozitivní, všichni na těch kobercích, nikdo si nás nevšiml, bylo to pro mě náročný, nikoho jsem tam neznala, ale přes to, nějak jako intuitivně mě to fascinovalo a i bylo zajímavé, že když jsem šla po městě a někdo mě jako zaujal a pak jsem zpětně zjišťovala, že všichni jako chodí tam. A všichni, co mě zaujali, tak všichni se kolem tady toho pohybovali, takže tam asi byla ještě nějaká fascinace tou skupinou lidí, která se kolem toho jako pohybuje víc, než tím systémem, který jsem se ani nesnažila pochopit, zpočátku. Pravda i je, že když jsem byla v poradně ještě před mateřskou, tak mě napadala myšlenka, jak reformovat školství, jak dostat tu předškolní přípravu do školek, aby nemuselo být v těch školách pak tolik dis a na různých kurzech, po kterých jsem jezdila, jsem se dozvíдалa o různých praktických pomůckách, které nebyly tak propracované, jako tyhle montessori pomůcky. Ale já jsem o montessori tehdy nic nevěděla a když jsem pak zjistila, že něco takového vlastně tady existuje, tak to bylo

pro mě profesně povzbuzující. Ale to moje první setkání s tím bylo fakt docela odrazující a vím, že i spoustu lidí se tím odradilo, že jako nebylo jednoduché se mezi ty montessori matky dostat. Ale Adélka se první rok do montessori školky nedostala, protože to bylo úplně plný a tak chodila do jiné školky, protože já měla pocit, že školku potřebuje, byly jí skoro čtyři roky. A další rok nastalo dilema, protože já měla pořád v hlavě to montessori, chodila jsem doma jako lev v kleci, nevěděla jsem jak to říct ve školce, že Adélka odchází, ale Pepa mi pomohl, on to má postavený tak, že jakákoliv odlišnost ve Vlašimi je dobrá odlišnost, ale měla jsem si to rozhodnout já, protože on je vozit do školky nebude. A tak já jsem se rozhodla, že jo. I když pořád jsem nebyla skálopevně přesvědčená.

A zjišťovala sis o tom systému něco?

No něco jsem četla, ale moc toho nebylo.

Tak co tě na tom pořád tak lákalo?

No pořád to stejný, intuice a ty lidi kolem, podobná krevní skupina, která se o něco snaží a o něco jí jde a v tom je ta odlišnost a teď nechci být zlá, ale stejně jako je to všude, prostě nikdo, kdo má rád svůj klid, tak nejde budovat montessori a ještě nedělá si nějaké kurzy navíc jo, a tohle i pro mě byla nějaká záruka, že těm lidem o něco jde, že chtějí víc, že se nějak snaží a být v téhle skupině mi přišlo super, montessori jsem vlastně zkoumala a zjišťovala až potom. Ale pro mě bylo těžké to říct té ředitelce, ale já jsem věděla, že je to něco, co chci pro svoje děti. Ale v životě je pár takových mezníků, kdy ti něco dojde a mě došlo, že nebudu poslouchat, co mi kdo říká, a přestanu na ostatní brát ohledy. Být v souladu s tím co chci pro mě je důležitější, než popřít sama sebe.

Co tvé okolí? Mělo problém s rozhodnutím zvolit montessori školku?

Ne. Manžel byl nadšený. Ani rodina nebyla proti.

Jaký by měl být podle tebe pedagog?

Nejdůležitější asi je, aby byl v souladu sám se sebou, což si myslím je strašně těžký, ale jakmile někdo pracuje s lidmi, tak mi to přijde jako úplně zásadní, ale je to celoživotní proces. V souladu s tím obojím, i s tím temným, i s tím dobrým, jako mít to

nějak jednotný. Někde jsem četla, že pedagog montessori by měl mít i sebezkušenostní výcvik, jo jako součást toho vzdělání.....ale to asi jako nemusí být tohle, někdo to jako má přirozeně, je to totiž hrozně těžký pracovat s lidmi, nejenom s těmi dětmi, ale i s těmi rodiči asi přednostně a podle mě není možný někoho jako zaškatulkovat a odsoudit, byť jsou prostě rodiče strašně náročný a těžký, ale zase si myslím, že je v pořádku v určitém okamžiku říct, že s tímhle já už ale opravdu nemůžu. A zase mít děti rád, že jo, ale to už do toho patří, zase tu profesi si vybírá někdo, kdo k dětem inklinuje a má je rád. Tak chtít se dál vzdělávat, přemýšlet o věcech, umět fungovat i s dospělými.

Co by měl pedagog dítěti předat? A jak by se s ním mělo dítě cítit?

No zase podle mě je to podobný jako v té rodině, prostě cítit bezpečí a důvěru, to mi taky přijde zase zásadní. Pak už to záleží na vyzrálosti těch lidí a na tom jaký mají vlastní filosofický světonázor a co vlastně jsou schopní ze sebe jako vydat dál, ty hodnoty o kterých já jsem mluvila a o kterých si nemyslím, že jsem jich schopná, naopak pro mě jsou na piedestalu, ke kterému se možná tenhle život ani nedostanu, ale jsou tam důležité věci jako vedení k úctě k druhým, vedení ke svobodě, k demokracii, ale zase i zodpovědnosti za sebe a za druhé.

Co tě na té montessori pedagogice nejvíc baví? Za co jsi ráda?

Hm....takový jako nejvíc? Jedna z věcí je to, že to jede přes všechny ty smysly. Že tady má šanci chytit se podle mě téměř každý. Každý si najde nějakou svojí cestičku, jak tam být. To mi přijde fajn. Pak ten způsob práce, jak jsou organizovaný elipsy, jak se pracuje v těch projektech, to mi taky přijde jako výborný, protože děti, aniž by se učily, tak to vlastně všechno chytají. Minimálně naše holky hrozně dobře. Pak taky důraz na lidskost, zodpovědnost, celé to prostředí je vede k tomu vzájemnému respektu, takže mi přijde, že nejvíc k tomu, co chci já, v rámci té nabídky vede to naše.

Je tam nějaká obava?

Asi ne no. Ne co se týče mých dětí.

A obecněji?

Nevím, jestli je ten systém opravdu vhodný pro všechny.

Pro koho myslíš, že by nebyl?

Možná pro rodiny, které nemají potřebu vedení dětí k samostatnosti, zodpovědnosti, individualitě, ale opravdu větší potřebu kolektivnosti, poslušnosti, tak tam mi přijde, že ty děti nebudou vědět, co s tou svobodou. To je vlastně to, co nám pořád říká při jednáních ten starosta, že jak je možný, že když je to tak dobrý, že to není většinový a rozšířený a já mu říkám, že proto, že je to tak náročný. A že vlastně uchopit tímhle stylem svobodu může deset procent lidí, ale víc ne. Možná ještě míň a věřím tomu, že ani já to úplně neumím a je to hrozně těžký se to učit a mít to tak, ale zase protože já jsem o tom přesvědčená, tak to ty moje holky zkusej když to nepůjde, tak se prostě zařadí jakoby jinak, ale přijde mi, že je to opravdu extrémně náročný, zvláště v podmínkách, kdy se tomu nedaj peníze a ani se ty lidi neohodnotí. Takže klobouk dolů před vámi všemi, který se ještě dovzděláváte a děláte prostě mnoho jakoby navíc.

Až jednou tvoje holky budou vyprávět, jaká byla jejich výchova, co bys chtěla, aby říkaly, co by v nich mělo zůstat?

Já se bojím, že když to pojmenuju, tak že z toho budu mít akorát depku na další týden jo. Protože to tu fakt moc není. Ale chtěla bych, aby zpětně měly pocit třeba radosti, jo že byla doma radost, která tu teď fakt jako moc nebydlí. A bezpečí a důvěra.

Je ještě něco, co chceš říct?

Mě se hlavně hrozně líbí to takhle reflektovat, já bych takhle povídala do rána! Být takhle středem pozornosti☺ Jako mě na celém tom snažení kolem montessori přijde opravdu asi zásadní dvě věci, jednak ta úžasná tvůrčí energie, která tam je a vlastně možnost i růst nás všech. A když ten systém tohle umožňuje, tak je dobrej. Jako tvořit a růst.

Tak děkuju.

Tak já ti teda děkuju:-)